

Актуализирана
средносрочна бюджетна прогноза
за периода 2017–2019 г.

〔 Мотиви към законопроекта за
държавния бюджет на
Република България за 2017 г. 〕

Съдържание

Въведение.....	9
-----------------------	----------

Част I.

Икономически перспективи за периода 2016-2019 г.	13
--	-----------

1. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА СВЕТОВНАТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ИКОНОМИКА 13
2. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА 15
3. МАКРОИКОНОМИЧЕСКА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2016-2019 Г..... 18
4. ПОТЕНЦИАЛЕН РАСТЕЖ И ОТКЛОНЕНИЕ ОТ ПОТЕНЦИАЛНИЯ БВП..... 22
5. СЪПОСТАВКА НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКАТА ПРОГНОЗА С ТАЗИ НА ЕК..... 23

Част II.

Фискална политика и основни параметри за периода 2017-2019 г.	27
---	-----------

1. СРЕДНОСРОЧНИ ЦЕЛИ НА ФИСКАЛНАТА ПОЛИТИКА 27
2. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ФИСКАЛНИТЕ ЦЕЛИ
ПО КФП ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 Г..... 29
3. ОСНОВНИ ФИСКАЛНИ ПАРАМЕТРИ ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 Г..... 31
4. СРАВНЕНИЕ НА ПОКАЗАТЕЛИТЕ ПО ПРОГНОЗАТА НА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“ 34
5. ДИСКРЕЦИОННИ МЕРКИ И ФИСКАЛНИ ЕФЕКТИ НА НАЧИСЛЕНА ОСНОВА..... 36

Част III.

Приоритети на политиките и основни допускания за периода 2017-2019 г.	41
---	-----------

1. ПОЛИТИКИ В ПРИХОДИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 Г. 41
2. РАЗХОДНИ ПОЛИТИКИ ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 Г. 54

Част IV.

Бюджет 2017 – основни параметри	79
--	-----------

1. ПРИХОДИ ЗА 2017 Г..... 79
2. РАЗХОДИ ПО ФУНКЦИИ ЗА 2017 Г. 84
3. ОПЕРАЦИИ В ЧАСТТА НА ФИНАНСИРАНЕТО ЗА 2017 Г..... 98
4. МОТИВИ КЪМ ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПРОМЯНА НА ДРУГИ ЗАКОНИ
В ПРОЕКТА НА ЗДБРБ ЗА 2017 Г..... 100

Част V.

Фискална децентрализация и бюджетни взаимоотношения с общините за периода 2017-2019 г.	103
--	------------

Част VI.

Управление на средствата от европейските фондове и програми за периода 2017-2019 г.	105
---	------------

1. НАЦИОНАЛЕН ФОНД 105
2. ДФ „ЗЕМЕДЕЛИЕ“ 108
3. ДРУГИ СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС И СРЕДСТВА ПО МЕЖДУНАРОДНИ
ПРОГРАМИ И ДОГОВОРИ, ЗА КОИТО СЕ ПРИЛАГА РЕЖИМ НА СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС
ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 Г. 112
4. ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 Г..... 113
5. ОЦЕНКА НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ЕФЕКТИ ОТ УСВОЯВАНЕТО НА
СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ ФОНДОВЕ И ПРОГРАМИ НА ЕС ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 Г..... 116

Част VII. Политика по дълга и финансирането за периода 2017-2019 г. 119

1. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ. ОБСЛУЖВАНЕ И ФИНАНСИРАНЕ..... 119
2. ДЪРЖАВНОГАРАНТИРАН ДЪЛГ..... 121
3. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ ЧРЕЗ ФИНАНСОВ ЛИЗИНГ И ДРУГИ ФОРМИ НА ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ..... 121
4. ДРУГИ ОПЕРАЦИИ В ЧАСТТА НА ФИНАНСИРАНЕТО..... 122

Част VIII. Перспективи за развитието на публичните финанси 123

1. УСТОЙЧИВОСТ НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ 123
2. ФИСКАЛНИ РИСКОВЕ 125
3. ПРОЦЕДУРИ И КАЧЕСТВО НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ 126

Част IX. Приложения 133

- ПРИЛОЖЕНИЕ № 1:
ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2015 Г., ИЗПЪЛНЕНИЕ КЪМ 30.09.2016 Г. И ОЦЕНКА НА
ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2016 Г. 133
- ПРИЛОЖЕНИЕ № 2:
ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ ПО АКТУАЛИЗИРАНАТА СРЕДНОСРОЧНА БЮДЖЕТНА ПРОГНОЗА ЗА
ПЕРИОДА 2017-2019 Г..... 144
- ПРИЛОЖЕНИЕ № 3:
КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЕРИОДА 2015-2019 Г..... 152
- ПРИЛОЖЕНИЕ № 4:
ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО ОТДЕЛНИ ПЪРВОСТЕПЕННИ РАЗПОРЕДИТЕЛИ
С БЮДЖЕТ ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 ГОДИНА НА БЮДЖЕТНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ 156
- ПРИЛОЖЕНИЕ № 5:
ПРЕПОРЪЧИТЕЛНИ ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТИТЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ И НА
СЪДЕБНАТА ВЛАСТ ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 Г. 158
- ПРИЛОЖЕНИЕ № 6:
РАЗМЕРИ НА БЮДЖЕТНИТЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ (ТРАНСФЕРИТЕ) НА
ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ С БЮДЖЕТИТЕ НА БНГ, БНР, БТА, БАН, ДЪРЖАВНИТЕ
ВИСШИ УЧИЛИЩА И ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ ВОЕННИ УЧИЛИЩА
ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 Г. 158
- ПРИЛОЖЕНИЕ № 7: ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ И/ИЛИ НА ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО СМЕТКИТЕ ЗА
СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 Г..... 159
- ПРИЛОЖЕНИЕ № 8: ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ И ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО ДЪРЖАВНИ
ПРЕДПРИЯТИЯ, ВКЛЮЧЕНИ В КФП ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 Г. 160
- ПРИЛОЖЕНИЕ № 9: РАЗМЕРИ НА БЮДЖЕТНИТЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ЦЕНТРАЛНИЯ
БЮДЖЕТ И БЮДЖЕТИТЕ НА ОБЩИНИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 Г..... 161

Списък с включените в текста таблици

Табл. I-1:	Основни допускания за развитието на външната среда.....	14
Табл. I-2:	Основни макроикономически показатели.....	18
Табл. I-3:	Стойности на потенциалния растеж и на отклонението от потенциалния БВП	23
Табл. I-4:	Приноси към потенциалния растеж (пр. п.)	23
Табл. I-5:	Сравнение на макроикономическата прогноза на МФ с прогнозата на ЕК	23
Табл. II-1:	Основни показатели (% от БВП)	28
Табл. II-2:	Принос на основните приходни категории в консолидацията на бюджетния дефицит по КФП за периода 2017-2019 г.....	30
Табл. II-3:	Принос на основните разходни категории в консолидацията на бюджетния дефицит по КФП за периода 2017-2019 г.....	31
Табл. II-4:	Основни показатели по КФП (2016-2019 г.)	32
Табл. II-5:	КФП – Национален бюджет (2016-2019 г.)	33
Табл. II-6:	КФП – Сметки за средства от ЕС (2016-2019 г.)	33
Табл. II-7:	Сравнение на бюджетната прогноза на МФ с прогнозата на ЕК,.....	36
Табл. II-8:	Дискреционни приходни мерки, на начислена основа, млн. лв.	37
Табл. II-9:	Дискреционни разходни мерки, на начислена основа, млн. лв.	38
Табл. II-10:	Сравнение на приходи и разходи на сектор „Държавно управление“ при непроменени политики за периода 2017-2019 г. и с включени дискреционни приходни и разходни мерки на правителството.....	39
Табл. III-1:	Разходи по функции по КФП за периода 2016-2019 г. с разпределен резерв по функции (без вноса в общия бюджет на ЕС).....	55
Табл. III-2:	Условия за пенсиониране по чл. 68 на КСО (2016-2019 г.)	56
Табл. V-1:	Бюджетни взаимоотношения с общините (в хил. лв.)	103
Табл. VI-1:	Средства за селскостопанската политика за периода 2017-2019 г.	111
Табл. VI-2:	Средства за рибарската политика за периода 2017-2019 г.....	111
Табл. VI-3:	Ефекти от усвояването на средствата от европейските фондове и програми на ЕС.....	116
Табл. VIII-1:	Индикатори за устойчивост 2017 г.	123

Списък на използваните съкращения

АД	Акционерно дружество
АСБП	Актуализирана средносрочна бюджетна прогноза
БАН	Българска академия на науките
БВП	Брутен вътрешен продукт
БДЖ	Български държавни железници
БНБ	Българска народна банка
БНД	Брутен национален доход
БНР	Българско национално радио
БНТ	Българска национална телевизия
БТА	Българска телеграфна агенция
ВС	Въоръжени сили
ВМС	Военноморски сили
ДВ	Държавен вестник
ДДС	Данък върху добавената стойност
ДДФЛ	Данък върху доходите на физически лица
ДИЗ	Държавни инвестиционни заеми
ДОО	Държавно обществено осигуряване
ДП	Държавно предприятие
ДФ	Държавен фонд
ДЦК	Държавни ценни книжа
ЕАД	Еднолично акционерно дружество
Евратом	Европейска общност за атомна енергия
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕИП	Европейско икономическо пространство
ЕК	Европейска комисия
ЕООД	Еднолично дружество с ограничена отговорност
ЕО	Европейска общност
ЕС	Европейски съюз
ЕСИФ	Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЕСС	Европейска система от сметки
ЕТ	Едноличен търговец
ЗАДС	Закон за акцизите и данъчните складове
ЗДБРБ	Закон за държавния бюджет на Република България
ЗДС	Закон за данък върху добавената стойност
ЗДФЛ	Закон за данъците върху доходите на физическите лица
ЗЕЗ	Закон за експортното застраховане
ЗКПО	Закон за корпоративното подоходно облагане
ЗПФ	Закон за публичните финанси
ЗСПД	Закон за семейни помощи за деца
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии

ИПП	Инструмент за предприсъединителна помощ
КСО	Кодекс за социално осигуряване
КФП	Консолидирана фискална програма
МВР	Министерство на вътрешните работи
МВФ	Международен валутен фонд
МЗ	Министерство на здравеопазването
МРЗ	Минимална работна заплата
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МС	Министерски съвет
МФ	Министерство на финансите
НАП	Национална агенция за приходите
НАТО	Организация на Северноатлантическия договор
НЕЛК	Национална експертна лекарска комисия
НЗОК	Национална здравноосигурителна каса
НПИ	Национален план за инвестиции
НКЖИ	Национална компания „Железопътна инфраструктура”
НОИ	Национален осигурителен институт
ОСП	Обща селскостопанска политика
ОФП	Обща факторна производителност
РМС	Решение на Министерския съвет
ПЗР	Преходни и заключителни разпоредби
ПМС	Постановление на Министерския съвет
пр.п.	Процентен пункт
ПРБ	Първостепенен разпоредител с бюджет
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПЧИ	Преки чуждестранни инвестиции
САЩ	Съединени американски щати
СБ	Световна банка
СБП	Средносрочна бюджетна прогноза
СНС	Система на националните сметки
СКФ	Структурни и Кохезионен фондове
Съвета	Съвета на ЕС
ТЕЛК	Териториална експертна лекарска комисия
ТГС	Трансгранично сътрудничество
УПФ	Учителски пенсионен фонд
ФГВРС	Фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите”
ХИПЦ	Хармонизиран индекс на потребителските цени
щ.д.	Щатски долар

Въведение

Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2017-2019 г. е изготвена на основание чл. 79 от Закона за публичните финанси. Тя представлява мотиви към законопроекта за държавния бюджет на Република България за 2017 г., като с нея се актуализира последната средносрочна прогноза, одобрена с Решение № 289 от 2016 г. на Министерския съвет. В актуализираната бюджетна прогноза за периода 2017-2019 г. са представени средносрочните икономически перспективи, правителствените фискални цели и приоритети, както и основните параметри на бюджетната рамка за следващата година.

Българското правителство провежда политика за поддържане на макроикономическа и финансова стабилност и постигане на икономически растеж и заетост, придържайки се към общите правила на ЕС.

Настоящата актуализирана средносрочна бюджетна прогноза за периода 2017-2019 г. съдържа изискваната съгласно Закона за публичните финанси съпоставка на актуалната макроикономическа прогноза на Министерството на финансите с тази на ЕК, като за първи път е включено и сравнение на прогнозата на Министерството на финансите с прогнозата на ЕК по отношение на показателите на сектор „Държавно управление“.

Рамката на Бюджет 2017 и параметрите на прогнозата до 2019 г. са изготвени на база актуализираната макроикономическа прогноза, заложените основни допускания, реалистична оценка за приходите, както и при ограничаване на темпа на нарастване на разходите, чрез относително задържане на националните разходи.

Очакванията за реалния растеж на БВП са той да се запази на относително стабилни нива през прогнозния период, като през 2017 г. слабо ще се забави до 2,5%, а за периода 2018-2019 г. се очаква постепенното му ускоряване до 2,7%. Вътрешното търсене ще бъде водещо за растежа както по линия на потреблението, така и на инвестициите.

Средносрочната перспектива е обвързана със заложения приоритет за запазване на стабилността на публичните финанси и се изразява в следване на вече определените цели за продължаване на фискалната консолидация и придържане към консолидационните стъпки от пролетната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2017-2019 г. Отчитайки еднократния ефект върху бюджетното салдо за 2016 г., в настоящата прогноза се запазват целите за дефицита за периода 2017-2019 г., съответно на 1,4%, 1,0% и 0,5% от БВП, заложен в пролетната средносрочна бюджетна прогноза.

Приходите, помощите и даренията по КФП за периода 2017-2019 г. се движат в границите между 38,4% и 37,7% от БВП. Тенденцията за лек спад през годините при очакван ръст през 2017 г. спрямо очакваното изпълнение на приходите за 2016 г. е в резултат на мерките за повишаване на събираемостта на данъчните приходи, промените в социално-осигурителната политика и прехвърляне на неданъчни приходи за 2017 г., разчетени в програмата за 2016 г. Общите разходи по КФП в средносрочен план показват тенденция на намаление от 39,8% от БВП през 2017 г. до 38,2% от БВП през 2019 г.

Постигането на целта за изпълнение на бюджетните приходи е свързана с поддържане на устойчиво ниво на приходите при запазване на тежестта на данъчното облагане и очакван положителен ефект от засилените действия при администриране на приходите.

Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2017-2019 г. предвижда увеличаване на размера на минималната работна заплата от 1 януари 2017 г. на 460 лв. и запазване на този размер за 2018 и 2019 г.

Осигурителната политика за периода 2017-2019 г. предвижда запазване на съотношенията на осигурителните вноски за фондовете на държавното обществено осигуряване. За 2017 и 2018 г. се повишава размерът на осигурителната вноска за фонд „Пенсии” на ДОО с по един процентен пункт, като целта е да се намали недостигът от средства по бюджета на ДОО и субсидирането му от държавния бюджет. От 2017 г. е предвидено и увеличаване на осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ за лицата по чл. 69 от КСО с 20 пр.п.

Пенсионната политика предвижда от 1 януари 2017 г. постепенно да се увеличава тежестта на една година осигурителен стаж в пенсионната формула с процент, равен или по-голям от процента определен по правилото на чл. 100 на КСО. За 2017 г. процентът за всяка година осигурителен стаж е 1,126 (2,4% увеличение).

От 1 януари 2017 г. необходимият осигурителен стаж за придобиване право на пенсия се увеличава с по 2 месеца всяка година до достигане на 35 г. и 8 месеца за жените и 38 г. и 8 месеца за мъжете в 2019 г.

Приоритетите в Бюджет 2017 са фокусирани върху мерки, свързани с:

- **насърчаване на реформите в сектор „Образование“**

За реализиране на приоритетите в областта на образованието ще се изпълняват интегрирани мерки и действия за гарантиране на равен достъп до качествено образование и професионална подготовка и растеж, основан на знанието и науката и развитието на младите хора, и привличането на млади учители в системата на средното образование.

- **поддържане на модерни и боеспособни въоръжени сили и развитие на отбранителните способности на страната**

Спазено е изискването средствата за отбрана за следващата година да не са по-ниски от размера на одобрения минимум за сектора на отбраната в съответствие с решението на Консултативния съвет за национална сигурност при Президента от 27 април 2015 г., като е осигурен ресурс за придобиване на авиационна техника и на многофункционални модулни патрулни кораби за ВМС.

- **подобряване на функционирането на системата на здравеопазването**

Приоритетни направления и дейности остават спешната медицинска помощ, електронното здравеопазване, майчиното и детско здравеопазване, лечебните заведения за болнична помощ, както и лекарствената политика.

- **изпълнение на Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради**

Националната програма за енергийна ефективност е насочена към обновяване на многофамилни жилищни сгради, като с нея се цели чрез изпълнение на мерки за енергийна ефективност да се осигурят по-добри условия на живот за гражданите, топлинен комфорт и по-високо качество на жизнената среда.

Вследствие на постигната фискална консолидация, нивото на публичен дълг е стабилизирано на ниско и устойчиво равнище, далеч под средното ниво за еврозоната и ЕС, както и Маастрихтския критерий за публичен дълг към БВП, като за 2017 г. не се предвижда емитиране на нов външен дълг в рамките на Глобалната средносрочна програма за емитиране на дълг на международните капиталови пазари.

Въз основа на допусканията и прогнозното нетно дългово финансиране за периода 2017-2019 г., съотношението държавен дълг към прогнозния БВП се очаква да бъде около 25% към края на периода, което се обуславя от подобрената бюджетна позиция на страната.

Част I.

Икономически перспективи за периода 2016-2019 г.

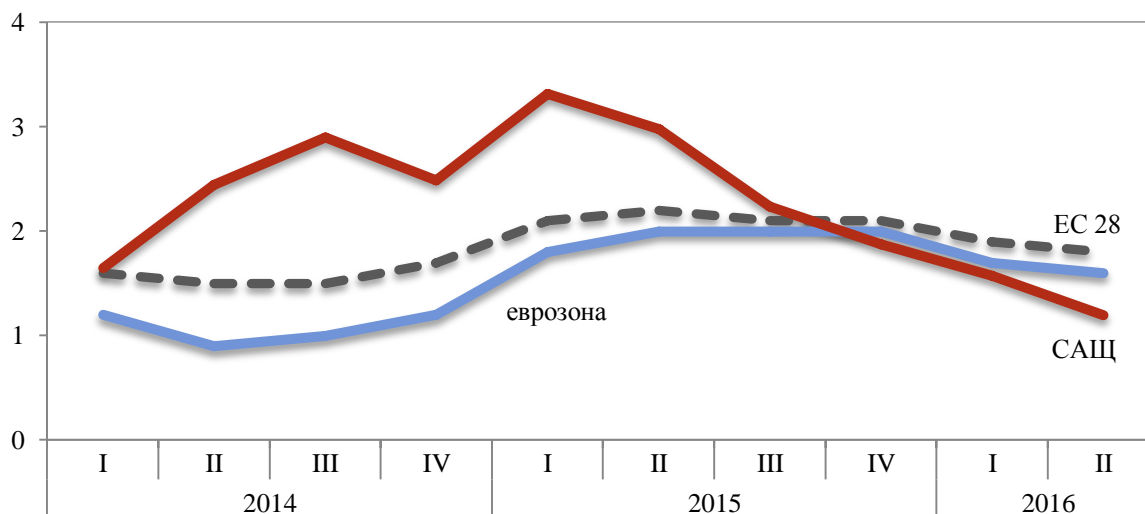
1. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА СВЕТОВНАТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ИКОНОМИКА

През първата половина на 2016 г. икономическата активност в развиващите се страни слабо се подобри в резултат на забавяне на спадовете при цените на петрола и благоприятното от очакваното развитие на китайската икономика, която бе подкрепена от публичните инвестиции в инфраструктурни проекти. В същото време перспективите пред развитите икономики се влошиха. Растежът на БВП на САЩ се забави до 1,6% и 1,2% на годишна база, съответно през първото и второто тримесечие на 2016 г. при ръстове от 2,3% и 3,0% през съответния период на предходната година. Неблагоприятната динамика се дължеше най-вече на понижението при инвестициите, докато частното потребление продължи да има основен принос за отчетения ръст.

Европейската икономика нарасна с 1,9% и 1,8% на годишна база през първото и второто тримесечие на 2016 г., като принос към растежа имаха потреблението и инвестициите. Ръстът на БВП в еврозоната беше съответно 1,7% и 1,6%. В същото време резултатите от референдума във Великобритания, проведен на 23 юни 2016 г., подкрепящи излизането на страната от ЕС, значително увеличиха несигурността в Общността и се отразиха във влошаване на перспективите пред икономическото развитие на региона.

Граф. I-1: Реален БВП

(% промяна спрямо съответното тримесечие на предходната година)

Източник: Евростат, Американско бюро за икономически анализи

Основни допускания, на които се основава прогнозата и макроикономическата рамка за периода 2016-2019 г.

До края на 2016 г. се очаква растежът на световната икономика да бъде ограничен основно от забавянето на икономическата активност в развитите икономики, докато при развиващите се пазари ще има слабо ускорение. Както европейската, така и американската икономика ще забавят темповете си на растеж през 2016 г.

Табл. I-1: Основни допускания за развитието на външната среда

Международна среда	Отчетни данни		Прогноза			
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Световна икономика (реален растеж, %)	3,4	3,1	3,1	3,4	3,6	3,7
Европейска икономика – ЕС 28 (%)	1,4	2,0	1,8	1,6	1,8	1,8
Валутен курс щ.д./евро	1,33	1,11	1,12	1,12	1,12	1,12
Цена на петрол "Брент" (щ.д./барел)	98,9	52,4	43,6	50,9	53,9	56,2
Цена на неенергийни суровини (в щ.д., %)	-4,6	-15,0	-0,8	1,5	2,4	2,4

Източник: МФ, ЕК, МВФ, СБ

Благоприятното развитие при развиващите се пазари, както и ускорението на ръста на БВП на САЩ, ще имат водеща роля за динамиката на световната икономика през 2017 г. В същото време развитието на европейската икономика се очаква да остане подтиснато в резултат на повишената несигурност в региона, свързана с геополитическото напрежение, миграционния поток към страни от Общността, ефекта от предстоящото излизане на Великобритания от ЕС и влошената икономическа и политическа среда в Турция. През 2018 г. се очаква ускорение на растежа както на европейската, така и на световната икономика, което ще има благоприятен ефект върху българския износ.

Прогнозата за курса BGN/USD се основава на наличието на фиксиран курс на лева към единната европейска валута и техническо допускане за разменния курс на еврото към щатския долар. Последното се състои в изчисляване на средния курс EUR/USD с дневни данни за последните десет работни дни към датата на изготвяне на допусканията и фиксирането му за дните до края на прогнозния хоризонт.

Допускането за цената на суровия нефт тип „Брент“ през 2016 г. бе ревизирано на 43,6 щ.д./барел при очаквана цена от 39,7 щ.д. според пролетната прогноза, като спадът средно за годината ще бъде 16,8%. Очакванията за цените на неенергийните суровини също са за по-малък спад през 2016 г. В периода 2017-2019 г. се очаква всички основни суровини да започнат да поскъпват при засилване на търсенето и по-ограничено предлагане.

2. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА

2.1. БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ

За първото полугодие на 2016 г. растежът на brutния вътрешен продукт¹ в страната запази темповете си от 2015 г. и достигна 3%. По компоненти, за разлика от първата половина на 2015 г., когато водещ за растежа бе нетният износ, за полугодieto на 2016 г. с основен принос беше вътрешното търсене.

Частното потребление се повиши с 2,4% благодарение на подобрене в доверието на потребителите и реалното нарастване на разполагаемия доход на домакинствата. В същото време публичните разходи за потребление отбелязаха спад от 3,3% поради предприетите от правителството консолидационни мерки.

Инвестициите в икономиката се повишиха със 7,1% за периода януари-юни, като съществен принос за това увеличение имаше изменението на запасите. Инвестициите в основен капитал се повишиха с 0,4%, при спад от 1,1% за първите шест месеца на 2015 г. Свиването на правителствените капиталови разходи, свързано с необходимото техническо време за стартиране на проекти, финансирани от фондовете на ЕС по новата финансова рамка 2014-2020 г., бе компенсирано от подобрене при частната инвестиционна активност през първата половина на годината.

За първите шест месеца на 2016 г. износът на стоки и услуги забави растежа си до 4,4%, при над 10% растеж за първата половина на 2015 г. По-ниското търсене от страна на експортно-ориентираните отрасли доведе до забавяне в растежа на вноса до 3,5%, при растеж от 5,6% за януари-юни 2015 г.

Брутната добавена стойност в страната нарасна с 2,8% за първото полугодие на 2016 г. при 1,8% за същия период на 2015 г. От страна на предлагането с положителен принос към растежа бяха както промишлеността, така и услугите, съответно с ръст от 2,4% и 3,6% за първата половина на 2016 г.

2.2. ПАЗАР НА ТРУДА

През първото полугодие на 2016 г. броят на заетите се увеличи с 1,2%² на годишна база, което беше най-високият темп на нарастване за периода от 2014 г. насам, когато заетостта в страната започна да се възстановява от влиянието на икономическата криза. Секторът на услугите беше основният двигател за общото нарастване на заетите благодарение на разкриването на работни места в дейности като търговия, транспорт и хотелиерство и ресторантьорство, но така също и в отрасли с висока добавена стойност, като създаване и разпространение на информация и професионални дейности и научни изследвания. Това кореспондираше с положителните резултати от краткосрочната статистика за приходите от оборот, както и с ускорението на добавената стойност в услугите. През първите три месеца промишлеността също беше сред основните фактори за увеличението на заетостта, но през второто тримесечие броят на заетите

¹ При изготвянето на макроикономическия анализ и прогноза са използвани статистически данни, публикувани до 12 септември 2016 г.

² Според данните по ЕСС 2010.

отбеляза слабо намаление от 0,2% на годишна база. Последното не беше свързано със закриване на работни места, доколкото броят на наетите продължи да нараства (с 1,1%), а беше резултат от силното намаление в броя на самонаетите лица.

Коефициентът на безработица продължи тенденцията на намаление и през второто тримесечие на 2016 г. достигна 8%³ от работната сила. За разлика от предходната година, когато растежът на заетостта имаше водещ принос за намалението на безработицата, през първото полугодие на 2016 г. темпът на увеличение на заетите не успя да компенсира намалението на населението и на коефициента на икономическа активност (15+)⁴. По този начин демографските фактори и тяхното отражение върху работната сила придобиват все по-голямо влияние за намалението на безработицата в страната. В отговор на предизвикателствата, произтичащи от демографското развитие, предприетите реформи за повишаване на пенсионната възраст имат за цел да задържат хората в трудоспособна възраст по-дълго на пазара на труда. По данни на НОИ за деветте месеца на 2016 г. броят на новопенсионираните с лични пенсии за осигурителен стаж и възраст по чл. 68 от КСО отбелязва намаление с 14,3% в сравнение със същия период на 2015 г.

В условията на нарастване на заетостта в страната производителността на труда в българската икономика⁵ отчете реален растеж от 1,7% през първото полугодие на 2016 г. Темпът се забави спрямо първите шест месеца на 2015 г. и това беше в сила за по-голямата част от икономическите дейности. Ускорение в нарастването на индикатора беше отчетено в преработващата промишленост, търговия, транспорт, хотели и ресторанти и финансови и застрахователни дейности. През текущия период динамиката на производителността на труда изостана спрямо компенсацията на един нает (7,8%), което доведе до нарастване на разходите за труд на единица продукция⁶ с 6% в номинално и 5,8% в реално изражение на годишна база. Благоприятно беше развитието на разходите за труд в експортно-ориентираните дейности на промишлеността, където динамиката на доходите и индекса на промишлено производство имаха близки темпове на нарастване, в т.ч. производство на основни метали, машини и оборудване, електрическо оборудване.

Водещо значение за нарастването на доходите през първото полугодие на 2016 г. имаха дейностите от частния сектор с възходящо търсене на труд, в т.ч. преработваща промишленост, търговия, информационни и професионални дейности. В частния сектор на икономиката средната работна заплата отчете номинално повишение от 7,9% на годишна база, а в общественения сектор – 6,2%. Общо за икономиката темпът на нарастване на средната заплата възлезе на 7,5%, като в условията на намаление на цените в страната реалният ѝ растеж, дефлиран с ХИПЦ, се ускори до 9,3%.

2.3. ИНФЛАЦИЯ

Годишният темп на инфлация, измерена с ХИПЦ, остана отрицателен през първите осем месеца на 2016 г., като възлезе на -1,1% през август. Двучифреният спад в цените на енергийните стоки се сви до -8,5% на годишна база, а храните отчетоха поскъпване с

³ По данни от Наблюдението на работната сила (НРС).

⁴ Изводът се основава на изчисления въз основа на данните от НРС.

⁵ Показателят е изчислен като отношение между БВП по цени от 2010 г. и броя на заетите лица (СНС).

⁶ Показателят е изчислен като отношение между БВП на един зает и компенсацията на един нает (СНС). При изчисляване на номиналната стойност са използвани данни за БВП по цени от 2010 г.

1,7%, след като поевтиняването на петрола и основните суровини спрямо година по-рано се забави съществено. Базисната инфлация бе -0,3% на годишна база през август, като временното ускорение на отрицателните ѝ темпове в началото на второто тримесечие бе най-вече по линия на поевтиняване при комуникационните услуги.

2.4. ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС

Тенденцията на подобрене на търговското салдо, което се отразява в нарастване на излишъка по текущата сметка, продължи и през 2016 г. В периода януари-юли салдото на текущата сметка достигна 1,3 млрд. евро или 2,8% от БВП, при 380 млн. евро (0,9% от БВП) за същия период на предходната година.

През седемте месеца на 2016 г. търговският дефицит се сви с 40% до 1,9% от БВП. Както при износа, така и при вноса на стоки бяха отчетени отрицателни номинални растежи от съответно 2,1% и 5,7% на годишна база. По-голямото понижение на вноса предопредели подобрието в търговския баланс. Низходящата динамика бе продиктувана от спада в международните цени, отразен в отрицателни дефлатори, докато в много от групите стоки бе отчетено увеличение в търгуваното количество. Този ефект бе най-силен при вноса на нефт и износа на зърнени култури, неблагородни метали и торове.

По отношение на регионалната структура на търговията през първото полугодие бе отчетено понижение при износа и вноса от трети страни (съответно 15,1% и 16,2%). Причината бе както описаната ценова динамиката, така и наблюдавана нестабилност при някои от основните ни партньори. Вносът от ЕС също се понижи на годишна база (0,6%), докато износът запази растеж през пет от шестте месеца и в края на полугодиято бе отчетено номинално нарастване от 3,8%.

Излишъкът по статия Услуги възлезе на 3,8% от БВП в периода януари-юли 2016 г, като съотношението се запази непроменено спрямо същия период на предходната година. Дефицитът по доходната статия се понижи съществено до 1,7% от БВП при 2,8% година по-рано.

Излишъкът по капиталовата сметка за периода възлезе на 2% от БВП в резултат от преведени инвестиционни субсидии от ЕС. Финансовата сметка бе отрицателна в размер на 0,9% от БВП, отчитайки превишаване на привлечените средства над изплатените към нерезиденти в размер на 401,7 млн. евро. Основните привлечени средства бяха от преки чуждестранни инвестиции и емитирания от държавата двоен транш еврооблигации през месец март тази година.

2.5. ПАРИЧЕН СЕКТОР

Международните валутни резерви на БНБ имаха положителен годишен темп на растеж от началото на 2016 г. и осигуряваха адекватно покритие на паричната база, като в края на август достигнаха 23,3 млрд. евро, а годишният им ръст беше 16,7%. Покритието на паричната база в края на август бе на равнище от 176,9%. Към края на юни 2016 г. нивото на резервите бе достатъчно за да покрие 9,7 месеца внос на стоки и услуги или 295% от краткосрочния външен дълг.

Банковата система премина успешно прегледите на качеството на активите и проведените стрес-тестове. Резултатите от прегледите не налагат публична подкрепа на

банките с ресурси от държавния бюджет. На ниво система се запазват високите нива на надзорните показатели. Към края на юли коефициентът на ликвидните активи беше 37,11%. В края на второто тримесечие на 2016 г. системните капиталови буфери остават над изискванията, а коефициентът на обща капиталова адекватност достигна 22,72%. Към края на юли реализираната от банковата система нетна печалба възлезе на 909 млн. лв., отчитайки годишен ръст от 48,1%.

Годишният темп на изменение на кредита за частния сектор беше отрицателен през цялото първо полугодие на 2016 г., но през второто тримесечие спадът започна да се забавя и в края на юни беше 0,6%. В края на юли годишното му нарастване регистрира нулев растеж, а през август излезе от отрицателната територия с положителен ръст от 0,1%. Кредитите за нефинансови предприятия имаха най-негативно изменение и в края на юни се понижиха с 1,5% на годишна база, но темпът им на спад се забави до 0,9% към края на август. През цялото полугодие на 2016 г. динамиката при кредитите за домакинства се характеризираше с постепенно забавяне на годишния им спад, а през август те нараснаха с 0,1% спрямо година по-рано. Жилищните кредити регистрираха нулев годишен растеж през май, който се ускори до 0,8% в края на август. Потребителските кредити също следваха тенденция на забавяне на годишния си спад, който към края на август беше 0,7%, при 3% в края на януари 2016 г.

Високата ликвидност в банковата система заедно с все още слабото търсене на кредити допринесоха за тенденцията на намаление при лихвените проценти от началото на годината. Съществено бе намалението при среднопретегления лихвен процент по новите жилищни, както и при корпоративните кредити. При новите срочни депозити най-голямо от началото на годината към края на юли беше намалението при тези в лева, следвани от деноминирани в евро.

3. МАКРОИКОНОМИЧЕСКА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2016-2019 Г.

Табл. I-2: Основни макроикономически показатели

Основни макроикономически показатели	Отчетни данни		Прогноза			
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Брутен вътрешен продукт						
БВП (млн. лв.)	83 612	86 373	88 874	92 395	96 338	100 557
БВП (реален растеж, %)	1,5	3,0	2,6	2,5	2,7	2,7
Потребление	2,2	0,7	1,5	2,7	2,5	2,4
Брутообразуване на основен капитал	3,4	2,5	0,1	1,1	3,2	4,2
Износ на стоки и услуги	-0,1	7,6	4,4	3,9	4,1	4,3
Внос на стоки и услуги	1,5	4,4	3,5	3,8	4,1	4,5
Пазар на труда и цени						
Заетост (СНС) (%)	0,4	0,4	1,1	0,6	0,6	0,6
Коефициент на безработица (НРС) (%)	11,4	9,1	8,1	7,3	6,8	6,5
Компенсации на един нает (%)	5,6	1,8	5,8	5,4	5,7	5,9
Дефлатор на БВП (%)	0,4	0,3	0,3	1,4	1,5	1,6
Средногодишна инфлация	-1,6	-1,1	-1,0	1,5	1,6	1,8

Основни макроикономически показатели	Отчетни данни		Прогноза			
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
(ХИПЦ) (%)						
Платежен баланс						
Текуща сметка (% от БВП)	0,9	1,4	2,3	2,0	1,8	1,4
Търговски баланс (% от БВП)	-6,5	-4,3	-3,2	-3,4	-3,5	-3,7
Преки чуждестранни инвестиции (% от БВП)	3,6	3,6	3,7	3,7	3,8	3,8
Паричен сектор						
МЗ (%)	1,1	8,8	8,6	9,0	9,3	9,5
Вземания от фирми (%)	-10,8	-1,8	0,0	2,9	4,9	6,5
Вземания от домакинства (%)	-1,6	-1,3	0,4	3,3	3,8	4,5

Източници: МФ, НСИ, БНБ

3.1. БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ

Българската икономика се очаква да отбележи реален ръст от 2,6% през 2016 г. като основен принос за растежа ще има вътрешното търсене (потребление и инвестиции). Очаква се благоприятната динамика при частното потребление, отчетена през първото полугодие на 2016 г., да се запази до края на годината, а спадът при публичните разходи да се забави значително. В резултат крайното потребление ще нарасне с 1,5%. В същото време инвестициите ще забавят своя ръст до 3,7% както поради по-слабото нарастване на запасите и частните инвестиции в сравнение с първото полугодие на годината, така и заради спад при капиталовите разходи на правителството, който се дължи на преминаването към новата финансова рамка 2014-2020 г. за финансиране на програмите от фондовете на ЕС. Външният сектор ще има положителен принос към растежа на БВП, близък до отчетения за полугодията на годината (0,6 пр.п.).

През 2017 г. растежът на БВП слабо ще се забави до 2,5%. Принос за по-ниския ръст ще има по-слабото външно търсене, което ще се отрази в забавяне на растежа на износа до 3,9% при очакван ръст от 4,4% през 2016 г. При засилване на вътрешното търсене растежът на вноса на стоки и услуги ще достигне 3,8%. В резултат приносът на нетния износ за растежа ще се понижи до 0,2 пр.п. Увеличението на потреблението ще се дължи на продължаване на положителните тенденции на пазара на труда, както и на регистрираното подобрене в очакванията на потребителите да правят разходи за покупка на стоки за дълготрайна употреба. Положителен ефект ще има и от увеличаването на заплащането в някои дейности на публичния сектор. По отношение на инвестициите в основен капитал се очаква ускорение на растежа до 1,1% поради прекъсване на негативната тенденция при публичните капиталови разходи и запазване на положителната динамика при частните инвестиции.

За периода 2018-2019 г. се очаква постепенно ускоряване на растежа на БВП до 2,7%. Вътрешното търсене ще бъде водещо за растежа както по линия на потреблението, така и на инвестициите. По-високият ръст на вътрешното търсене ще се отрази в ускорено нарастване на вноса, в резултат на което приносът на нетния износ ще продължи да намалява, а в края на прогнозния период се очаква нулев принос към растежа на БВП.

3.2. ПАЗАР НА ТРУДА

След като през първото полугодие на 2016 г. темпът на нарастване на заетостта се ускори до 1,5% през второто тримесечие на годишна база, през втората половина на годината се очаква постепенно забавяне на темпа под влияние на забавянето на икономическата активност в промишлеността, влошаването на очакванията на бизнеса за динамиката на персонала, регистрирано във всички наблюдавани сектори през август без търговията на дребно, и очакваното по-бавно намаление на безработицата. Така средният за годината очакван растеж на заетостта възлиза на 1,1%⁷. Намалението на безработицата продължи и през летните месеци, но през последното тримесечие се очаква сезонно покачване на нивото, което ще допринесе равнището в края на годината да достигне стойност, близка до тази от последните три месеца на 2015 г., поради ефект на базата от предходната година, когато коефициентът на безработица се понижи през четвъртото тримесечие. По този начин средното за годината равнище на безработица се очаква да възлезе на 8,1%⁸.

Очакваното влошаване във външната среда през 2017 г. ще бъде основният фактор за забавянето в темпа на нарастване на заетите до 0,6%. Същевременно, запазването на положителното развитие на вътрешната икономическа активност ще подкрепя заетостта в услугите, чиято положителна динамика ще неутрализира негативното влияние от по-слабото външно търсене върху заетостта в промишлеността. Нивото на безработица се очаква да забави темпа си на намаление и да достигне средна стойност от 7,3% от работната сила. Задържащ ефект върху спада на безработицата се очаква и по линия на по-бавно намаление на работната сила в резултат на предприетите мерки за повишаване на възрастта и стажа за пенсиониране, които се очаква да задържат хората в трудоспособна възраст по-дълго на пазара на труда. Последните ще окажат по-силно влияние върху икономически активното население към края на прогнозния хоризонт поради плавното повишение през годините на месеците възраст и стаж, необходими за пенсиониране. За нарастването на икономическата активност на населението се очаква да допринесат и провежданите активни мерки на пазара на труда.

В средносрочен план се очаква коефициентът на безработица да се понижи до 6,5% през 2019 г., а темпът на увеличение на заетостта да се задържи на около 0,6% през 2018 и 2019 г., подкрепен от повишаването на вътрешната икономическа активност и засилване на положително влияние от външната среда.

През първото полугодие на 2016 г. номиналният растеж на компенсацията на един нает отчете съществено ускорение на годишна база, но очакванията до края на годината са свързани със забавяне на нейната динамика. Средно за цялата 2016 г. показателят ще се повиши с 5,8% в номинално изражение и ще се ускори спрямо 1,8% през 2015 г. Очакванията за динамиката на доходите през 2017 г. са свързани със забавяне в техния растеж до 5,4%, повлияни от по-ниското нарастване на заетостта и добавената стойност в индустрията. Все пак темпът на изменение ще остане висок в резултат от ускоряването на реалната производителност, нарастването на цените и търсенето на труд в страната. Тези фактори ще подкрепят възходящо развитие на доходите от труд (5,5-6,0%) и през 2018-2019 г. В рамките на прогнозния период делът на компенсацията на наетите в добавената стойност ще се повишава, което ще доведе до увеличение на

⁷ Очакванията за заетостта се основат на данните от ЕСС 2010.

⁸ Очакванията за коефициента на безработица се основават на данните от НРС.

разходите за труд на единица продукция – със средно около 3-4% в номинално изражение за целия прогнозен период.

3.3. ИНФЛАЦИЯ

Изменението на общото равнище на потребителските цени в края на 2016 г. се очаква да бъде положително с принос от страна на по-високите цени на храните и течните горива. Отрицателната базисна инфлация се очаква да се забави. Средно за годината обаче общият ХИПЦ ще отчете понижение от 1% предвид високата дефлация в периода април-май.

Средногодишното повишение на ХИПЦ през 2017 г. се очаква да бъде 1,5%, а в периода 2018-2019 г. инфлацията ще се ускори при допускане за по-високи международни цени на петрола и неенергийните суровини и нарастване на вътрешното търсене.

Влиянието на промени в данъчната политика върху динамиката на потребителските цени в страната се очаква да бъде сравнително слабо. Приносът от планираното увеличение на акцизните ставки върху цигарите за повишението на общия индекс в края на 2017 и 2018 г. се оценява съответно на 0,3 и 0,1 пр.п.

3.4. ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС

През 2016 г. износът на стоки ще нарасне в номинално изражение при очаквания за номинален спад на вноса, което ще се отрази в ограничаване на търговския дефицит до 3,2% от БВП. Положителният ефект отчасти ще бъде компенсиран от динамиката на услугите и вторичния доход. Излишъкът по баланса на услугите в съотношение към БВП ще се понижи през 2016 г. в резултат от номиналното нарастване на вноса в сравнение със спад при износа. По-нисък ще бъде и положителният баланс по вторичния доход, отчитайки приключването на плащанията от фондове на ЕС по оперативни програми за периода 2007-2013 г. и нужното технологично време за стартиране на проектите и плащанията от новия програмен период. В резултат от описаните тенденции положителното салдо по текущата сметка ще достигне 2,3% от БВП през 2016 г.

През 2017 г. се очаква обръщане на тенденцията във външната търговия. Номиналният ръст на вноса ще изпревари този на износа, отразявайки както изпреварващо ускорение на вноса на стоки в количествено отношение, така и по-високо нарастване на дефлатора на вноса и формиране на отрицателни условия на търговия. Ще се наблюдава влошаване на търговския баланс, изменението в салдата на останалите статии взаимно ще се компенсира и се очаква понижаване на излишъка по текущата сметка до 2% от БВП.

За периода 2018-2019 г. постепенното възстановяване на потреблението и активизирането на инвестиционната дейност ще се отрази в по-висок растеж на вноса над този на износа, което ще доведе до допълнително свиване на излишъка по текущата сметка до 1,4% от БВП през 2019 г.

Притокът на ПЧИ ще продължи постепенно да се възстановява, като размерът на ПЧИ ще възлиза на около 3,7-3,8% от БВП средногодишно за целия прогнозен период.

3.5. ПАРИЧЕН СЕКТОР

През 2016 г. се очаква темпът на растеж на паричното предлагане в края на годината да бъде около 8,6%. Ръстът на паричното предлагане постепенно ще се ускорява през прогнозирания период, като през 2017 г. се очаква да бъде 9%, а през 2019 г. да достигне 9,5%. Основание за това дава текущата динамика и очакванията за продължаващо нарастване на валутните резерви на страната, както и тази на депозитите в банковата система, които също ще продължат да нарастват. Очаква се темпът на нарастване при овърнайт депозитите да се забави за сметка на леко ускорение при растежа на депозитите с договорен матуритет и тези, договорени за ползване след предизвестие. Тази тенденция ще отразява, както по-ниските нива на лихвените проценти, така и постепенното намаление на предпочитанията на икономическите агенти към по-висока ликвидност и възстановеното доверие в банковата система.

Кредитирането за частния сектор ще реализира минимален положителен растеж от 0,2% през 2016 г., благодарение предимно на кредитите за домакинствата, докато ръстът на вземанията на нефинансовите предприятия ще бъде около нулата. През 2017 г. частният кредит ще продължи да възстановява темпа си на растеж, който ще достигне 3%. С по-голям принос за това ще бъдат кредитите за нефинансови предприятия, които ще отразяват очакваната положителна динамика на частните инвестиции. От своя страна темпът на растеж на кредитите за домакинствата ще се увеличава по-плавно и ще следва развитието на частното потребление и на пазара на труда. Тези тенденции ще се запазят в периода до 2019 г., когато темпът на годишно увеличение на вземанията от частния сектор ще се повиши до 5,8%.

4. ПОТЕНЦИАЛЕН РАСТЕЖ И ОТКЛОНЕНИЕ ОТ ПОТЕНЦИАЛНИЯ БВП

По оценки на Министерството на финансите растежът на потенциалния БВП⁹ през 2016 г. ще достигне 2,6%. Същият растеж се очаква и за 2017 и 2018 г., като през следващите две години с 0,1 пр.п. ще се повиши приносът на общата факторна производителност. Постепенното понижаване на естествената норма на безработица, заедно с покачването на коефициента на икономическа активност, ще компенсират намалението на населението в трудоспособна възраст и ще доведат до положителен принос на труда като фактор за потенциалния растеж през прогнозния период. Прогнозираното забавяне на растежа на инвестициите в основен капитал през 2016 г. ще понижи приноса на капиталовите запаси към потенциалния растеж през прогнозния период. Очаква се нарастването на инвестициите през 2018 и 2019 г. да се отрази в повишение на капиталовите запаси в края на периода.

През 2017 г. се прогнозира по-висок растеж на потенциалния БВП спрямо фактическия и като резултат отрицателното отклонение от потенциала ще се разшири до 0,5% от

⁹ Отклонението от потенциала се изчислява като разлика между фактическия и потенциалния БВП в съотношение към потенциала. Потенциалният БВП за българската икономика е изчислен с помощта на производствена функция по методология, разработена от ЕК: Karel Havik & Kieran Mc Morrow & Fabrice Orlandi & Christophe Planas & Rafal Raciborski & Werner Roeger & Alessandro Rossi & Anna Thum-Thysen & Valerie Vandermeulen, 2014. "The Production Function Methodology for Calculating Potential Growth Rates & Output Gaps," European Economy – Economic Papers 535

0,4% през 2016 г. За периода 2018-2019 г. се очаква отклонението да остане отрицателно в размер на 0,4%.

Табл. I-3: Стойности на потенциалния растеж и на отклонението от потенциалния БВП

Година	Потенциален растеж, %	Отклонение от потенциалния БВП, %
2015	2,7	-0,4
2016	2,6	-0,4
2017	2,6	-0,5
2018	2,6	-0,4
2019	2,7	-0,4

Табл. I-4: Приноси към потенциалния растеж (пр. п.)

Година	Труд	Капитал	ОФП
2015	0,5	1,3	0,9
2016	0,4	1,2	0,9
2017	0,5	1,1	1,0
2018	0,4	1,1	1,1
2019	0,4	1,2	1,2

5. СЪПОСТАВКА НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКАТА ПРОГНОЗА С ТАЗИ НА ЕК

Направено е сравнение на есенната макроикономическа прогноза на МФ с последно публикуваната пролетна прогноза на ЕК. Съществените различия в прогнозите на двете институции се дължат на използваните различни отчетни статистически данни и техния обхват, както и на допусканията за външната среда и международните цени на суровините. В прогнозата на МФ се вземат предвид динамиката на БВП, пазара на труд, платежния баланс и други индикатори с тримесечна и месечна статистическа отчетност към първото полугодие на 2016 г., както и последните развития във външната среда. Резултатът от референдума във Великобритания за излизане на страната от ЕС се отрази в понижаване на прогнозите на международните институции за развитието на европейската икономика през 2017 г. Пролетната прогноза на ЕК не отразява тези развития. ЕК ще ги включи при изготвянето на своята есенна прогноза, която ще бъде публикувана през месец ноември 2016 г.

Табл. I-5: Сравнение на макроикономическата прогноза на МФ с прогнозата на ЕК

Показатели	2015	2016		2017	
	Отчетни данни	МФ	ЕК	МФ	ЕК
БВП, реален растеж, %	3,0	2,6	2,0	2,5	2,4
<i>Частно потребление</i>	0,8	2,1	2,0	2,0	1,7
<i>Инвестиции в основен капитал</i>	2,5	0,1	-2,4	1,1	2,2
<i>Износ на стоки и услуги</i>	7,6	4,4	4,6	3,9	5,0
<i>Внос на стоки и услуги</i>	4,4	3,5	3,1	3,8	4,1
БВП дефлатор, %	0,3	0,3	0,1	1,4	1,2

Показатели	2015	2016		2017	
	Отчетни данни	МФ	ЕК	МФ	ЕК
Текуща сметка, % от БВП	1,4	2,3	2,3	2,0	2,7
Инфлация, средногодишна, %	-1,1	-1,0	-0,7	1,5	0,9
Безработица, %	9,1	8,1	8,6	7,3	8,0
Заетост (СНС)	0,4	1,1	0,3	0,6	0,5

Източник: ЕК, МФ, НСИ

В прогнозата на МФ се очаква по-висок икономически растеж за 2016 г. спрямо тази на ЕК поради различните очаквания за развитието на инвестициите. МФ също очакваше по-неблагоприятна динамика на инвестициите в своята пролетна прогноза, но според данните на НСИ беше отчетен ръст при инвестициите, а БВП нарасна с 3% на годишна база през първото полугодие на 2016 г. Тези развития доведоха до актуализация на очакванията, при която разликата спрямо прогнозата на ЕК за растежа на БВП се увеличи до 0,6 пр.п. в сравнение с 0,1 пр.п. разлика в пролетните прогнози на двете институции. По отношение на останалите компоненти на БВП, при частното потребление и износьт на стоки и услуги няма съществени различия, докато вносът е по-висок в прогнозата на МФ основно в резултат на по-силното вътрешно търсене (потребление и инвестиции).

МФ очаква и малко по-висок ръст на БВП през 2017 г. в сравнение с прогнозата на ЕК в резултат на прогнозираното по-високо частно потребление. В същото време ЕК е по-оптимистична по отношение на развитието на инвестициите и износа. По-високият ръст на инвестициите в прогнозата на ЕК се дължи основно на различните очаквания за 2016 г., които се отразяват в по-ниска база, докато при прогнозата за износа не е взето под внимание, че през 2017 г. се очаква влошаване на перспективите за развитието на ЕС, който е основен търговски партньор на България.

Различията в очакванията за динамиката на пазара на труда в прогнозите на МФ и ЕК произтичат както от по-широкия обхват на данни за 2016 г., взети предвид в прогнозата на МФ, така и от различната посока на развитие на икономиката, очаквана от двете институции. За 2016 г. прогнозата на МФ за заетостта и безработицата е значително по-оптимистична предвид текущите развития през първата половина на годината. За разлика от очакванията на ЕК за 2017 г., когато и растежът на БВП, и темпът на нарастване на заетостта се ускоряват, в прогнозата на МФ двата показателя отбелязват забавяне спрямо предходната година под влияние на очакваното влошаване на външната среда. Независимо от различните сценарии за развитието на икономиката, очакванията за динамиката на заетостта през 2017 г. на двете институции остава близка, а по-ниското ниво на безработица в прогнозата на МФ се обуславя от по-ниската стойност на показателя още през 2016 г.

По отношение на динамиката на компенсацията на един нает също се наблюдават различия, като очакваният от МФ растеж на показателя ще надхвърли предвиденият в прогнозата на ЕК. По-високите стойности в прогнозата на МФ отразяват отчетените значително по-благоприятни тенденции в търсенето на труд през 2016 г., а различията по отношение на производителността на труда не са съществени.

МФ очаква средногодишната инфлация през 2016 г. да бъде с 0,3 пр.п. по-ниска в сравнение с тази от пролетната прогноза на ЕК, и съответно с 0,6 пр.п. по-висока през 2017 г. Разликата в очакванията на двете институции за текущата година може да бъде обяснена най-вече с по-дългия период с отчетни данни, с които разполага МФ към момента на изготвяне на прогнозата, тъй като тази на ЕК е публикувана в началото на

май. По отношение на 2017 г., влияние оказват най-вече различните допускания за международните цени, като променените очаквания за външна среда на водещите международни институции доведоха до ревизия във възходяща посока на прогнозата за цените на основните суровини и петрола. Това от своя страна се отрази и в по-висока средногодишна инфлация в страната през 2017 г. както в сравнение с очакванията на ЕК, така и спрямо заложеното в пролетната прогноза на МФ.

Част II.

Фискална политика и основни параметри за периода 2017-2019 г.

1. СРЕДНОСРОЧНИ ЦЕЛИ НА ФИСКАЛНАТА ПОЛИТИКА

Провежданата последователна фискална политика през последните години дава надеждна основа за устойчивост на бюджетната рамка и възможност за определяне на бюджетните перспективи в средносрочен план. Това се потвърждава и с настоящата актуализирана средносрочна бюджетна прогноза за периода 2017-2019 г., с която се запазват заложените в РМС № 289 от април 2016 г. средносрочни цели на фискалната политика за този период.

Фискалните цели и параметрите на бюджетната рамка съответстват и на актуалните макроикономически показатели и прогнозните тенденции в развитието на световната и националната икономика. Средносрочната перспектива се обвързва със заложения приоритет за запазване на стабилността на публичните финанси и се изразява в следване на вече определените цели за продължаване на фискалната консолидация и придържане към консолидационните стъпки от пролетната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2017-2019 г. Нещо повече, целите на фискалната политика се запазват непроменени и спрямо тези, на чиято база беше разработена рамката на Бюджет 2016.

Прегледът на фискалната политика през фокуса на основните параметри на консолидираната фискална програма визуализира инструментите за реализиране на заложените цели, а именно в посока към постигане на балансиран бюджет. За целите на международните сравнения бюджетната рамка се представя и чрез показателите за сектор „Държавно управление“, като параметрите на дефицита отразяват по същия начин фискалната политика и консолидационните усилия за постигане на балансирана бюджетна позиция.

Разглеждайки фискалната консолидация като основен измерител на политиката следва да отбележим, че постигането на корекциите на дефицита е обвързано както с мерки за повишаване на събираемостта на приходите и за борба със сивата икономика, така и с мерки за оптимизиране и намаляване на неефективни разходи в секторите, предоставящи публични услуги.

Продължава наложилата се тенденция за трайно задържане на данъците на ниски нива, поради което и приходите по КФП се движат в границите между 38,4% и 37,7% от БВП за периода 2017-2019 г. Тенденцията за лек спад през годините при очакван ръст през 2017 г. спрямо очакваното изпълнение на приходите за 2016 г. е в резултат на мерките за повишаване на събираемостта на данъчните приходи, промените в социално-осигурителната политика и прехвърляне на неданъчни приходи за 2017 г., разчетени в програмата за 2016 г. Следва да се отбележи също, че значителен ефект за флукуациите в приходната част на КФП оказва и размера на помощта по линия на средствата от ЕС.

Поддържането на устойчиви нива на приходите е гаранция за вече достигнатата стабилизация на фискалната политика. Потвърждават се и предходните прогнози, че при запазване на тази тенденция и без значителни промени в приходните политики може да се осигури постигането на балансиран бюджет при нива на приходите в диапазона около 37-38% от БВП.

Настоящите оценки и прогнозите за приходната част на бюджета остават положителни и са подкрепени и от отчета за миналата година и данните за очакваното изпълнение на бюджета за текущата година. На тази база са изготвени и разчетите, които отчитат както приносът от мерките за повишаване на събираемостта на данъчно-осигурителните приходи, така и макроикономическите ефекти.

По отношение на разходите се запазват очакванията за ограничаване на темпа на тяхното нарастване чрез оптимизиране на разходите на бюджетните организации и повишаването на ефективността на публичните разходи в отделните сектори, както и засилване на техния принос за повишаване на икономическия растеж.

В резултат основно на очакваното по-ниско усвояване на средствата от ЕС за 2016 г. при старта на новия програмен период се очаква балансирано бюджетно салдо по КФП. Отчитайки еднократния ефект върху бюджетното салдо за 2016 г., в настоящата прогноза се запазват целите за дефицита за периода 2017-2019 г., съответно на 1,4%, 1,0% и 0,5% от БВП, заложиени в пролетната средносрочна бюджетна прогноза.

Запазването на политиката за постепенна консолидация е предпоставка за свеждането до минимум на потенциалното негативно въздействие на фискалната политика върху икономическия растеж.

Табл. II-1: Основни показатели (% от БВП)¹⁰

КФП	Програма 2016	Очаквано изпълнение 2016	Прогноза 2017 м. април 2016 г.	Проект 2017	Прогноза 2018 м. април 2016 г.	Прогноза 2018	Прогноза 2019 м. април 2016 г.	Прогноза 2019
Приходи	37,4	37,3	36,3	38,4	36,4	37,9	36,7	37,7
Разходи	39,4	37,3	37,8	39,8	37,4	38,9	37,2	38,2
Бюджетно салдо	-2,0	0,0	-1,4	-1,4	-1,0	-1,0	-0,5	-0,5

В средносрочен план се предвижда приходите, помощите и даренията по КФП да нарастват, като за 2017 г. номиналният ръст е 2 250,3 млн. лв. спрямо очакваното изпълнение за 2016 г. или с 1,0% от БВП, ръст от 1 069,5 млн. лв. за 2018 г. спрямо 2017 г., което е намаление с 0,5% от БВП и ръст от 1 400,6 млн. лв. за 2019 г. спрямо 2018 г., което е намаление с 0,2% от БВП.

В средносрочен план не се предвиждат значителни промени на основните данъци и ставки, като се запазва правителственият приоритет в областта на данъчната политика – ниските данъци. В прогнозата за приходите са отчетени потвърждаващите се и в

¹⁰ Поради закръгление (в млн. лв. и в % от БВП) някои сумарни позиции в таблиците и графиките в актуализираната бюджетна прогноза 2017-2019 г. и приложенията към нея не се изчерпват от съставните им числа.

настоящата есенна макроикономическа прогноза положителни тенденции за стабилизиране на националната икономика.

Настоящата прогноза за периода 2017-2019 г. показва значителен номинален ръст на общите разходи, вкл. с вноската в общия бюджет на ЕС за 2017 г. спрямо очакваното изпълнение за 2016 г. със 3 580,3 млн. лв. или 2,5% от БВП, но спрямо програмата за 2016 г. значително по-малък ръст – 1 951,9 млн. лв. (0,4% от БВП) което се дължи на по-горе посочената нова оценка за усвояването на средствата от ЕС. През следващите години прогнозите за разходите са следните: за 2018 г. спрямо 2017 г. се очаква номиналният ръст на разходите да възлезе на 739,5 млн. лв., което представлява намаление от 0,9% от БВП, а за 2019 г. спрямо 2018 г. ръстът е в размер на 940,6 млн. лв., което е намаление с 0,7% от БВП.

Съществуващите в последните години макроикономически дисбаланси, поради които Република България продължава да е обект на превантивните мерки на Пакта за стабилност и растеж и на засилено наблюдение от страна на Европейската комисия за наличие на макроикономически дисбаланси, са коригирани без значителни сътресения в икономиката на страната. Това се отнася в пълна степен по отношение на провежданата фискална политика.

Оценките за стабилните перспективи за развитието на публичните финанси в България, които се отчитат в анализите на Европейската комисия, на международните финансови институции и рейтингови агенции, са ориентир за реалистичността на целите на фискалната политика и на бюджетните прогнози. Положителното развитие в настоящата АСБП 2017-2019 г. се подкрепя от силната фискална позиция, от устойчивостта на икономиката и от резултатите вследствие на ускорените програми за структурни реформи, където е постигнат прогрес в сфери като образование, здравеопазване, съдебна система, банков сектор и енергетика. Това означава, че страната се е завърнала към политическа стабилност, което ще подкрепя реалния растеж на икономиката и ще минимизира вътрешните рискове за бюджета.

Предвид прогнозата за продължаване на фискалната консолидация през тази и следващите години, респективно за свиване на дефицита, се очаква стабилизиране на съотношението на дълга към БВП през 2017 г. с тенденция за намаляване от 2018 г.

2. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ФИСКАЛНИТЕ ЦЕЛИ ПО КФП ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 Г.

Средносрочната перспектива се обвързва със заложения приоритет за запазване на стабилността на публичните финанси и се изразява в следване на вече определените фискални цели за продължаване на фискалната консолидация и придържане към плавни и премерени консолидационните стъпки в рамките на 0,4%-0,5% годишно за дефицита по КФП за периода 2017-2019 г.

База за разработването на настоящата актуализирана прогноза за периода 2017-2019 г. е очакваното изпълнение на бюджета за 2016 г., което показва, че се очертават възможности за постигане на по-голямо от планираното намаление на бюджетния дефицит. Очакванията са в края на годината бюджетното салдо на касова основа да е балансирано при заложена в Бюджет 2016 фискална цел за дефицита по КФП от 2,0% от БВП. Подобриенето на фискалната цел се дължи от една страна на очакваното значително преизпълнение на данъчно-осигурителните приходи и от друга – преди

всичко на забавяне при някои капиталови разходи (основно по сметките за средства от ЕС).

Фискалните цели за периода 2017-2019 г. са запазени въпреки очакваното значително подобрене на бюджетното салдо на касова основа за 2016 г., като са отчетени предизвикателствата, свързани с невъзможността от рязко свиване на националните разходи, както и с оглед ускоряване усвояването на средствата от ЕС.

В актуализираната бюджетна прогноза за периода 2017-2019 г. целта за дефицита по КФП за 2017 г. се запазва на 1,4% от БВП в съответствие със заложената в средносрочната бюджетна прогноза от пролетта на тази година. Планираният дефицит за 2018 и 2019 г. е съответно на нива от 1,0% от БВП и 0,5% от БВП.

През 2017 г. се очаква значителен ръст в приходната част на бюджета спрямо 2016 г. основно в резултат на предприетите мерки от страна на приходните агенции за борба с данъчните измами и повишаване на събираемостта, промените в данъчно-осигурителното облагане и вследствие на положителната динамика на макроикономическите показатели. Също така прехвърлянето на неданъчен приход от 2016 г. от предоставяне на концесия на „Гражданско летище за обществено ползване София“ в бюджета за 2017 г. води до ръст от 0,6 пр.п. на неданъчните приходи спрямо очакваното изпълнение за 2016 г. Планирани са и допълнителни приходи от държавни такси във връзка с очакваното въвеждане на модел на смесена система за ТОЛ такса за тежкотоварни моторни превозни средства и електронна винетка за леки моторни превозни средства, както и предоставяне на европейски услуги за електронно таксуване.

Табл. II-2: Принос на основните приходни категории в консолидацията на бюджетния дефицит по КФП за периода 2017-2019 г.

Показатели (% от БВП)	Изменение 2017п пр.п.	Изменение 2017о пр.п.	Изменение 2018 пр.п.	Изменение 2019 пр.п.
Приходи, помощи и дарения	1,0	1,0	-0,5	-0,2
Данъчно-осигурителни приходи	0,9	0,4	0,0	-0,2
<i>Преки данъци</i>	<i>0,2</i>	<i>0,1</i>	<i>0,0</i>	<i>0,1</i>
Корпоративни данъци	0,1	0,0	0,0	0,0
Данъци върху доходите на физическите лица	0,1	0,1	0,0	0,1
<i>Приходи на социалното и здравното осигуряване</i>	<i>0,5</i>	<i>0,4</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,1</i>
<i>Косвени данъци</i>	<i>0,2</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,1</i>
ДДС	0,0	0,0	-0,1	0,0
Акцизи	0,2	-0,1	-0,1	-0,1
Мита и митнически такси	0,0	0,0	0,0	0,0
Неданъчни приходи	0,1	0,6	-0,8	-0,1
<i>Други</i>	<i>0,1</i>	<i>0,6</i>	<i>-0,8</i>	<i>-0,1</i>
Приходи от такси	0,0	0,1	-0,1	-0,1
Приходи и доходи от собственост	0,0	-0,1	0,0	0,0
Глоби, санкции и наказателни лихви	0,1	0,0	0,0	0,0
Постъпления от продажба на нефинансови активи	0,0	0,1	0,0	0,0
Приходи от концесии	0,0	0,6	-0,7	0,0
Други приходи	0,1	-0,1	0,0	0,0
Помощи и дарения	0,0	0,0	0,4	0,1

Общите разходи по КФП в средносрочен план показват тенденция на намаление от 39,8% от БВП през 2017 г. до 38,2% от БВП през 2019 г., което представлява средногодишна консолидационна стъпка от около 0,8 пр.п. от БВП и имат основен консолидационен принос за постигане на целите за дефицита.

Увеличението на разходите за 2017 г. с 2,5 пр. п. спрямо очакваното изпълнение за 2016 г. се дължи най-вече на планираното засилено усвояване на европейските средства, на повишаването на размера на осигурителната вноска за фонд „Пенсии” на ДОО с 1 пр.п. и на осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ за лицата по чл. 69 от КСО с 20 пр.п. Спрямо програмата за 2016 г. ръстът на разходите е основно поради планираната промяна в осигурителната политика.

Табл. II-3: Принос на основните разходни категории в консолидацията на бюджетния дефицит по КФП за периода 2017-2019 г.

Показатели (% от БВП)	Изменение 2017п пр.п.	Изменение 2017о пр.п.	Изменение 2018 пр.п.	Изменение 2019 пр.п.
Общо разходи и Вноска в бюджета на ЕС	0,4	2,5	-0,9	-0,7
<i>Текущи нелихвени разходи</i>	<i>0,6</i>	<i>0,6</i>	<i>-0,7</i>	<i>-0,8</i>
Заплати и стипендии	0,0	0,0	-0,2	-0,2
Осигурителни вноски	0,2	0,3	0,0	-0,1
Издръжка – общо	0,2	0,3	-0,3	-0,2
Субсидии и други текущи трансфери – общо	0,3	0,2	0,0	-0,1
Социални и здравноосигурителни плащания	-0,1	-0,2	-0,2	-0,1
Пенсии	-0,2	-0,1	0,0	0,0
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	0,0	-0,1	-0,1	-0,1
Здравноосигурителни плащания	0,1	0,0	0,0	0,0
<i>Капиталови разходи</i>	<i>-0,2</i>	<i>1,8</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
<i>Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
<i>Лихви</i>	<i>0,0</i>	<i>0,1</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,0</i>
Бюджетно салдо (+/-)	0,6	-1,4	0,4	0,5

За 2018 и 2019 г. основен консолидационен принос за постигане на целите за касовия дефицит имат разходите, които намаляват съответно с 0,9 пр.п. и с 0,7 пр.п. основно поради свиване на разходите за персонал, за текуща издръжка и за социални плащания по националния бюджет.

3. ОСНОВНИ ФИСКАЛНИ ПАРАМЕТРИ ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 Г.

Основните параметри на бюджетната рамка за периода 2017-2019 г. показват реалистичност на фискалните цели при спазване на установените фискални правила.

Включените в АСБП за периода 2017-2019 г. разчети за приходите, помощите и даренията по КФП запазват устойчиво ниво в диапазона 37,7-37,9% от БВП при елиминиране на влиянието на еднократните приходи през 2017 г. от предоставяне на концесия на „Гражданско летище за обществено ползване София“ в размер на 600 млн. лв. Съобразено със заложените цели за дефицита по КФП, съответно 1,4% от БВП за

2017 г., 1,0% от БВП за 2018 г. и 0,5% от БВП за 2019 г. и очакваното ниво на приходната част на бюджета възможностите за финансиране на публични разходни политики са ограничени в рамките от 39,8% от БВП през 2017 г. до 38,2% от БВП през 2019 година.

Табл. II-4: Основни показатели по КФП (2016-2019 г.)

КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА млн. лв.	2016 Програма	2016 Очаквано изпълнение	2017 Проект	2018 Прогноза	2019 Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	33 017,7	33 189,3	35 439,6	36 509,1	37 909,7
<i>% от БВП</i>	<i>37,4%</i>	<i>37,3%</i>	<i>38,4%</i>	<i>37,9%</i>	<i>37,7%</i>
Данъчно-осигурителни приходи	25 992,2	26 569,9	28 037,1	29 196,3	30 291,7
Неданъчни приходи	4 481,6	4 075,4	4 758,0	4 196,7	4 254,5
Помощи и дарения	2 544,0	2 544,0	2 644,4	3 116,1	3 363,5
ОБЩО РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	34 817,7	33 189,3	36 769,6	37 509,1	38 449,7
<i>% от БВП</i>	<i>39,4%</i>	<i>37,3%</i>	<i>39,8%</i>	<i>38,9%</i>	<i>38,2%</i>
Разходи	33 808,0	32 179,6	35 777,0	36 458,9	37 331,4
Нелихвени разходи	33 005,7	31 436,3	34 950,3	35 703,8	36 530,1
Лихви	802,3	743,3	826,8	755,0	801,3
Вноска в общия бюджет на ЕС	1 009,7	1 009,7	992,6	1 050,2	1 118,3
БЮДЖЕТНО САЛДО (+/-)	-1 800,0	0,0	-1 330,0	-1 000,0	-540,0
<i>% от БВП</i>	<i>-2,0%</i>	<i>0,0%</i>	<i>-1,4%</i>	<i>-1,0%</i>	<i>-0,5%</i>
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)	1 800,0	0,0	1 330,0	1 000,0	540,0
<i>% от БВП</i>	<i>2,0%</i>	<i>0,0%</i>	<i>1,4%</i>	<i>1,0%</i>	<i>0,5%</i>

Настоящите оценки и прогнозите за приходната част на националния бюджет показват тенденция на намаление от 34,9% от БВП за 2017 г. (при елиминиране на влиянието на еднократните приходи през 2017 г. от предоставяне на концесия на „Гражданско летище за обществено ползване София“ в размер на 600 млн. лв.) на 34,4% от БВП през 2019 г. Очакванията са данъчно-осигурителните приходи да запазят нивото си в периода 2017-2019 г. в диапазона от 30,3% до 30,1% от БВП, като са отразени ефектите от мерките за повишаване на събираемостта, макроикономическите ефекти и промените в данъчно-осигурителното облагане.

По отношение на разходите се запазват очакванията за намаляване на разходите по националния бюджет чрез оптимизиране на разходите на бюджетните организации и повишаването на ефективността на публичните разходи в отделните сектори и засилване на техния принос за повишаване на икономическия растеж. Разходите по националния бюджет в средносрочен план показват тенденция на намаление от 34,2% от БВП през 2017 г. до 32,3% от БВП през 2019 г., което представлява средногодишна консолидационна стъпка от близо 1 пр.п. от БВП и имат основен консолидационен принос за постигане на целите за дефицита и същевременно осигуряване на оптимално усвояване на средствата от европейските фондове и програми на ЕС.

Табл. II-5: КФП – Национален бюджет (2016-2019 г.)

КФП НАЦИОНАЛЕН БЮДЖЕТ млн. лв.	2016 Програма	2016 Очаквано изпълнение	2017 Проект	2018 Прогноза	2019 Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	30 505,3	30 686,0	32 826,9	33 424,9	34 578,9
<i>% от БВП</i>	34,6%	34,5%	35,5%	34,7%	34,4%
Данъчно-осигурителни приходи	25 992,2	26 569,9	28 037,1	29 196,3	30 291,7
Неданъчни приходи	4 481,6	4 075,3	4 758,0	4 196,7	4 254,5
Помощи и дарения	31,6	40,9	31,7	32,0	32,7
ОБЩО РАЗХОДИ, ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС И ТРАНСФЕРИ	32 154,8	32 070,8	33 615,7	34 146,0	34 991,3
<i>% от БВП</i>	36,4%	36,1%	36,4%	35,4%	34,8%
Разходи	30 107,5	30 023,5	31 554,2	31 640,1	32 508,4
Нелихвени разходи	29 305,2	29 280,2	30 727,5	30 885,0	31 707,2
Лихви	802,3	743,3	826,8	755,0	801,3
Вноска в общия бюджет на ЕС	1 009,7	1 009,7	992,6	1 050,2	1 118,3
Трансфер за с-ки за средства от ЕС (нето)	-1 037,5	-1 037,5	-1 068,9	-1 455,7	-1 364,5
БЮДЖЕТНО САЛДО (+/-)	-1 649,4	-1 384,8	-788,8	-721,0	-412,4
<i>% от БВП</i>	-1,9%	-1,6%	-0,9%	-0,7%	-0,4%
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)	1 649,4	1 384,8	788,8	721,0	412,4
<i>% от БВП</i>	1,9%	1,6%	0,9%	0,7%	0,4%

Табл. II-6: КФП – Сметки за средства от ЕС (2016-2019 г.)¹¹

КФП СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС млн. лв.	2016 Програма	2016 Очаквано изпълнение	2017 Проект	2018 Прогноза	2019 Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	2 512,4	2 503,3	2 612,7	3 084,2	3 330,8
<i>% от БВП</i>	2,8%	2,8%	2,8%	3,2%	3,3%
ОБЩО РАЗХОДИ И ТРАНСФЕРИ	2 663,0	1 118,5	3 153,9	3 363,1	3 458,4
<i>% от БВП</i>	3,0%	1,3%	3,4%	3,5%	3,4%
Разходи	3 700,6	2 156,0	4 222,8	4 818,8	4 822,9
Трансфер от/за държавния бюджет (нето)	1 037,5	1 037,5	1 068,9	1 455,7	1 364,5
БЮДЖЕТНО САЛДО (+/-)	-150,6	1 384,8	-541,2	-279,0	-127,6
<i>% от БВП</i>	-0,2%	1,6%	-0,6%	-0,3%	-0,1%
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)	150,6	-1 384,8	541,2	279,0	127,6
<i>% от БВП</i>	0,2%	-1,6%	0,6%	0,3%	0,1%

¹¹ В таблицата са включени сметки за средства от ЕС на: ДФ „Земеделие“, Национален фонд и Другите сметки за средства от ЕС и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от ЕС.

И през следващия тригодишен период приоритет за страната ни остава успешното усвояване на средствата от европейските фондове и програми на ЕС, чрез които да се постигне устойчив икономически растеж, по-висока заетост, социално включване и териториално сближаване и изграждане на конкурентоспособна и иновативна икономика.

Въздействието върху бюджета за периода 2016-2019 г. от финансовите взаимоотношения с ЕС е представено в Табл. II-б.

4. СРАВНЕНИЕ НА ПОКАЗАТЕЛИТЕ ПО ПРОГНОЗАТА НА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“

Настоящата съпоставка е между есенната прогноза на МФ за сектор „Държавно управление“ за 2016 и 2017 г. и последната фискална прогноза на Европейската комисия от пролетта на тази година. Следва да се имат предвид различните бази и измененията в макроикономическите сценарии, които обуславят и различия в основните фискални резултати. Като цяло прогнозите на ЕК са по-консервативни и до голяма степен се базират на сценарий без съществено изменение в политиките, което до известна степен обяснява различията.

4.1. СРАВНЕНИЕ НА ПРОГНОЗАТА НА МФ С ПРОГНОЗАТА НА ЕК ЗА 2016 Г.

Фискалната позиция в есенната прогноза на МФ е в рамките на допустимите граници, включително и във връзка с изискванията на Пакта за стабилност и растеж. За 2016 г. се наблюдава подобрение на прогнозата за дефицита, който намалява до 0,8% от БВП, при прогноза на ЕК от 2% от БВП. Това подобрение се дължи основно на спестявания в разходната част на бюджета.

Разходна част

С най-голям принос са капиталовите разходи (брuto образуване на основен капитал и други капиталови разходи), които са с около 1 млрд. лв. по-ниски от пролетната прогноза на ЕК. Това се дължи на очакваното по-ниско усвояване на европейски средства в началото на новия програмен период. Капиталовите разходи за 2016 г. все още не успяват да достигнат нивата, регистрирани към края на предходния програмен период.

На второ място по значение за по-ниския дефицит спрямо пролетната прогноза на ЕК са по-ниските разходи за субсидии, което се дължи на очакваните по-високи разходи за външни бенефициенти, финансирани с европейски средства, които се третираат като трансфер извън сектор „Държавно управление“¹².

Следва да се има предвид, че част от различията с прогнозите на ЕК се дължат и на специфичните изисквания за нетиране и консолидиране на разходите за субсидии за сектор „Държавно управление“, които са отразени в прогнозите на МФ.

¹² Разходите за субсидии, предоставени на предприятия в сектор „Държавно управление“ са отразени в прогнозата на МФ огледално в приходите от продажби на стоки, продукция и услуги (други приходи, вкл. приходи от продажби), без това да дава отражение върху дефицита.

При разходите за компенсация на наетите лица също се наблюдава спад спрямо пролетната прогноза на ЕК, който се дължи на провежданата политика за задържане на разходите за персонал на номиналните им нива от предходната година.

Приходна част

Различията спрямо прогнозата на ЕК при данъчните приходи се дължат на по-доброто очаквано изпълнение и при косвените и при преките данъци, както и при приходите от социално-осигурителни вноски. Положителен ефект оказват по-добрите макроикономически показатели в сравнение с пролетната прогноза, въведените дискреционни приходни мерки и повишаването на данъчната събираемост. Прогнозата на МФ за 2016 г. за неданъчните приходи е по-ниска в сравнение с пролетната прогноза на ЕК поради очакваните по-ниски капиталови трансфери, приходи от продажби и други неданъчни приходи.

4.2. СРАВНЕНИЕ НА ПРОГНОЗАТА НА МФ С ПРОГНОЗАТА НА ЕК ЗА 2017 Г.

Прогнозата за дефицита за 2017 г. на МФ е 0,7% от БВП, което е подобрене с 0,9 пр.п. спрямо прогнозата на ЕК. По-ниският дефицит в прогнозата на МФ се дължи на подобрене както от страна на приходите, така и от страна на разходите.

Приходна част

Прогнозата за общите приходи е с около 600 млн. лв. по-висока от прогнозата на ЕК, като при текущите приходи прогнозата на МФ е по-висока с около 800 млн. лв., а при получените капиталови трансфери с около 200 млн. лв. по-ниска. Един от факторите за по-добрата прогноза на МФ е по-високото очаквано изпълнение на данъчно-осигурителните приходи за 2016 г., което се явява база за прогнозата през 2017 г. Също така прогнозите за заетостта бяха ревизирани нагоре, а коефициентът на безработица показва подобрене от 0,7 процентни пункта спрямо прогнозите на МФ за 2017 г. през пролетта. Значително нарастване има и поради предвидените дискреционни приходни мерки – нарастване на осигурителните вноски за фонд „Пенсии“ на ДОО, нарастване на минималната работна заплата, увеличаване на акциза за цигарите и въвеждане на модел на смесена система за ТОЛ такса за тежкотоварни моторни превозни средства и електронна винетка за леки моторни превозни средства. Прогнозата за неданъчните приходи е по-консервативна спрямо пролетната прогноза на ЕК.

Разходна част

Прогнозата за общите разходи на МФ е по-ниска в сравнение с тази на ЕК. По-високи разходи спрямо прогнозата на ЕК се наблюдават само при разходите за издръжка и при социалните плащания (разходи за пенсии). Прогнозата за разходите за издръжка за 2017 г. е съобразена с очакваното изпълнение за 2016 г. и е увеличена с 401 млн. лв. поради очаквания за увеличаване на разходите за междинно потребление по КФП, увеличение на разходите за издръжка по европейските проекти и увеличение на разходите за материали и външни услуги на държавните предприятия в сектора с 15,5 млн. лв. Повишението при социалните разходи е основно поради промяна на параметрите на пенсионната политика и възприетия нов подход за осъвременяването на пенсиите.

Няма съществени различия в прогнозата на МФ и на ЕК по отношение на разходите за заплати и осигурителни вноски през 2017 г.

Прогнозите за разходите за лихви са по-ниски в сравнение с тези на ЕК поради сравнително по-ниската тежест на дълга, свързано с водената фискална политика за ограничаване на дълговото финансиране.

Прогнозите за разходите за брутообразуване на основен капитал на МФ за 2017 г. са по-консервативни от тези в пролетната прогноза на ЕК основно поради очакванията за по-слабо усвояване на средства по европейски проекти. Тези очаквания са в синхрон с по-слабото изпълнение на показателя получени капиталови трансфери.

Табл. II-7: Сравнение на бюджетната прогноза на МФ с прогнозата на ЕК,

Показатели (млрд. лв.)	2015	2016		2017	
	Отчетни данни	МФ	ЕК	МФ	ЕК
1. Данъци върху производството и вноса	13,4	14,3	13,9	14,8	14,4
2. Текущи данъци върху доходите, богатството и др.	4,8	5,0	4,9	5,3	5,0
3. Социално-осигурителни вноски	7,0	7,3	7,2	8,0	7,7
4. Други приходи, вкл. приходи от продажби	4,3	4,6	5,4	5,1	5,3
5. Общо текущи приходи	29,4	31,2	31,3	33,2	32,4
6. Компенсация на наетите лица	8,0	8,0	8,3	8,5	8,5
7. Междинно потребление	5,0	4,8	4,7	5,3	4,8
8. Социални трансфери в натура	1,7	2,1	2,1	2,2	2,4
9. Социални трансфери без тези в натура	10,6	11,0	10,9	11,3	11,2
10. Лихвени разходи	0,8	0,8	0,9	0,8	0,9
11. Субсидии	1,1	0,7	1,2	0,9	1,2
12. Други текущи плащания	1,8	1,5	1,3	1,4	1,4
13. Общо текущи разходи	29,0	28,9	29,4	30,4	30,4
14. Брутни спестявания	0,4	2,3	2,0	2,8	2,0
15. Капиталови трансфери, получени	3,5	1,0	1,3	1,4	1,5
16. Бруто образуване на основен капитал	5,4	3,5	4,5	4,3	4,5
17. Други капиталови разходи	0,3	0,4	0,5	0,5	0,6
18. Общо приходи (% от БВП)	38,2%	36,2%	38,9%	37,4%	37,2%
19. Общо разходи (% от БВП)	40,2%	37,0%	37,0%	38,1%	38,7%
20. Общ баланс (% от БВП)	-2,1%	-0,8%	-2,0%	-0,7%	-1,6%

Източник: ЕК, МФ, НСИ

5. ДИСКРЕЦИОННИ МЕРКИ И ФИСКАЛНИ ЕФЕКТИ НА НАЧИСЛЕНА ОСНОВА

Дискреционните мерки са всички мерки и действия на правителството, които имат въздействие върху бюджетните параметри и основните фискални показатели. Като цяло мерките от страна на приходите и разходите водят до увеличаването или до намаляването на съответния приходен или разходен бюджетен показател и оттам въздействат пряко върху бюджетния баланс за съответната година и в средносрочен план.

Докато пролетната прогноза на МФ представляваше изходно ниво за фискалното планиране, на този етап са взети предвид измененията в икономическия сценарий

спрямо предходната прогноза, тъй като те пораждаат различни фискални резултати. Важно е да се има предвид влиянието, което алтернативните сценарии за икономическия растеж могат да имат върху фискалните прогнози – съществени изменения в макроикономическата прогноза могат да имат значителни въздействия върху бюджетния баланс и необходимите дискреционни мерки за постигането му. Точността на макроикономическите и фискалните прогнози е податлива на грешки, когато тези прогнози се простират по-далеч в бъдещето, поради това измененията в 2018-2019 г. са по-съществени.

Приходните мерки за 2017 г., планирани на начислена основа, възлизат на 852,5 млн. лв., а разходните възлизат на 812,6 млн. лв., включително допълнително поетите фискални мерки, спрямо предвидените в пролетната прогноза 474,8 млн. лв. приходни мерки и 240,2 млн. лв. разходни мерки.

Приходните и разходните мерки са оценени спрямо очакваното изпълнение за 2016 г. и са съобразени с методологията и изискванията на ЕК. Също така, съгласно изискване на Директива 2011/85 на ЕК, член 9 (2) (b) средносрочните бюджетни рамки на държавите-членки следва да включват процедури за установяването на „прогнози за всички основни разходни и приходни пера на сектор „Държавно управление“ за съответната бюджетна година и за годините след нея, на базата на непроменени политики и поради тази причина оценката на дискреционните мерки на правителството е от съществено значение. По този начин се гарантира, че избраният фискален сценарий може да бъде оценен както по отношение на влиянието на макроикономическите променливи, така и по отношение на дискреционните изменения в политиката на правителството.

За периода 2017-2019 г. основните **дискреционни мерки от страна на приходите** са свързани с изменение в акцизните ставки върху цигарите, както и положителен ефект от увеличението на акцизите върху приходите от ДДС. Очакваният общ ефект от тях е в размер на 84 млн. лв. за 2017 г. и 132 млн. лв. за 2018 г. Значителен положителен ефект в размер на 501,4 млн. лв. за 2017 г. и 249,7 млн. лв. за 2018 г. се очаква от изменение в политиката по социално осигуряване (нарастване на осигурителни вноски, изменение на минималния осигурителен доход и увеличаване на частта, върху която държавата внася здравни вноски и промяна в параметрите на пенсионната политика). Предвидени са допълнителни мерки в приходната страна на бюджета, свързани с въвеждане на модел на смесена система за ТОЛ такса за тежкотоварни моторни превозни средства и електронна винетка за леки моторни превозни средства и предоставяне на европейски услуги за електронно таксуване.

Табл. II-8: Дискреционни приходни мерки, на начислена основа, млн. лв.

Приходни мерки	2017	2018	2019
ТОЛ такса и електронна винетка и предоставяне на европейски услуги за електронно таксуване	200,0		
Данъчни облекчения	-0,6		
Изменение на акциз (цигари)	84,0	132,0	
Изменение на минималния осигурителен доход и увеличаване на частта от осигурителния доход, върху който държавата внася здравни вноски ¹³	94,5	37,9	37,5

¹³ За лицата по чл. 40 (3) от ЗЗО

Приходни мерки	2017	2018	2019
Изменение на осигурителната вноската за фонд "Пенсии" на ДОО	394,9	199,8	
Изменение на параметрите на политиката по дивидентите	12,8		
Ограничаване обхвата на необлагаемите доходи от парични и предметни печалби, получени от участие в игри	1,5		
Принудително събиране на просрочени задължения	43,0	32,0	22,0
Приходи от въвеждане на местен данък върху таксиметров превоз на пътници	9,0		
Промяна на параметрите на пенсионната политика (изискуем осигурителен стаж, възраст, формула)	12,0	12,0	12,0
Увеличение на минималната работна заплата (ефект върху приходите от ДДФЛ)	1,4		
Общо:	852,5	413,7	71,5

От страна на разходите основните дискреционни мерки за периода 2017-2019 г. са свързани с изграждане на нова инфраструктура по въвеждане на модел на смесена система за ТОЛ такса за тежкотоварни моторни превозни средства и електронна винетка за леки моторни превозни средства, изменения в стандартите за финансиране на образованието и политиката в областта на образованието и науката, изменения в пенсионната политика с общ ефект от 273 млн. лв. за 2017 г. и 323 млн. лв. за 2018 г. Ефект върху държавните разходи се поражда и от увеличението на минималната работна заплата и увеличението на осигурителните вноски (в т.ч. и по бюджетите на общините).

Очаква се икономическото въздействие на разходните мерки в Бюджет 2017 да стимулира съвкупното търсене и съответно да повиши заетостта в някои отрасли, в сравнение със сценария без действието на тези мерки.

Табл. II-9: Дискреционни разходни мерки, на начислена основа, млн. лв.

Разходни мерки	2017	2018	2019
Изграждане на инфраструктура във връзка с въвеждане на модел на смесена система за ТОЛ такса за тежкотоварни моторни превозни средства и електронна винетка за леки моторни превозни средства	200,0		
Изменение в единните разходни стандарти	164,8		
Промяна в параметрите за изчисляване на парично обезщетение/ парична помощ	61,8		
Изменение на максималния размер на пенсия - ефект от увеличението през текущата година			20,0
Национални програми за развитие на образованието	14,5		
Осигуряване на летателната годност на самолети МиГ-29	31,0	26,0	26,0
Промяна на параметрите на пенсионната политика (изискуем осигурителен стаж, възраст, формула)	273,0	323,0	364,0
Стратегията за насърчаване на научните изследвания	14,0		
Увеличение на минималната работна заплата	44,8		
Увеличение на размера на осигурителната вноска за фонд „Пенсии“	8,7	8,7	
Общо	812,6	357,7	410,0

Ефектите от приходните и разходните дискреционни мерки върху показателите на сектор „Държавно управление“ за 2017 г. показват превес на мерките върху приходите в сравнение с разходите, което до голяма степен обяснява консолидацията на дефицита на сектора от 0,1 пр.п. от БВП. За 2018 г. приходните мерки също показват слаб превес. Следва да се има предвид, че мерките в областта на социално осигурителните вноски в приходната част са обвързани с увеличение на социалните трансфери без тези в натура (държавата едновременно събира по-високи приходи от вноски и се задължава да изплаща по-високи пенсии). Същото се отнася и до мерките от повишаване на минималната работна заплата и други мерки в компенсацията на наетите лица, които имат ефект върху приходите от данъци. На този етап, при използването на пролетната прогноза като основа за целите на планирането, новите бюджетните мерки ще подпомогнат свиването на бюджетния дефицит до 0,7% от БВП. през 2017 г. и постепенно до достигане на излишък от 0,1% от БВП през 2019 г.

Табл. II-10: Сравнение на приходи и разходи на сектор „Държавно управление“ при непроменени политики за периода 2017-2019 г. и с включени дискреционни приходни и разходни мерки на правителството

Показатели (млн. лв.)	2017		2018		2019	
	Базисен сценарий	Прогноза	Базисен сценарий	Прогноза	Базисен сценарий	Прогноза
1. Данъци върху производството и вноса	14 681,9	14 808,9	15 161,8	15 325,8	15 873,4	15 895,4
2. Текущи данъци върху доходите, богатството и др.	5 295,6	5 299,4	5 572,8	5 564,5	5 859,1	5 859,1
3. Социално-осигурителни вноски	7 458,6	7 967,5	8 081,7	8 339,7	8 528,0	8 577,5
4. Други приходи, вкл. приходи от продажби	4 897,3	5 110,1	4 907,8	4 907,8	4 973,0	4 973,0
5. Общо текущи приходи	32 333,4	33 185,9	33 724,1	34 137,8	35 233,6	35 305,1
6. Компенсация на наетите лица	8 335,9	8 523,7	8 524,9	8 533,6	8 540,5	8 540,5
7. Междинно потребление	5 245,2	5 299,7	5 255,2	5 255,2	5 259,5	5 259,5
8. Социални трансфери в натура	2 174,9	2 177,9	2 276,6	2 276,6	2 391,6	2 391,6
9. Социални трансфери без тези в натура	10 934,2	11 269,0	11 307,9	11 630,9	11 670,9	12 054,9
10. Лихвени разходи	773,8	773,8	751,7	751,7	763,1	763,1
11. Субсидии	934,6	934,6	944,6	944,6	974,8	974,8
12. Други текущи плащания	1 428,9	1 430,4	1 549,6	1 549,6	1 614,4	1 614,4
13. Общо текущи разходи	29 827,5	30 409,1	30 610,5	30 942,2	31 214,9	31 598,9
15. Капиталови трансфери, получени	1 350,9	1 350,9	1 360,6	1 360,6	1 318,4	1 318,4
16. Бруто образуване на основен капитал	4 049,1	4 280,1	4 305,1	4 331,1	4 392,7	4 418,7
17. Други капиталови разходи	487,2	487,2	523,7	523,7	505,9	505,9

Част III.

Приоритети на политиките и основни допускания за периода 2017-2019 г.

1. ПОЛИТИКИ В ПРИХОДИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 Г.

Сред основните приоритети на провежданата от Министерството на финансите данъчно-осигурителна политика през периода 2017-2019 г. са постигането на макроикономическа и бюджетна стабилност в средносрочен и дългосрочен план, осигуряването на необходимия финансов ресурс за изпълнение на фискалната политика на правителството, както и подобряване на бизнес средата, с цел стимулиране на икономическия растеж и заетостта.

Основна цел през периода е провеждането на политика, насочена към повишаване на бюджетните приходи и намаляване на дела на сенчестата икономика. Следва се политика на запазване на ниските нива на данъчно облагане при преките данъци и прехвърляне на данъчната тежест от преките към косвените данъци. Постигането на целта за изпълнение на бюджетните приходи е свързана с поддържане на устойчиво ниво на приходите при запазване на тежестта на данъчното облагане и очакван положителен ефект от засилените действия при администриране на приходите.

Друга стратегическа цел на провежданата от правителството данъчна политика е борбата с данъчните измами и укриването на данъци, както и намаляването на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите.

Посочените приоритети на данъчната политика кореспондират с направените от Съвета през последните три години (2014-2016 г.) специфични препоръки към България, а именно:

- повишаване на събираемостта на данъците и намаляване на размера на сенчестата икономика, включително недеklarирания труд;
- намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите.

За изпълнение на целите са предприети както действия за законови промени, така и действия на приходните администрации в областта на събирането и контрола. За повишаване на бюджетните приходи и изсветляване на сенчестата икономика са направени промени в данъчните закони, свързани с регистрирането и отчитането на извършваните на територията на страната сделки, както и по отношение на предаването на данни от средствата за измерване и контрол по електронен път до приходните агенции и обмена на информация между тях. Приети са изменения в Закона за данък върху добавената стойност (ЗДДС), с които се въведе нов механизъм за контрол, превенция и борба с данъчните измами в търговията с течни горива. Промените целят осъществяването на ефективен контрол и коректно определяне на задълженията за данъци. По отношение на втория приоритет за намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите, са постигнати резултати от измененията в

данъчните закони, свързани с отпадане на задължения или увеличаване на периода за деклариране, разширяване на възможностите за предоставяне на услуги по електронен път, съкращаване на срокове за извършване на услуги от приходните агенции.

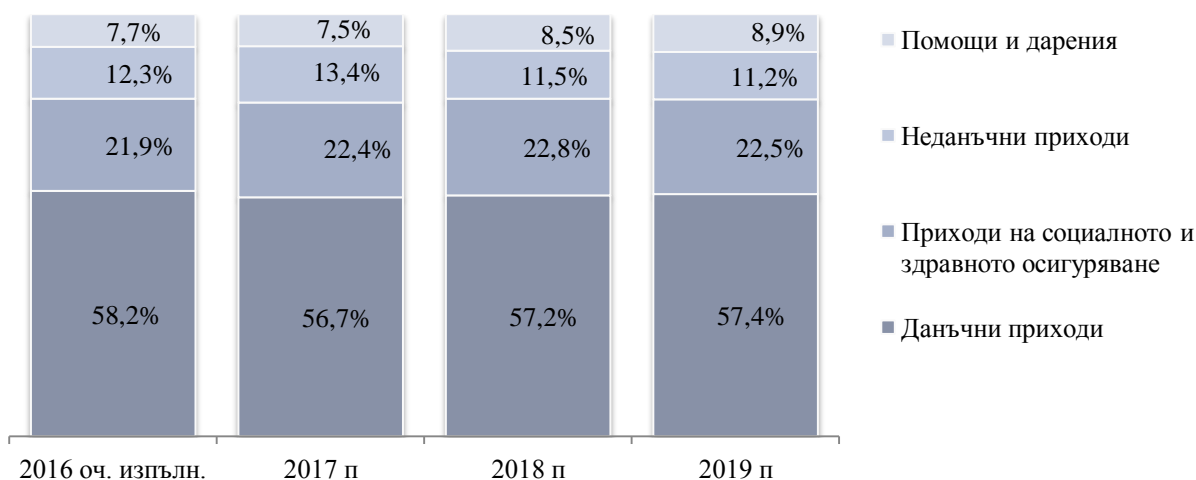
Сред приоритетите за периода 2017-2019 г. е и достигане на минималните нива на акцизните ставки в ЕС в съответствие с договорения преходен период.

С присъединяването на Република България през 2016 г. към приобщаващата рамка на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие през прогнозния период предстои въвеждане на мерките по проекта за „Свиване на данъчната основа и прехвърляне на печалби“ (Base Erosion and Profit Shifting – BEPS).

Предприети са редица мерки за повишаване на събираемостта на данъчните приходи, администрирани от НАП и Агенция „Митници“, както и такива, предотвратяващи възможностите за избягване от данъчно облагане и мерки срещу сивия сектор и контрабандата.

Прогнозните приходи за периода 2017-2019 г. са базирани на основни макроикономически показатели (ръст на БВП, крайно потребление, внос, ръст на заетостта, номинален ръст на компенсациите на наетите лица, инвестиции и др.), а също така и на предприетите мерки от страна на приходните агенции за подобряване на събираемостта.

Граф. III-1: Структура на приходите по КФП в % за периода 2016-2019 г.¹⁴

Рисковете за изпълнението на прогнозираните приходи за периода са свързани с евентуални отклонения от прогнозните макроикономически показатели, използвани в процеса на прогнозиране на приходите за периода 2017-2019 година. Съществуват също и рискове, свързани с вътрешната и външна политико-икономическа среда. Те се отнасят до процесите в икономиките на основните външно-търговски партньори на

¹⁴ Използваните в някои от графиките и таблиците в доклада съкращения към годините за периода 2016-2019 г. са със следното значение:

- 2016 п – програма за 2016 г.;
- 2016 оч.изпълн. – очаквано изпълнение за 2016 г.;
- 2017 п – проект за 2017 г.;
- 2018 п – прогноза за 2018 г.;
- 2019 п – прогноза за 2019 г.

България, а също така и до факторите, оказващи влияние върху цената на петрола и валутните курсове, крайното вътрешно потребление и други.

1.1. ДАНЪЧНА ПОЛИТИКА

Данъчната политика през периода 2017-2019 г. ще бъде ориентирана към утвърждаване на ефективна данъчна система, предоставяща макроикономическа и бюджетна стабилност в средносрочен и дългосрочен план.

Прогнозите за данъчните приходи за 2017 г. са изготвени в съответствие с приоритетите в данъчната политика и промените в данъчното законодателство, структурирани както следва:

1.1.1 Повишаване на бюджетните приходи и борба с данъчните измами

Повишаването на бюджетните приходи е един от основните приоритети на правителството. За изпълнението на приоритета се предприемат както законодателни и административни мерки, така и мерки за междуинституционално сътрудничество и координация и ефективен обмен на информация. Мерките за повишаване на събираемостта на приходите включват дейности по подобряване на спазването на законодателството, превенция и противодействие на данъчните измами и отклонението от данъчно облагане.

- *Сформиране на Група за наблюдение изпълнението на Единната национална стратегия (ЕНС) за повишаване на събираемостта на данъците, справяне със сенчестата икономика и намаляване на разходите за спазване на законодателството 2015-2017, приета с РМС № 806 от 2015 г. и изготвяне на годишни доклади за изпълнението на ЕНС*

Във връзка с мярка 1.4 от Плана за действие към ЕНС 2015-2017, свързана с усъвършенстване на нормативната уредба и повишаване ефективността на контрола по отношение укриването на продажби, е разработен проект на Закон за регистриране и отчитане на продажбите в търговските обекти, който да замени Наредба № Н-18 от 2006 г. за регистриране и отчитане на продажби в търговските обекти чрез фискални устройства.

Във връзка с изпълнение на мярка 1.3. от Плана за действие към ЕНС относно разширяване на обхвата и усъвършенстване на механизма за осъществяване на фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск, е изготвена Наредба за изменение на Наредба № Н-2 от 2014 г. за условията и реда за осъществяване на фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск на територията на Република България и изискванията към фискалните контролни пунктове (ДВ, бр. 13 от 2016 г.).

- *Продължаване прилагането на механизма за обратно начисляване на ДДС при доставки на зърнени и технически култури*

С Директива 2013/43/ЕС на Съвета от 22 юли 2013 година за изменение на Директива 2006/112/ЕО относно общата система на данъка върху добавената стойност по отношение на незадължително и временно прилагане на механизма за обратно начисляване във връзка с доставки на някои стоки и услуги, при които съществува риск от измами, са приети промени в член 199а, параграф 1 от Директива 2006/112/ЕО, съгласно които държавите членки могат да предвидят до 31 декември 2018 г. и за

минимален срок от две години лицето – платец на ДДС – да е данъчнозадълженото лице, за което се извършват определени доставки, като обхватът на доставките е разширен и в него са включени доставки на зърнени храни и индустриални култури, в т.ч. маслодайни семена и захарно цвекло, които обикновено не се използват в непреработен вид за крайно потребление (член 199а, параграф 1, буква „и“ от директивата). В тази връзка е удължен срока за прилагане на механизма за обратно начисляване на ДДС при доставки на зърнени и технически култури в максимално допустимия времеви обхват съгласно разпоредбата на член 199а от ДДС Директивата – 31 декември 2018 г.

Въведеният механизъм за обратно начисляване на ДДС, от една страна, е ефективен инструмент за предотвратяване на организирани ДДС измами със зърнени и технически култури с участието на несъществуващи икономически оператори (липсващи търговци), а от друга страна, води до намаляване на нелоялната конкуренция, тъй като се ограничава възможността нелоялните икономически оператори да получават данъчно предимство от укриването и невнасянето на ДДС. Механизмът представлява и предпазна мярка за коректните икономически оператори от случайни сделки с некоректни доставчици, участващи в схеми за данъчни измами.

Досегашният опит показва, че механизмът за обратно начисляване на ДДС представлява ефективен инструмент за противодействие и борба с данъчните измами с ДДС за определени категории стоки. След въвеждането на механизма на обратно начисляване на ДДС в краткосрочен план се наблюдава значителен и траен спад на нивото на данъчните измами с ДДС при доставките на зърнени и технически култури.

– Промени, свързани с Директива 2006/112/ЕО, относно общата система на ДДС и в резултат на констатираните несъответствия с правото на ЕС и хармонизиране на националното с европейското законодателство, с цел единното прилагане, при съобразяване с практиката на Съда на ЕС

Предлага се изменение в ЗДДС за постигане на съответствие с Директива 2006/112/ЕО по отношение определянето на размера на начисления данък с правото на приспадане на данъчен кредит във връзка с придобиване и изграждане на недвижими имоти, които са или биха били дълготрайни активи по смисъла на Закона за корпоративно подоходно облагане, които регистрираните по ЗДДС лица възнамеряват да включат в стопанските си активи и да използват смесено както за осъществяване на независима икономическа дейност, така и за цели, различни от независимата си икономическа дейност (в т.ч. за лични цели). Предвижда се в тези случаи регистрираните лица да приспадат данъчен кредит само пропорционално на степента на използване на съответния недвижим имот за извършване на независима икономическа дейност. Режимът на това т.н. „пропорционално приспадане“ е предвиден в разпоредбата на член 168а от Директива 2006/112/ЕО. В случаите на пропорционално приспадане лицата ще прилагат коефициента за частично приспадане на данъчен кредит към размера на начисления данък с правото на приспадане, ако независимата им икономическата дейност се състои, както от доставки, за които правото на приспадане на данъчен кредит е налице, така и от доставки или дейности, за които това право не е налице (например в случаи на осъществяване на освободена доставка на сграда или отнемане на имот в полза на държавата).

Във връзка с решения на Съда на ЕС се постановява, че на термина „пътуващо лице“ следва да се придава по-широк смисъл от този на крайния потребител, като се подчертава, че подходът, основан на понятието за клиент, може най-добре да постигне посочените две цели, като позволи на туристическите агенти (в смисъл туроператори)

да се ползват от опростените правила, независимо от вида клиенти, на които предоставят услугите си и по този начин се допринася за равномерното разпределение на приходите между държавите членки. В решенията си Съдът на ЕС е постановил, че разпоредбите от Директивата за ДДС следва да се тълкуват при следване на подхода, основан на понятието за клиент. В тази връзка и с оглед повишаване на конкурентоспособността на българските туроператори в законопроекта се предвижда режимът да се прилага по отношение на доставките на обща туристическа услуга от туроператор към всяко лице, в т.ч. към друг туроператор или към туристически агент, когато действат от свое име и за своя сметка.

Предлагат се разпоредби, които уреждат облагането с ДДС на дейността на неперсонифицираните дружества. Предвижда се внасянето на стока или услуга от съдружник за постигане общата цел по договор за създаване на неперсонифицирано дружество да не се счита за доставка на стока или услуга за целите на ЗДДС. Предлага се също задължителна регистрация на неперсонифицирано дружество, в което са внесени стоки или услуги от съдружник, регистрирано по ЗДДС лице.

– ***Усъвършенстване на контрола върху доставките и движението на течни горива***

Извършена е промяна в Закона за данък върху добавената стойност (изм., ДВ, бр. 58 от 2016 г., доп., бр. 60 от 2016 г.), насочена към предотвратяване на възможностите за данъчни измами с горива. Приет е нов механизъм при осъществяване на търговия с течни горива, съгласно който лицата, извършващи облагаеми доставки или вътреобщностни придобивания на течни горива с данъчна основа над 25 хил. лв. предоставят обезпечение в пари, в държавни ценни книжа или в безусловна и неотменяема банкова гаранция за срок една година пред компетентната териториална дирекция на Националната агенция за приходите. Размерът на обезпечението е 20 на сто от данъчната основа на облагаемите доставки, придобиванията или стойността на получените течни горива, освободени за потребление за предходния данъчен период, но не по-малко от 50 хил. лева.

Когато лицето не е извършвало облагаеми доставки, вътреобщностно придобиване или не е освобождавало течни горива за потребление по смисъла на Закона за акцизите и данъчните складове с обща стойност над 25 хил. лв. в предходния данъчен период, размерът на обезпечението се определя върху прогнозната средномесечна данъчна основа на облагаемите доставки или придобиванията на течни горива или стойността на освободените за потребление течни горива, изчислена на базата на 12 месеца, но не по-малко от 50 хил. лева.

Националната агенция за приходите създава и поддържа електронен публичен регистър, част от регистъра по чл. 80, ал. 1 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс, в който се вписват идентификационни данни за лицата, предоставили обезпечение, размерът на обезпечението и срокът на действие на обезпечението, датата на вписване и датата на заличаване.

– ***Поетапно увеличаване на акцизната ставка на цигарите и времеви график***

Прието е поетапно увеличаване на акцизната ставка на цигарите и времеви график за достигане на минималните нива на облагане от 90 евро за 1000 къса до 31 декември 2017 година.

За 2017 г. се предлага специфичният акциз да бъде 101 лв. за 1000 къса, като едновременно с това пропорционалният акциз да бъде 27% от продажната цена за

2017 г. и 28% от продажната цена за 2018 г., за достигане на минималните нива на облагане за ЕС до 01.01.2018 г.

Размерът на акциза не трябва да е по-малък от:

- 168 лв. за 1000 къса от 1 януари 2017 г.;
- 177 лв. за 1000 къса от 1 януари 2018 г.

– ***Регламентиране на разносната търговия или продажба на тютюневи изделия без предварителна заявка***

Предложена е нова разпоредба в Закона за акцизите и данъчните складове, съгласно която идентификационните данни на транспортните средства да се вписват в разрешителното за търговия с тютюневи изделия в случаите на разносна търговия или продажба на тютюневи изделия без предварителна заявка. Промяната е във връзка с наложената вече практика търговците (основно на едро) да дистрибутират тютюневите изделия чрез превозни средства, от които се извършва реална продажба (в същите е въведено в експлоатация фискално устройство).

– ***Засилване на контрола върху транспортните средства и съдовете за транспортиране***

Предложено е допълнение в Закона за акцизите и данъчните складове, с което се регламентира, че лицата, собственици или ползватели на транспортните средства и съдовете за транспортиране, са длъжни да използват глобалната система за позициониране и средствата за измерване и контрол по предназначение в работния им обхват, като осигуряват и следят за тяхната техническа изправност, правилна употреба и непрекъснато предаване на данни към доставчик на GPS услуги. При неизпълнение на изискванията сертификатът за одобрен съд за транспортиране се прекратява на датата, на която митническите органи са установили съответните факти и обстоятелства. Предвид реалната възможност за нанасяне на щета за бюджета и стимулиране на „сивия“ сектор, се предвижда незабавно прекратяване на сертификата за одобрен съд от датата на извършената от митническите органи проверка. По този начин ще се ограничат възможностите за фиктивни доставки на енергийни продукти, които към този момент не могат да бъдат предотвратени своевременно (необходимо е наличието на образувано административнонаказателно производство).

– ***Ограничаване на възможностите за отклонение от данъчно облагане при извършване на непарични вноски в търговски дружества***

Съгласно действащото законодателство при извършването на непарични вноски в търговски дружества не се определя данък. Данък се дължи само при продажба или замяна на придобитите по този начин акции и дялове. При сега действащия ред на облагане има възможности за отклонение от данъчно облагане.

В тази връзка е предложена промяна по отношение формиране на облагаемия доход в случаите на продажба/замяна на дялове акции, които са придобити чрез апорт като се въвежда специален ред за определяне на цената на придобиване и това е цената на придобиване на имуществото, което първоначално е било предмет на непарична вноска, доколкото към този момент доходите от продажбата/замяната на това имущество биха били облагаем доход по смисъла на ЗДДФЛ.

От друга страна е предложена промяна, в съответствие с която апортната вноска се приравнява на придобиване на доход в случаите на намаляване на капитала на

дружеството и изплащане на доход на съдружника вследствие на продажба на апортирано имущество. Данъчното третиране отново ще се съобрази с това дали към момента на извършване на непаричната вноска доходът от продажбата на това имущество би бил облагаем или необлагаем по смисъла на ЗДДФЛ.

– **Ограничаване на отстъпката от данъка по ЗДДФЛ за лицата, които подадат годишната данъчна декларация за 2016 г. до 31 март 2017 г. по електронен път**

Отстъпката е ограничена до 1000 лева. Липсата на максимален праг за размера на отстъпката предоставя възможност за определен кръг данъчно задължени лица да намаляват значителни суми от дължимия данък.

– **Промени, свързани с освободените от облагане доходи от печалби и награди**

Предложените промени са свързани с прилагането на действащата разпоредба от ЗДДФЛ за необлагане на паричните и предметни печалби, получени от участие в игри, които не са хазартни по смисъла на Закона за хазарта, при които печалбата се определя на случаен принцип. Към настоящия момент в обхвата на посочената разпоредба от ЗДДФЛ биха могли да попаднат значителни по своя размер печалби, които са освободени от облагане. От друга страна игрите, посочени в тази разпоредба не са хазартни и не подлежат на регулиране по реда на Закона за хазарта. С предложената нова редакция се предвижда освободени от облагане да бъдат само наградите от развлекателни автомати по смисъла на Закона за хазарта или съгласно законодателството на друга държава членка. В останалите случаи доходите от игри, които не са хазартни по смисъла на Закона за хазарта или по смисъла на законодателството на държава-членка на ЕС или ЕИП, ще се третират като облагаем доход за физическите лица.

Предлага се да бъдат освободени от облагане ученическите награди (от олимпиади и други подобни състезания и конкурси), които съгласно действащия към момента закон подлежат на облагане.

– **Въвеждане на данъчно облекчение за извършени безкасови плащания**

Предлага се въвеждане на облекчение за физическите лица по ЗДДФЛ, които при извършването на разходите си използват безкасови плащания. С направеното предложение се дава възможност да се ползва данъчно облекчение в размер на 1 на сто от дължимия за годината данък върху общата годишна данъчна основа, но не повече от 500 лв., в случаите в които 80 или над 80 на сто от доходите, които следва да са получени по банков път, са използвани от лицето за направени през годината разходи, платени по банков път.

С въвеждането на тази мярка физическите лица ще бъдат стимулирани да използват безкасови плащания, което от своя страна ще спомогне за повишаване на отчитането на оборотите на търговците, при които са извършени разходите от физическите лица.

– **Ограничаване на размера на плащанията в брой**

Предлага се нормативно регламентираният праг за ограничение на плащания в брой в страната да бъде намален от 10 000 лв. на 5 000 лв., като мярка за ограничаване на сивата икономика. Предлаганото допълнително ограничаване на плащанията в брой чрез промяна в Закона за ограничаване на плащанията в брой е в съответствие с наложилата се практика в държавите членки на Европейския съюз, където прагът за ограничаване на плащанията в брой е в диапазон от 2 000 до 3 000 евро.

Мярката ще стимулира текущото отразяване на паричните потоци чрез първични счетоводни документи и ще способства за минимизиране на разплащанията в брой по сделки между лицата, участници в стопанския оборот.

1.1.2 Намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите

– Намаляване на разходите за спазване на Закона за корпоративното подоходно облагане

Предлага се декларациите по образец по ЗКПО да се подават задължително по електронен път с електронен подпис. Едновременно с това е предвидена преходна разпоредба, съгласно която декларациите по образец, за които задължението за подаване възниква след 1 януари 2017 г., да се подават по електронен път. Целта на направеното предложение е облекчаване на процеса на попълване и подаване на декларациите от страна на задължените лица, както и разходите по обработка на информацията за приходната администрация.

При подаване на данъчни декларации по електронен път се прави автоматична връзка с вътрешни информационни масиви на НАП, извършват се проверки и верификация на попълнените данни. При наличие на неточност се визуализира списък с грешки, което позволява декларацията да се попълва лесно и бързо, а дължимият данък се изчислява без аритметични грешки.

Във връзка с направеното предложение е предвидено отпадне на предвидената в закона отстъпка от данъка за електронно подаване на декларацията.

– Промяна в реда за коригиране на счетоводни и други грешки, свързани със задълженията по ЗКПО

Предложена е промяна в реда за коригиране на счетоводни и други грешки, свързани с минали години, с която се предвижда възможност след изтичане на законоустановения срок за подаване на годишната данъчна декларация, подателят да има право еднократно в срок до 30 септември на текущата година да направи промени, свързани с декларирания данъчен финансов резултат и дължимия годишен корпоративен данък за предходната година, чрез подаване на нова декларация.

Направеното предложение цели облекчаване на механизма за корекции при следните случаи:

- при извършен независим финансов одит, докладът може да се предостави на предприятието след крайния срок за подаване на годишната данъчна декларация, в резултат на което е възможно да се промени счетоводният финансов резултат, който е база за определяне на данъчния финансов резултат;
- за улесняване прилагането на облекченията, предвидени в ЗКПО и Спогодбите за избягване на двойното данъчно облагане (СИДДО) за обложени в чужбина печалби и доходи. Често поради обективни причини данъчно задължените лица получават документи, доказващи правото им на облекчение, след срока за подаване на годишната данъчна декларация за облагане с корпоративен данък.

– ***Намаляване административната тежест и разходите за лицата, свързани с доходи, подлежащи на облагане с окончателен данък***

Предложена е промяна доходите по чл. 38 от ЗДДФЛ, придобити от местни физически лица от източници в чужбина, да се облагат и декларират само годишно, като дължимият данък се определя в годишната данъчна декларация и се внася в срок до 30 април на следващата година. Целта на предложението е значително намаляване на административната тежест и разходите за лицата, свързани с процеса на деклариране и внасяне на дължимия данък за тези доходи и насърчаване на доброволното внасяне на окончателния данък.

Съгласно действащото законодателство местните физически лица, които са придобили доходи, подлежащи на облагане с окончателен данък по реда на чл. 38 от ЗДДФЛ от източници в чужбина, са задължени да декларират и внасят данък през годината – в срок до края на месеца, следващ тримесечието на придобиването на дохода, и впоследствие да декларират данъка и дохода в годишната данъчна декларация.

Съществуващият механизъм създава много затруднения на местните физически лица, особено когато обект на облагане са доходите от лихви по банкови сметки в чужбина. В тези случаи през течение на годината едно физическо лице може да е необходимо да подаде четири декларации (за всяко от четирите тримесечия, през които са придобити доходите от лихви по банкови сметки) и да внесе дължимия окончателен данък за съответното тримесечие, т.е. също четири пъти годишно, без оглед на неговия размер.

– ***Облекчаване и оптимизиране на процеса по деклариране на избрания ред на облагане от земеделските стопани***

С цел предотвратяване възможностите за необлагане с данък на доходи на земеделски стопани в случаите на преминаване от облагане с данък като ЕТ към общия ред на облагане е допълнена съответната разпоредба на ЗДДФЛ.

Процесът по деклариране на избрания ред на облагане от земеделските стопани е облекчен и оптимизиран по отношение на срока на прилагане и в случаите на новорегистрирани земеделски стопани.

– ***Промени, свързани с данъчното облекчение за деца с увреждания***

В разпоредбата от ЗДДФЛ, регламентираща данъчното облекчение за деца с увреждания е уточнено, че намалението са прилага както за годината на раждане, така и за годината, в която детето навършва пълнолетие. С предложената промяна се създава правна сигурност за лицата, ползващи данъчното облекчение за деца с увреждания.

– ***Възможност за еднократна корекция на годишната данъчна декларация по инициатива на данъчно задълженото лице след изтичане на законовия срок за подаване на декларацията***

Целта е да се синхронизират ЗДДФЛ и ЗКПО, като се даде възможност и на физическите лица след изтичането на законово установения срок да извършват по своя инициатива корекции в подадената от тях годишна данъчна декларация еднократно, в срок до 31 декември на годината, през която изтича срокът за подаване на декларацията.

- *Изменения и допълнения в разпоредбите на ЗДДС, засягащи действията на наследниците при смърт на регистрирано по ЗДДС физическо лице, което е (съответно не е) едноличен търговец*

Предвидени са изменения и допълнения в разпоредбите на ЗДДС, засягащи действията на наследниците при смърт на регистрирано по закона физическо лице, което е /съответно не е/ едноличен търговец. Предвидена е възможност наследник, който възнамерява да продължи независимата икономическа дейност на наследодателя и не е регистрирано по ЗДДС лице, да може да се регистрира в 7-месечен срок от датата на смъртта на наследодателя. За целта наследникът следва да подаде заявление за регистрация по закона в 14-дневен срок от приемане на наследството. В тази връзка за по-голяма яснота е предвидено изменение и в разпоредбите, регламентиращи обхвата на стоките и услугите, за които при дерегистрацията на наследодателя не се дължи данък. Във всички случаи няма да се дължи данък при смърт на физическо лице, когато наличните стоки и/или услуги, за които изцяло, частично, или пропорционално на степента на използване за независима икономическа дейност, е ползван данъчен кредит, са на обща стойност до 25 000 лв. включително. Регламентирани са реда и срока за подаване от наследниците на справка-декларация и отчетни регистри за последния данъчен период във връзка със задължителната дерегистрация на починалото лице.

- *Намаляване на административната тежест по спазване на ЗАДС*

С цел намаляване на административната тежест при лицензирането и регистрационните режими е предложено да отпадне от административните задължения на лицата да представят пред митническата администрация удостоверения за наличие или липса на данъчни задължения и задължения за задължителни осигурителни вноски. Тази информация ще се получава по служебен ред от НАП.

- *Извършване на постоянен анализ на нормативните режими и процедури с цел тяхното оптимизиране и опростяване*

Мярката е постоянна и е свързана с оптимизиране и опростяване на нормативните режими и процедури, разработване и внедряване на нови електронни услуги от приходните администрации по предоставяне на интегрирана информация на задължените лица и на други институции, увеличаване на подаваните данъчни и осигурителни декларации по електронен път и други. Целта на мярката е подобряване на инвестиционната и бизнес среда и повишаване на конкурентните предимства на България в международен план.

1.1.3 Мерки в областта на събиране на просрочени задължения

Продължава да се прилага текущо оперативно наблюдение на задължените лица чрез определяне на действия по събиране и селективен подход към длъжниците на база размера на дълга им, риска за събиране на задължението и тяхното поведение към спазването на задълженията за регистриране, деклариране и заплащане на задължения за данъци и осигуровки и други публични държавни вземания.

Прилагат се техники за стимулиране и спазване на доброволното изпълнение на задълженията в зависимост от това към коя група попадат задължените лица: уведомления, напомнителни писма, разясняване на възможностите за обезпечаване и погасяване на задълженията на лица с временно финансово затруднение, възможност за сключване на споразумения с приходната администрация.

В тази връзка ще продължат да се изпълняват следните мерки:

- ***Осъществяване на постоянен мониторинг спрямо длъжници с просрочени задължения в размер над 100 хил. лв. (200 хил. лв. за Териториална дирекция на НАП София-град) за данъци и задължителни осигурителни вноски, категоризирани като събираеми и частично-събираеми, в т.ч. и провеждане на персонални срещи от страна на директорите на териториални дирекции на НАП в цялата страна с лицата с невнесени публични задължения в особено големи размери.***

Мярката е с постоянен характер и целта от нейното реализиране е да се поемат изрични ангажименти за предоставяне на обезпечения и/или извършване на цялостни или частични плащания на просрочените дългове, ефективно наблюдение на поетите от длъжниците ангажименти и навременен контрол за третирането им от страна на компетентните органи – актуална оценка на икономическия статус на задълженото лице, своевременно налагане на обезпечителни мерки, издаване на разрешения за неотложни плащания, разсрочване/отсрочване, реализиране на имуществото, извършване на ревизии и проверки при необходимост и др.

- ***Прилага се механизъм за погасяване на публични задължения на лица с вземания от общини, от други ведомства или държавни предприятия по договори за обществени поръчки и такива, възложени в изпълнение на оперативни програми на ЕС, чрез насочване на принудителното изпълнение срещу трети задължени лица, каквито се явяват посочените***

Министерският съвет прие Решение за условията и реда за разплащанията на разпоредителите с бюджет по договори (РМС № 593 от 2016 г.), което е изготвено в изпълнение на един от основните правителствени приоритети за повишаване на събираемостта на бюджетните приходи. С приетото решение се развива мярката за осъществяване на ефективна защита на фискалната позиция и се оптимизира процесът по събиране на бюджетните приходи от мита, данъци, задължителни осигурителни вноски и други публични вземания, събирани от двете приходни агенции – Националната агенция за приходите (НАП) и Агенция „Митници“ (АМ), реализирана до момента чрез РМС № 788 от 2014 г., което се отменя.

С РМС № 593 от 2016 г. се предвижда преди извършване на плащания по договори на стойност равна на или надвишаваща 30 000 лв., всички разпоредители с бюджет, без тези по бюджета на Народното събрание и на съдебната власт, задължително да уведомяват НАП и АМ. Такова уведомяване се извършва и в случаите, когато предстоящата за изплащане сума по договорите е на стойност под 30 000 лв., но не по-малка от 100 лв., когато представлява част от парична престация по договор, чиято стойност е равна на или надвишава 30 000 лева.

Обменът на информацията между разпоредителите с бюджет и приходните администрации се предвижда да се извършва чрез информационна система при спазване на определен ред и срокове. Плащания по договори от разпоредители с бюджет могат да бъдат извършвани само след потвърждение от НАП и АМ, когато лицето – насрещна страна по договора, няма просрочени задължения за данъци, задължителни осигурителни вноски и други публични задължения на обща стойност над 100 лева. В случаите, когато лицата имат задължения, приходните администрации изпращат потвърждение в 7-дневен срок, че за съответните публични задължения е наложен запор върху вземанията на длъжника от банка или от разпоредител с бюджет в качеството му на трето задължено лице, или че същите са обезпечени с пари,

неотменяема и безусловна банкова гаранция или държавни ценни книжа. Когато за обезпечаване на просрочените публични задължения НАП е наложила заповед върху предстоящата за изплащане сума, след получаване на разпореждане за изпълнение дължимото плащане от разпоредителя с бюджет се извършва към приходната администрация до размера, посочен в разпореждането.

С приетото решение се цели: да се повиши събираемостта на публичните вземания; да се намалят разходите за събиране на публичните вземания чрез електронен обмен на информация; ефективно да се използват съществуващите информационни технологии и ресурси в институциите; да се осигури по-добра отчетност и прозрачност за дейността на публичния сектор в съответствие с принципите, нормите и най-добрите практики на ЕС; да се ограничат корупционните практики и да се засили междуинституционалното сътрудничество и координация на национално ниво в процеса по събиране на бюджетните приходи.

1.2. ОСИГУРИТЕЛНА ПОЛИТИКА

За периода 2017-2019 г. по отношение на социално и здравноосигурителните вноски се предвижда:

- Запазване съотношенията на осигурителните вноски за фондовете на държавното обществено осигуряване, като за 2017 и 2018 г. се повишава размерът на осигурителната вноска за фонд „Пенсии” на ДОО с по един процентен пункт. Целта е да се намали недостигът от средства по бюджета на ДОО и субсидирането му от държавния бюджет;
- От 1 януари 2017 г. се увеличава осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ за лицата по чл. 69 от КСО с 20 пр.п. За родените след 1959 г. осигурителната вноска става 55,8%, а за родените преди 1960 г. – 60,8%. Увеличените приходи от осигурителни вноски на тази категория осигурени лица ще покриват разходите за пенсии на настоящите военни пенсионери, спазвайки принципите на разходопокривните пенсионни схеми. Ефектът върху приходите на ДОО от увеличението на осигурителната вноска е около 215,7 млн. лв. допълнителен приход;
- Диференцираният минимален осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, съобразно облагаемия им доход, за 2017 г. се увеличава на 460 лв., 500 лв., 550 лв. и 600 лв.;
- Запазване размера на здравноосигурителната вноска на нивото от 2016 г. – 8 на сто;
- Запазване на максимален осигурителен доход за всички осигурени лица – 2600 лв. за целия период;
- За периода 2017-2019 г. не се правят вноски за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“.

1.3. ДРУГИ ПРИХОДИ

1.3.1 Приходи от такси

Прогнозата за приходите от такси по бюджетите на ПРБ и други бюджетни организации, включени в консолидираната фискална програма за прогнозния период, са разработени на база действащата нормативна уредба, макрорамката за периода 2017-2019 г., реализирането на мерки за подобряване събираемостта и намаляване на административната тежест. Планирани са да постъпят допълнителни приходи от държавни такси във връзка с въвеждането на модел на смесена система за ТОЛ такса за тежкотоварни моторни превозни средства и електронна винетка за леки моторни превозни средства, както и предоставяне на европейски услуги за електронно таксуване.

1.3.2 Приходи от дивидент за държавата

Прогнозираните приходи от дивидент по държавния бюджет са както следва:

- за 2017 г. – 50,0 млн. лв.;
- за 2018 г. – 55,0 млн. лв.;
- за 2019 г. – 60,0 млн. лв.

Основните допускания, на база на които е изготвена прогнозата за приходите от дивидент, са следните:

- запазване на ставката за отчисленията от печалбата на държавните дружества и предприятия в полза на държавата за 2017 г. от 50 на сто; предвижда се ставката да се запази без промяна през 2018 и 2019 г., като по този начин се цели стабилизиране финансовото състояние на държавните дружества и предприятия и увеличаване на разполагаемия собствен капитал, който да се използва за издръжка и инвестиции;
- запазване на подхода по отношение акционерните дружества, съставлящи консолидирани финансови отчети, а именно: дивидентът да се отчислява на база печалбата по консолидирания финансов отчет на дружествата;
- изключване на лечебните заведения за болнична помощ от обхвата на Разпореждането на Министерския съвет за установяване и внасяне в полза на държавата на отчисления от печалбата от държавни предприятия и търговски дружества с държавно участие в капитала;
- през периода 2017-2019 г. са изключени също и дружествата от отрасъл „Водоснабдяване и канализация“ във връзка с изпълнение на предварителни условия във водния сектор за усвояване на средствата от европейските фондове за програмния период 2014-2020 г.;
- през 2017, 2018 и 2019 г. се предвижда плавно увеличаване на приходите от дивидент (с по 5 млн. лв. годишно) предвид очакваните по-добри годишни финансови резултати на част от дружествата, в т.ч. „Български Енергиен Холдинг“ ЕАД.

1.3.3 Приходи от наеми за държавата

Приходите от наеми за държавата за периода 2017-2019 г. са разчетени при 50% отчисления от наемите, получени от държавните предприятия и търговски дружества, отдали под наем предоставените им застроени или незастроени недвижими имоти.

Вноските от дивидент за държавата, респ. отчисления от печалбата от държавни предприятия и търговски дружества с държавно участие в капитала, както и 50% от приходите от наеми, получени от държавните предприятия и търговски дружества, отдали под наем предоставените им застроени или незастроени недвижими имоти, постъпват по сметка за приходите на Централния бюджет на Териториална дирекция „Големи данъкоплатци и осигурители“ на Националната агенция за приходите.

1.3.4 Приходи от концесионна дейност

Прогнозните приходи от концесии за 2017 г. възлизат на 709,9 млн. лв., като 666,8 млн. лв. от тях се очаква да постъпят по бюджетите на министерствата и ведомствата, в т.ч. 0,9 млн. лв. по бюджетите на областите, на чиято територия се намират морските плажове и 43,1 млн. лв. по бюджетите на общините, на чиято територия се намират находищата на подземни богатства, минералните води и морските плажове. С Решение № 419 на Министерския съвет от 2016 г. е открита процедура за предоставяне на концесия за услуга на обект „Гражданско летище за обществено ползване София“ – публична държавна собственост. Извършването на еднократното концесионно плащане от страна на кандидата, определен за концесионер, е определено като условие за влизане в сила на концесионния договор.

Очакванията са конкурсната процедура за предоставяне на концесия да приключи до края на 2016 г. (в случай на липса на обжалвания), като в началото на 2017 г. да бъде подписан концесионният договор и съответно преведено еднократното концесионно плащане.

За 2018 и 2019 г. се предвиждат приходи от концесии в размер на 110,5 млн. лв., като 66,8 млн. лв. от тях се очаква да постъпят по бюджетите на министерствата и ведомствата, в т.ч. близо 1,0 млн. лв. по бюджетите на областите, на чиято територия се намират морските плажове и 43,7 млн. в. по бюджетите на общините.

Основна мярка за повишаване събираемостта на приходите от концесии е подобряване контрола върху концесионните договори – чрез своевременно начисляване и предявяване на предвидените неустойки по договорите, завеждане на съдебни дела и прекратяване на концесионни договори със стари задължения и сключване на нови.

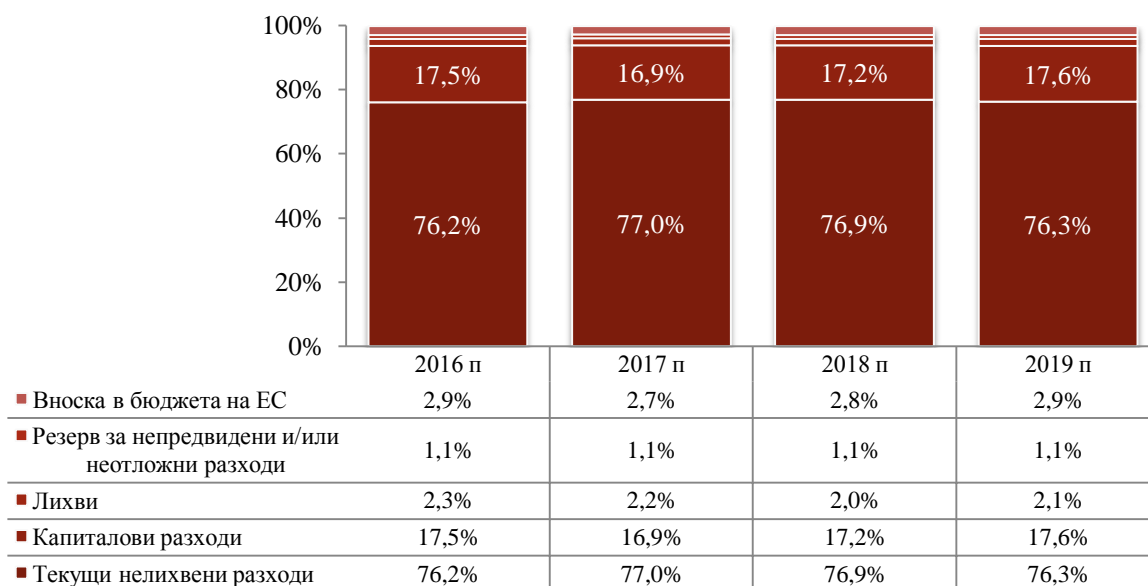
2. РАЗХОДНИ ПОЛИТИКИ ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 Г.

Реализирането на разходните политики е в пряка зависимост от провеждането на структурни реформи в отделните сектори. Необходими са мерки за подобряване на ефективността на публичните разходи, вкл. и чрез засилване ролята на пазарните механизми и спазване на бюджетните тавани и ограничения.

Разходите по КФП и по функции за периода 2016-2019 г. са представени в следващата графика и таблица.

Граф. III-2: Структура на разходите по КФП в % за периода 2016-2019 г., вкл. резерв и вноса в бюджета на ЕС ¹⁵

Табл. III-1: Разходи по функции по КФП за периода 2016-2019 г. с разпределен резерв по функции (без вноса в общия бюджет на ЕС)

ПОКАЗАТЕЛИ	млн. лв.				% от БВП			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
	Програма	Проект	Прогноза	Прогноза	Програма	Проект	Прогноза	Прогноза
Общи държавни служби	2 057,6	2 163,0	2 191,8	2 178,9	2,3%	2,3%	2,3%	2,2%
Отбрана и сигурност	3 342,2	4 167,1	3 854,8	3 759,3	3,8%	4,5%	4,0%	3,7%
Образование	3 120,5	3 350,0	3 302,1	3 384,2	3,5%	3,6%	3,4%	3,4%
Здравеопазване	3 938,4	4 206,8	4 331,5	4 460,7	4,5%	4,6%	4,5%	4,4%
Социално осигуряване, подпомагане и грижи	11 898,1	12 327,7	12 771,5	13 031,2	13,5%	13,3%	13,3%	13,0%
Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда	2 458,7	2 373,4	2 716,9	2 593,1	2,8%	2,6%	2,8%	2,6%
Почивно дело, култура, религиозни дейности	590,3	612,7	615,6	615,9	0,7%	0,7%	0,6%	0,6%
Икономически дейности и услуги	5 599,9	5 749,5	5 919,7	6 506,8	6,3%	6,2%	6,1%	6,5%
Р-ди неклассифицирани в другите функции	802,3	826,8	755,0	801,3	0,9%	0,9%	0,8%	0,8%

¹⁵ В текущите нелихвени разходи са включени и предоставените трансфери за чужбина и прираста на държавния резерв.

2.1. ПОЛИТИКА ПО ДОХОДИТЕ

Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2017-2019 г. предвижда увеличаване на размера на минималната работна заплата от 1 януари 2017 г. на 460 лв. и запазване на този размер за 2018 г. и 2019 г.

2.2. ПЕНСИОННА ПОЛИТИКА

Адекватността и устойчивостта на пенсионната система в дългосрочен план са от решаващо значение за предотвратяването на бедността и социалното изключване сред възрастните хора, които са една от уязвимите групи в обществото. В тази връзка ключов приоритет на провежданата пенсионна политика е осигуряването на адекватни пенсионни доходи за всички, гарантиращи разумен жизнен стандарт след пенсиониране.

Относно разходите за пенсии са взети предвид законодателните промени, направени със Закон за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване (ДВ, бр. 61 от 2015 г.), както и очакваното изпълнение на Закона за бюджета на ДОО за 2016 г., в т.ч.:

- **чл. 68, ал. 1-2 на КСО** – възрастта за придобиване право на пенсия се увеличава за жените с по 2 месеца всяка година от 1 януари 2017 г. до достигане на 61 г. и 4 месеца в 2019 г., а за мъжете – с 2 месеца от 1 януари 2017 г. и с по 1 месец от 1 януари 2018 г. и 2019 г. до достигане на 64 г. и 2 месеца в 2019 г. От 1 януари 2017 г. необходимият осигурителен стаж за придобиване право на пенсия и за двата пола се увеличава с по 2 месеца всяка година до достигане на 35 г. и 8 месеца за жените и 38 г. и 8 месеца за мъжете в 2019 г. Необходимите условия за пенсиониране в периода 2016-2019 г. са посочени в таблицата по-долу:

Табл. III-2: Условия за пенсиониране по чл. 68 на КСО (2016-2019 г.)

година	ЖЕНИ		МЪЖЕ	
	възраст	стаж	възраст	стаж
2016	60 г. и 10 м.	35 г. и 2 м.	63 г. и 10 м.	38 г. и 2 м.
2017	61 г.	35 г. и 4 м.	64 г.	38 г. и 4 м.
2018	61 г. и 2 м.	35 г. и 6 м.	64 г. и 1 м.	38 г. и 6 м.
2019	61 г. и 4 м.	35 г. и 8 м.	64 г. и 2 м.	38 г. и 8 м.

- **чл. 68, ал. 3 на КСО** – от 1 януари 2017 г. възрастта за пенсиониране при непълен стаж се увеличава с по 2 месеца до достигане на 66 г. и 4 месеца в 2019 г.;
- **чл. 69, ал. 1, 2, 3 и 6 на КСО** – от 1 януари 2017 г. минималната възраст за пенсиониране на работещите в сектор „Сигурност” се увеличава с по 2 месеца до достигане на 53 г. и 4 месеца в 2019 г.;
- **чл. 69б (стар § 4 от ПЗР на КСО)** – от 1 януари 2017 г. минималната възраст за пенсиониране на лицата, работили при условията на първа и втора категория труд, които не отговарят на условията за пенсиониране от професионален пенсионен фонд по чл. 168 на КСО или са променили осигуряването си по чл. 4в, се увеличава с по 4 месеца за жените и с по 2 месеца за мъжете до достигане на 49 г. за жените и 53 г. и 4 месеца за мъжете

от първа категория и на 54 г. за жените и 58 г. и 4 месеца за мъжете от втора категория труд;

- от 1 януари 2017 г. постепенно се увеличава тежестта на една година осигурителен стаж в пенсионната формула с процент, равен или по-голям от процента определен по правилото на чл. 100 на КСО. Според чл. 70, ал. 1 от КСО процентът за всяка година осигурителен стаж се определя ежегодно със Закона за бюджета на ДОО за съответната година на база прогнозни стойности на нарастването на осигурителния доход и на индекса на потребителските цени. В периода 2017-2019 г. пенсиите не се осъвременяват по чл.100 на КСО. Получените стойности на тежестта на една година осигурителен стаж, които ще се прилагат при изчисляването на размерите на новоотпуснатите пенсии от 1 януари на съответната година и при преизчисляването от 1 юли на пенсиите, отпуснати до 31 декември на предходната година са съответно:
  - 2017 г. – 1,126 (2,4% увеличение);
  - 2018 г. – 1,164 (3,4% увеличение);
  - 2019 г. – 1,202 (3,3% увеличение).

В прогнозата е предвидено размерите на социалната пенсия за старост и минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст да продължат да се увеличават с процентите по правилото на чл. 100 на КСО, а именно:

- 2017 г. – 2,4%;
- 2018 г. – 3,4%;
- 2019 г. – 3,3%.

Максималният размер на получаваните една или повече пенсии се запазва на 910 лв. за целия период от 2017 до 2018 г. включително, вследствие на запазване размера на максималния осигурителен доход, а за 2019 г. става 1040,00 лв. (40% от размера на максималния осигурителен доход).

В резултат на тези допускания разходите за пенсии по бюджета на ДОО през 2017 г. нарастват с 235,0 млн. лв. спрямо закона за 2016 г.

2.3. СОЦИАЛНА ПОЛИТИКА

2.3.1 Политика по заетостта

В прогнозата за периода 2017-2019 г. са включени действия за повишаване на качеството на работната сила и подкрепа на увеличаването на заетостта. Предвидените действия способстват за реализиране на целите и поетите ангажименти на страната в изпълнение на Стратегията на ЕС Европа 2020, специфичните препоръки на Съвета на ЕС, Националния план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта 2014 – 2020 г. и други стратегически документи.

В областта на активната политика на пазара на труда приоритет ще бъдат отново действия, насочени към по-висока и устойчива заетост и интегриране на пазара на труда на безработните и неактивните лица в трудоспособна възраст чрез насърчаване разкриването на нови работни места и подобряване на посредническите услуги по заетост. Основен приоритет ще бъде и намаляване на безработицата и неактивността сред младежите чрез изпълнение на Европейската гаранция за младежта, както и

достъпа до качествено, практически ориентирано обучение, осигуряващо знания и умения в съответствие с потребностите на бизнеса.

И през периода 2017-2019 г. ще продължи изпълнението на програмите и мерките, насочени към младежите, доказали своята ефективност и ползващи се с интерес, както от младежите, така и от работодателите. Младежите ще продължат да бъдат приоритетна целева група и на всички програми и мерки, подходящи за тях. Едновременно с това ще продължи усилената работа на трудовите посредници за устройване младежите на работа на първичния пазар на труда като мярка, даваща най-бърз и траен ефект за заетост. Всички налични инструменти ще продължат да се използват в работата с регистрираните безработни младежи – ателиета за търсене на работа, работа с психолози и мениджъри на случай и др. Ще се активизира и дейността по достигане до младежите, които не работят и не учат, но не са регистрирани в бюрата по труда.

2.3.2 Социални помощи и обезщетения

По отношение на социалните помощи и обезщетения, изплащани от бюджета на ДОО, актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2017-2019 г. е разработена при запазени параметри на действащото законодателство в КСО и на база Закона за бюджета на ДОО за 2016 г., а именно:

- запазва се периодът на изплащане на паричното обезщетение за бременност и раждане – 410 дни и размерът на обезщетението за отглеждане на малко дете от една до две годишна възраст – 340 лв.;
- запазва се режимът на изплащане на паричните обезщетения за временна неработоспособност съгласно чл. 40, ал. 5 от КСО – първите три работни дни се изплащат от осигурителя в размер 70 на сто от среднодневното брутно възнаграждение, а от 4-тия ден на настъпване на неработоспособността се изплащат от ДОО;
- запазва се периодът, от който се изчисляват краткосрочните обезщетения при временна неработоспособност – 18 календарни месеца; при бременност и раждане и при безработица – 24 месеца;
- запазва се размерът на еднократната помощ при смърт на осигурено лице – 540 лв.;
- запазва се максималният размер на гарантираните вземания – 1 200 лв.

При планирането в средносрочен период ще продължат усилията за насърчаване на трудовата заетост на трайно безработни лица в трудоспособна възраст с цел намаляване на броя на пасивните потребители на социални помощи и създаване на възможност за пренасочване на ресурсите към хората, които имат най-голяма нужда от тях. Очакван резултат от тези стъпки ще бъде намаляване на зависимостта от социални помощи и гарантиране на основните жизнени потребности на хората, изпаднали в критична ситуация.

2.3.3 Помощи и обезщетения, изплащани от Министерството на труда и социалната политика

За периода 2017-2019 г. политиката по социална закрила и равни възможности ще продължи да се развива в съответствие със заложените цели в стратегическите документи и програми, като се гарантират основните жизнени потребности на нуждаещите се от подкрепа.

Приоритет остават гарантирането на социалната защита на уязвимите групи от населението чрез по-добра целенасоченост на социалните помощи, повишаването на ефективността на програмите, прилагането на диференциран подход, усъвършенстването на нормативната уредба в сферата на социалното подпомагане и оптимизирането на институционалната структура, свързана със социалната защита на най-нискодоходните и рискови групи от населението.

В областта на интеграцията на хората с увреждания се прилага интегриран подход при управление на политиката. Политиката за интеграция на хората с увреждания е свързана с универсалността, неделимостта и взаимната зависимост на всички права на човека и основни свободи и необходимостта на хората с увреждания да бъде осигурено пълното ползване на правата без каквато и да е дискриминация. В тази политика се прилага новият личностно ориентиран подход, който също така се основава на правата на човека и е насочен към осигуряването на интеграцията и пълноправното участие на хората с увреждания в обществото и трябва да бъде включен във всички релевантни политически области на международно, национално, регионално и местно ниво.

Политиката за интеграцията на хората с увреждания е насочена към създаване на условия и гаранции за равнопоставеност, социална интеграция и упражняване на правата, защита на хората с увреждания и техните семейства, както и интегрирането им в работна среда. Провеждането на политиката за хората с увреждания се основава на определена стратегическа рамка и многообразна нормативна уредба, която ангажира множество правителствени институции, както и частни фирми и неправителствени организации.

В областта на политиката за подпомагане на семействата с деца приоритет е подобряване на ефективността и целенасочеността на семейното подпомагане в отглеждането на децата в семейна среда.

Следвайки горните принципи са предложените изменения и допълнения в Закона за семейни помощи за деца и Закона за интеграция на хората с увреждания, които целят регламентирането на нов вид месечна помощ за децата с трайни увреждания. Съгласно решението по т. 33 от Протокол № 38 на Министерски съвет от заседанието на 13 септември 2016 г. тази помощ следва да влезе в сила от 1 януари 2017 г. Чрез предлаганите промени в Закона за семейните помощи за деца се регламентират целта и предназначението на помощта, правоимащите лица и критериите, въз основа на които се определят нейните размери. Предвижда се за всички деца с трайни увреждания помощта да се предоставя за задоволяване на основните и специфичните поради увреждането потребности. За децата с определени 90 и над 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност, които се отглеждат от своите родители /осиновители/, се предвижда помощта да бъде в по-висок размер, за да може за тези деца да се осигури грижа и подкрепа в домашна и семейна среда. Семействата, при които са настанени деца с трайни увреждания по чл. 26 от Закона за закрила на детето, също ще имат право на новата помощ, но за тях тя няма да включва средства за грижа в домашна среда.

Помощта ще се предоставя независимо от доходите на семействата, като те по своя преценка ще управляват тези средства и ще решават дали лично да полагат грижите за своите деца или да наемат асистент. Новият вид помощ ще се предоставя от 1 януари 2017 г. за над 26 000 деца. Семействата, на които към 31 декември 2016 г. са отпуснати месечни добавки по чл. 8д от Закона за семейни помощи за деца, няма да подават нови заявления за отпускане на новата помощ. Дирекции „Социално подпомагане“ служебно ще я отпуснат на тези семейства в съответствие с размерите, определени в ЗДБРБ за

2017 г., за срок от 1 януари 2017 г. до изтичане на срока, за който е била отпусната месечната добавка. Същевременно отпуснатите преди 31 декември 2016 г. месечни добавки по чл. 8д от Закона за семейни помощи за деца, месечни помощи за деца с трайни увреждания по чл. 7 от Закона за семейни помощи за деца и месечни добавки за социална интеграция за деца с трайни увреждания по чл. 42 от Закона за интеграция на хората с увреждания, ще се прекратят от 1 януари 2017 г.

Новата помощ ще се изплаща до изтичане на срока на експертното решение на ТЕЛК/НЕЛК, като в определени случаи ще може да се изплаща със задна дата, но не повече от една година назад от подаване на заявлението за отпускането ѝ. Размерът на помощта за периода преди подаването на заявлението-декларация да бъде 50 на сто от размера на помощта, определен за съответната година.

Въз основа на заложените в ЗСПД критерии за определяне на размерите на помощта в зависимост от степента на увреждането или степента на намалената работоспособност и в съответствие с предназначението ѝ, в проекта на ЗДБРБ за 2017 г. са предложени диференцирани размери на помощта, като за децата с определени 90 и над 90 на сто вид и степен на увреждане помощта е с най-висок размер (930 лева), а за децата с 50 до 70 на сто определена степен на увреждане – най-нисък (350 лева). Високият размер на помощта за децата с най-тежки увреждания отчита, че техните родители имат много по-сериозни разходи и потребности в сравнение с другите семейства. Те имат и по-сериозни ангажименти в грижите за децата, много често водещи до невъзможност да работят и да получават доходи от труд. Диференцираните размери ще гарантират по-голяма справедливост и по-добра целенасоченост на подкрепата за децата с трайни увреждания.

В областта на равнопоставеността на половете и антидискриминацията усилията са насочени към осигуряване на условия за равенство между жените и мъжете във всички области на обществения живот, превенция и защита от дискриминация.

2.4. ЗДРАВНА ПОЛИТИКА

Политиката в областта на здравеопазването ще бъде насочена към постигане на приоритетите на Националната здравна стратегия – 2020 чрез изпълнение на Плана за действие към Националната здравна стратегия с цел подобряване на ефективността и удовлетвореността на гражданите от функционирането на сектора. През тригодишния период се предвижда да продължи развитието на спешната медицинска помощ, предоставяна в извънболнични и в болнични условия, с цел осигуряване на по-добро качество, достатъчност и своевременност, в съответствие с приетата от Министерския съвет „Концепция за развитие на системата за спешна медицинска помощ в Република България 2014-2020 г.“

Основните приоритети в областта на здравеопазването са следните:

- подобряване на диагностиката, качеството и достъпа до комплексно лечение на заболяванията;
- приоритетно развитие на спешната помощ чрез инвестиции в ресурсното, техническо, логистично и кадрово развитие;
- въвеждане на интегриран подход на медицинските грижи за репродуктивно, майчино и детско здраве;

- въвеждане на информационно-комуникационни технологии, които да предоставят информираност, проследяемост, справедливост, равнопоставеност и обективен контрол на процесите в здравната система;
- формиране на модел на болнично здравеопазване, който се характеризира с предвидимост на финансовите ресурси за осигуряване на качество и достъпност на лечението;
- подобряване на изискванията и критериите за медицински и финансов контрол върху дейността на изпълнителите на медицинска помощ и аптеките;
- стабилизиране на здравноосигурителния модел и повишаване финансовата самостоятелност на здравния сектор.

Основа за постигането на тези приоритети са приетите от Народното събрание промени в нормативната уредба и конкретни мерки от страна на Министерството на здравеопазването, чиито основни функции са свързани с разработването и провеждането на реформата в сектора на здравеопазване.

2.5. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Образователната политика през периода 2017-2019 г. ще е насочена към постигане на по-висока прозрачност и ефективност на изразходването на публични средства чрез финансиране на продукта на образователната система, оптимизация на структурите в системата на училищната мрежа и по-пълно обхващане на ученици в системата. Подобряването на качеството на образованието ще се постигне чрез подобряване на училищната среда, което от своя страна ще подобри връзката между образователната система и пазара на труда.

За реализиране на приоритетите в областта на образованието ще се изпълняват интегрирани мерки и действия за гарантиране на равен достъп до качествено образование и професионална подготовка и растеж, основан на знанието и науката и развитието на младите хора, и привличането на млади учители в системата на средното образование.

Демографските тенденции през последните години са негативни и това води след себе си значителни предизвикателства пред сектора, а именно:

- Да се справи с изравняването на старта за всички деца чрез подобряване на условията за ранно детско развитие;
- Подобряване на качеството на образованието във всички училища и нива на системата (основно, средно, висше).

В областта на висшето образование целта на политиката е насочена към устойчиво развитие и гарантиране на качеството. Основните мерки, които ще продължат да се прилагат и през периода 2017-2019 г. са: утвърждаване на рейтинговата система на университетите в България; предоставяне на публични гаранции за студентски кредити.

Националното финансиране на образованието ще продължи да се допълва и със средства от структурните фондове на ЕС. Те са насочени главно към квалификация на учителите, практическо обучение и стажове за учениците.

В областта на науката целта на политиката е насочена към изпълнение на Стратегията за насърчаване на научните изследвания и на Националната пътна карта за научна

инфраструктура и в частност политиката за реструктуриране и модернизиране на научната инфраструктура. За периода 2017-2019 г. средствата от структурните фондове на ЕС по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж 2014-2020“ ще са насочени главно към инвестиции в нови и уникални научни инфраструктури, каквито са центровете за върхови постижения, центровете за компетентност и регионалните научни центрове.

2.6. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ОТБРАНАТА

Политиката в областта на отбраната е свързана с поддържането на модерни и боеспособни въоръжени сили (ВС). За нейното реализиране в съответствие с процеса на отбранително планиране на НАТО и процеса на развитие на отбранителни способности в ЕС ще се поддържа и развива ефективно и ефикасно планиране на отбраната, базирано на способности и целящо изграждане, развитие, поддръжка и използване на необходимите способности на ВС за изпълнение на задачите по отбрана на страната, задълженията на Република България в системата за колективна сигурност и отбрана и за принос ѝ към националната сигурност в мирно време.

Спазено е изискването средствата за отбрана да не са по-ниски от размера на одобрения минимум за сектора на отбраната в съответствие с решението на Консултативния съвет за национална сигурност при Президента от 27 април 2015 г., като е осигурен ресурс за придобиване на авиационна техника и на многофункционални модулни патрулни кораби за ВМС.

През прогнозния период ще се провежда активна отбранителна политика на Република България в НАТО, Европейския съюз и други международни и регионални формати и ефективно участие в системата на колективната отбрана на Северноатлантическия алианс, Общата политика за сигурност и отбрана на Европейския съюз и в рамките на други международни и регионални инициативи в подкрепа на мира и стабилността в света. Република България ще продължи участието в процеса на вземане на решения, както и включване в процеса на изграждане на отбранителни способности на НАТО и ЕС. Република България ще продължи съвместната работа и сътрудничество със страните от ЕС в рамките на Европейската агенция за отбрана.

2.7. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ЕНЕРГЕТИКАТА

Политиката в областта на енергетиката има за цел установяване на по-чисто и ефективно производство на енергия чрез по-ефективно използване на изкопаемите и възобновяеми енергийни източници, минимизиране влиянието на производството и използването на енергия върху околната среда, подобряване управлението на естествените ресурси. Тенденцията е да се гарантира сигурно, безопасно и устойчиво снабдяване с енергия на достъпни цени.

Освен това усилията ще бъдат насочени към овладяване негативните промени в климата чрез използване на по-малко и по-чиста енергия, увеличаване дела на нискоемисионната енергия и бърз технически напредък.

Приоритетните направления за периода 2017-2019 г. са:

- овладяване на негативните промени в климата чрез включване на българските енергийни инсталации в европейската Схема за търговия с квоти на емисии на

парникови газове (принос на Република България за изпълнение на общностната цел за 20%-но намаление нивата на емисиите на парникови газове спрямо 1990 г.);

- 16% дял на енергията от възобновяеми източници в брутно крайно потребление на енергия (до 2020 г.);
- ограничаване на външната зависимост от енергиен внос чрез диверсификация на енергийните доставки;
- енергоспестяване и насърчаване на използването на местни ресурси и възстановяеми енергийни източници;
- либерализиране на енергийния пазар с оглед обезпечаване на достъпна и сигурна енергия за потребителите и др.

С цел финансово стабилизиране на сектора се създаде Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ (с изменение и допълнение на Закона за енергетиката през 2015 г.), с което да се редуцират специфични разходи на „НЕК“ ЕАД в качеството му на обществен доставчик на електрическа енергия в Република България. Фондът представлява механизъм за възстановяване на специфичните разходи/загуби, произтичащи от задълженията на „НЕК“ ЕАД за извършване на обществени услуги, възложени му със закон (чл. 93а, ал. 1 от ЗЕ), както и от задълженията да изкупува цялата енергия на регулирания пазар по сключени дългосрочни договори. Този инструмент на политиката предвижда чрез набраните вноски от производителите на електрическа енергия, търговците, които внасят електрическа енергия и от операторите на електропреносните и газопреносните мрежи да се покриват разходи, извършени от обществения доставчик, вкл. за минали регулаторни периоди.

2.8. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Провежданата политика в областта на опазването на околната среда през прогнозния период 2017-2019 г. ще бъде реализирана чрез последователно и съгласувано съчетаване на екологичните проекти, както и чрез намаляване на общия натиск на различни източници и икономически дейности върху околната среда.

Сред основните приоритети в областта на околната среда е и продължаване на ускореното изграждане на екологична инфраструктура на страната и екологична мрежа Натура 2000, което ще съдейства за подобряване на качеството на живот на населението и опазване на екосистемите, както и за изпълнение на ангажиментите на страната към ЕС.

В областта на ограничаването на изменението на климата се цели чрез предприемане на национални мерки и въвеждане на европейски и международни механизми да се гарантира намаляване на емисиите на парникови газове, както и да се осигури дългосрочно планиране на мерки за адаптация към климатичните промени.

Един от основните акценти в провежданите политики по околна среда през следващия тригодишен период ще бъде развитието на екологичния потенциал на икономиката посредством въвеждането на екологично чисти технологии и производства, намаляване потреблението на първични суровини и ресурси, превенция и ограничаване на промишленото замърсяване, насърчаване на рециклирането, развитие на агроекологичните практики, биологичното земеделие и екотуризма, които опазват

природното богатство на страната и предотвратяват неблагоприятното въздействие върху човешкото здраве.

През следващите години правителството чрез Министерството на околната среда и водите ще насочи усилията си в повишаване качеството на мониторинга и информацията за атмосферния въздух, за повърхностните и подземни води, за почвите, горските екосистеми, отпадъците, шума.

Чрез Министерството на регионалното развитие и благоустройството ще бъдат изпълнявани геозащитни мерки и дейности за ограничаване на свлачищата, ерозионните процеси по Дунавското крайбрежие и Черноморското крайбрежие и за предотвратяване на аварии и щети, както и дейности по регистрирането и мониторинга на свлачищните райони в Република България. Свлачищата, ерозията и абразията са част от общите геодинамични процеси, които представляват основни елементи на геоложката опасност на страната. Техният разрушителен ефект се увеличава рязко през последните години поради комплексното взаимодействие на природни и техногенни фактори, включващи промените в климата, урбанизиране на териториите, незаконното строителство и други, което налага предприемането на действия по тяхното ограничаване и изпълнението на превантивни мерки за предотвратяване на аварии и щети.

2.9. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ

Провежданата политика в областта на регионалното развитие е насочена към балансирано, устойчиво и интегрирано развитие на регионите целящо общо икономическо и социално развитие на страната, както и развитие на териториалното сътрудничество. Политиката е насочена и към подобряване качеството на жизнената среда на българските граждани и превръщането на българските региони в привлекателно място за инвестиции и бизнес.

Сред основните приоритети е и създаването на балансирана, съразмерно развиваща се и устойчива жилищна система чрез осигуряване на условия за достъп до качествени жилища на българските граждани. Визията за обновяване на жилищния сграден фонд има пряко отношение към основните аспекти и изисквания на устойчивото развитие. Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради е насочена към обновяване на многофамилни жилищни сгради, като с нея се цели чрез изпълнение на мерки за енергийна ефективност да се осигурят по-добри условия на живот за гражданите, топлинен комфорт и по-високо качество на жизнената среда.

Основен акцент е и създаването на условия за постигане на устойчиво интегрирано развитие на районите и общините в страната, подпомагане на икономическото и социално развитие на трансграничните региони и намаляване на регионалните различия посредством подобряване на инфраструктурата в граничните райони, насърчаване на сътрудничеството между регионите, както и насърчаване на съвместното трансгранично сътрудничество и балансирано териториално развитие чрез укрепване на мрежата от градове-центрове, подобряване свързаността в районите и качеството на средата в населените места.

2.10. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО

Политиките в областта на селското стопанство са насочени основно към адаптирането на селскостопанското производство към европейските и световни стандарти, повишаването на конкурентоспособността на продукцията и разширяване експортния капацитет на българското земеделие при спазване на строги стандарти за опазване на околната среда, безопасност на храните и единен контрол по хранителната верига и хуманно отношение към животните. За целта ще бъде насърчавана иновативността и увеличена подкрепата за създаването на работни места в селските райони, като вниманието ще бъде насочено най-вече към малките и средни ферми.

За периода 2017-2019 г. основните приоритети в тази насока са:

- Предоставяне на необходимите условия за развитие на малкия и среден бизнес в земеделския сектор;
- Повишаване на конкурентоспособността на българските селскостопански продукти;
- Осигуряване на качествени и безопасни храни за потребителите.

Във основа на правилата на законодателството на ЕС българските земеделски стопани могат да получават преходна национална помощ. Целта на преходната национална помощ е да се осигури подпомагане на важни за страната сектори на земеделието.

Провеждането на **политиката в областта на земеделието и храните** е насочена към развитието на ефективен растениевъден и животновъден сектор, стабилизиране на пазарите на земеделски продукти и повишаване на доходите на производителите, техническа и технологична модернизация, увеличаване дела на биологичното производство, устойчиво използване на поземлените ресурси и опазване на природните ресурси в селските райони.

Политиката в областта на рибарството и аквакултурите цели превръщането на сектор „Рибарство“ в модерен, конкурентоспособен, гъвкав, саморегулиращ се и икономически стабилен сектор. Ползите от провеждането на тази политика са свързани с осигуряването на добро екологично състояние на рибните ресурси и на приемлив жизнен стандарт на лицата, които зависят от риболовните дейности, като се вземат предвид крайбрежният риболов и социално-икономическите аспекти.

Изпълнението на **политиката в областта на съхраняването и увеличаването на горите и дивеча** е свързано с гарантирането на устойчивото и многофункционално стопанисване на горите и цели опазването и съхраняването на горите и дивеча в България, създаването на допълнителна трудова заетост в сектора и увеличаването на приходите от него.

В областта на **селското стопанство и земеделие** се предоставят на бенефициенти по програмите и мерките за държавно подпомагане следните услуги:

1. Схеми за преходна национална помощ.

Държавите, които прилагат Схемата за единно плащане на площ (СЕПП), могат да предоставят преходна национална помощ за периода 2014-2020 г. Преходна национална помощ може да бъде отпусната само за секторите, на които през 2013 г. са давани национални доплащания. Параметрите на преходната национална помощ са идентични на схемите за национални доплащания за площ, за брой животни и за

тютюн, приложени в България през 2013 г. Целта на преходната национална помощ е да приближи нивото на подкрепа на българските производители с останалите държави членки и да повиши конкурентноспособността им, да предостави възможност за последователност в политиката и подпомагане с максимална продължителност с национални средства на сектор „Тютюн”, да осигури допълнително подпомагане на говедовъдството и отглеждането на овце и кози. Прилагането на схемите на преходната национална помощ изисква осъществяването на ежегодна нотификация до Европейската комисия и се финансира от националния бюджет.

През програмния период 2014-2020 г. могат да бъдат прилагани следните схеми за преходна национална помощ:

- Схема за преходна национална помощ за земеделска земя на хектар;
- Схема за преходна национална помощ за тютюн, необвързана с производството;
- Схема за преходна национална помощ за говеда, необвързана с производството;
- Схема за преходна национална помощ за овце-майки и/или кози-майки, обвързана с производството.

2. Държавни помощи.

2.1. Държавен фонд „Земеделие” осъществява държавно подпомагане, в т.ч. безвъзмездна помощ и краткосрочно кредитиране със средства от националния бюджет. Прилаганите към момента схеми за държавни помощи в селското стопанство са нотифицирани от Министерството на земеделието и храните и са одобрени от Европейската комисия на база на действащото законодателство на ЕС в областта на държавните помощи.

Предвижда се подпомагането на земеделските производители през периода 2017-2019 г. да се определя на базата на промените в европейското законодателство, като тенденцията е да се запазят досега действащите държавни помощи.

Политиката на подпомагане се определя както от специфичните нужди в отделните подсектори на земеделието, така и от интересите на земеделските производители, като се следва принципът на анализ на необходимостта от държавно подпомагане в дадена област при спазване на нормите на европейското и националното право в областта на държавните помощи.

Разширяването на подпомагането в сектор растениевъдство може да се окаже естествен процес, породен от стремежа на растениевъдите за осигуряване на размер на държавна помощ, сходен с този за животновъдството.

Допълнителен инструмент за подкрепа на земеделските стопани при извънредни случаи или в случаи, за които не се прилагат схеми на държавни помощи е подпомагането по линия на *de minimis* помощите. Тези помощи може да се използват при необходимост през 2017-2019 г. в качеството им на резервно подпомагане.

2.2. Държавни помощи с инвестиционен характер.

Държавен фонд „Земеделие” осъществява дейността по администриране на одобрените от управляващия орган Министерството на земеделието и храните и нотифицирани от Европейската комисия схеми на държавните помощи с инвестиционен характер.

3. Данък върху добавената стойност по схемите и мерките на Селскостопански пазарни механизми.

Предвиждат се и средства за изплащане на данъка върху добавената стойност по следните схеми и мерки:

- Схема „Училищен плод” и Схема „Училищно мляко“

Помощите са предназначени за деца и ученици, посещаващи редовно учебните заведения, признати съгласно Закона за предучилищното и училищното образование. Учебните заведения са най-подходящата среда за въздействие върху хранителните навици на децата на етапа, в който те се формират.

Бенефициенти по схемите могат да бъдат учебни заведения, общини и търговски дружества и кооперации. Одобрените заявители по схемата извършват доставка на пресни плодове и зеленчуци/мляко и млечни продукти в учебните заведения и детски градини на територията на цялата страна през учебната година.

- Интервенционно изкупуване и съхранение на зърно

Интервенцията на пазара на полски култури обхваща изкупуване, съхранение и продажби на зърно и ориз. Тя се влияе от движението на зърнения пазар и реколтата за съответната година. Ежегодно в периода 1 ноември – 31 май се отваря автоматично схемата за изкупуване на обикновена пшеница на фиксирана цена, а откриването на интервенция за останалите продукти става след решение на Европейската комисия, ако ситуацията на пазара налага това. Настоящата ситуация на пазара не предполага изкупуването на интервенционни количества зърно и ориз. Последната кампания по интервенционно изкупуване на зърно е проведена през 2010/2011 г., а натрупаните интервенционни запаси в страната са изчистени през 2012 г. чрез предоставянето им за програма „Благотворителни операции”. Сумата по покупката се възстановява от ЕК при продажбата на зърно, която най-вероятно ще се реализира най-рано през следваща пазарна година.

4. Програма САПАРД.

След изтичане на крайния срок за извършване на плащания с европейски средства по програма САПАРД – 31 декември 2009 г., всички плащания по неразплатени проекти в рамките на програмата след приключване на всички проверки от компетентните органи, включително и на база съдебни решения, се извършват със средства от държавния бюджет.

5. Разходи за ДДС на общини по Програмата за развитие на селските райони, Оперативната програма за развитие на сектор „Рибарство“ и Програмата за морско дело и рибарство.

Разходите за ДДС, които са недопустим разход за финансиране с европейски средства, се финансират от националния бюджет.

2.11. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ВЪТРЕШНИЯ РЕД И СИГУРНОСТТА

Правителствената политика в областта на вътрешния ред и сигурността през периода 2017-2019 г. ще се реализира в следните основни направления:

- Противодействие на организираните и конвенционални форми на престъпност против икономиката, финансовата система и корупцията;
- Опазване на обществения ред и противодействие на престъпленията срещу личността и собствеността на гражданите, с акцент върху малките населени места и рисковите групи;
- Намаляване нивото на организираната престъпност с предприемането на целенасочени действия към тези категории престъпления, създаващи висока степен на опасност за живота и здравето на населението и причиняващи големи финансови загуби и щети на държавния бюджет;
- Превенция на икономическата престъпност и корупцията в държавната администрация с акцент върху противодействието на престъпленията против паричната и кредитната система и измамите с ДДС;
- Поддържане на ефикасен граничен контрол и защита на границите на страната и противодействие на засиления миграционен натиск върху Република България;
- Интегрирано противодействие на незаконната миграция на територията на Република България, засилване контрола върху установяване на незаконно пребиваващи граждани на територията на страната и управление на процедурите по тяхното връщане;
- Недопускане извършването на терористични действия на територията на страната, охрана и оперативно обезпечаване на стратегически и особено важни обекти, дипломатически представителства и други обекти;
- Повишаване готовността за ефективни действия и осигуряване на надеждна защита на населението при възникване на пожари, бедствия и извънредни ситуации, въвеждане на най-добрите европейски практики за пожарна безопасност и защита на населението;
- Повишаване на ефективността при контрола и организацията на движението по пътищата и внедряване на технически системи за наблюдение и контрол с цел намаляване броя на убитите и ранените при пътно-транспортни произшествия;
- Осигуряване и прилагане на специални разузнавателни средства (СРС), наблюдение и контрол на процедурите по тяхното разрешаване и прилагане с цел защита на правата и свободите на гражданите, националната сигурност и обществения ред;
- Осигуряване на охрана, специализиран транспорт, специални комуникации и пропускателен режим на президента, председателя на Народното събрание, министър-председателя и вицепрезидента, както и на други правоимащи лица;
- Информационно-аналитично обезпечаване на държавното ръководство за подпомагане процеса на вземане на решения с цел защита на националната сигурност и интересите на Република България.

2.12. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ПРАВОСЪДИЕТО

През периода 2017-2019 г. политиката в областта на правосъдието ще бъде свързана със създаването на ефективно законодателство и съдействие за подобряване дейността на

съдебната система с оглед постигане на ефективно, справедливо, прозрачно и достъпно правосъдие.

Приоритет на Министерството на правосъдието е извършването на законодателни промени, които следва да гарантират правовия ред в страната, борбата с престъпността и създаването на условия за ограничаване на корупцията на всички нива на държавното управление.

Във връзка със Стратегията за развитие на единна централизирана електронна регистърна система, основен приоритет е въвеждането на модерна централизирана електронна регистърна система, която да обхване освен съществуващите водени от Агенцията по вписванията регистри, и регистрите, водени понастоящем в рамките на съдебната система и структурните звена на Министерството на правосъдието.

Основната цел на реформата е извеждане на правоохранителни дейности от съдебната система, с което ще се укрепи административният ѝ капацитет, като същевременно, с оглед централизация на информацията относно юридическите лица в Република България ще се изгради единен регистърен център, включващ и информацията от водените от Министерството на правосъдието – Централен регистър за особените залози и Регистър на юридическите лица с нестопанска цел за общественополезна дейност.

Ще се изгради и въведе централизирана електронна система за регистрация на търговците, юридическите лица с нестопанска цел, други стопански субекти на частното право, които по силата на специални закони притежават правосубектност и понастоящем се регистрират в съдилищата. Предвид характера на извършваната дейност и обстоятелството, че страни по сключваните договори за особените залози са основно посочените по-горе субекти, неразделна част от тази система следва да бъде и регистърът на особените залози.

Важна част на политиката е свързана с укрепването на пенитенциарната система и инфраструктурата по сигурността в затворите и следствените арести.

Реформирането на пенитенциарната система е неразделна част от процеса на ускорена съдебна реформа и успешното противодействие на престъпността. Въпреки, че през последните години страната ни постигна значителен напредък в развитието и усъвършенстването на наказателното изпълнение, процесът на реформа е невъзможен без подобряване материалните условия на бит и живот на лишените от свобода и по-нататъшното демократизиране институциите на наказателно-изпълнителната система.

Основен приоритет за Министерството на правосъдието през следващите три години е подобряване на условията в местата за задържане и местата за лишаване от свобода, чрез изграждане на нови или преустройство на съществуващи сгради, или на части от тях.

2.13. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА КУЛТУРАТА

Политиката в областта на културата е свързана с укрепването, популяризирането и развитието на българската идентичност, култура и духовни ценности. Стратегическите цели на политиката са насочени към създаването на условия за устойчиво културно развитие и духовно консолидиране на нацията, утвърждаването на българската национална идентичност чрез изграждане образа на България като страна със самобитна култура и уникално културно наследство, активирането на международната

дейност за популяризиране достиженията на българските творци и повишаване конкурентоспособността на българския културен продукт.

В областта на опазването на недвижимото културно наследство ще продължи държавната подкрепа за извършване на археологически проучвания, реставрация и съпътстваща консервация (укрепване, защитни покрития, вертикална планировка и др.) на значими археологически обекти, както и извършването на консервационно-реставрационни работи на недвижими културни ценности.

В областта на опазването и представянето на движимото културно наследство (държавните музеи, художествените галерии) ще продължи финансирането на дейностите им по стандарти. С делегираните бюджети се създава по-голяма самостоятелност и мотивация на работещите в музейното дело за популяризирането на националното културно богатство.

В областта на филмовото изкуство ще продължи подкрепата за създаването на нови български филми. Национално финансиране предвижда увеличаване на българските филми – копродукция с европейски страни. Разширяването на интеграцията с европейските кинематографии ще допринесе за издигане на художественото и техническо качество на филмите и ще разшири възможностите за разпространение на българско кино на международния пазар.

В областта на сценичните изкуства (театри, опери, оперно – филхармонични дружества, оркестри и ансамбли) ще продължи подобряване на управлението, осигуряване на по-голямо разнообразие от представления и осигуряване на по-широк достъп на зрителите до художествения продукт, както и създаване на трайна уредба на единните разходни стандарти за финансиране на държавните културни институти, осъществяващи дейности в областта на сценичните изкуства.

В областта на литературното наследство основните приоритети ще се насочат към подкрепа на книгоиздаването чрез подпомагане на издателската дейност и популяризиране на българската книга по света и създаване на условия за развитието и утвърждаването на библиотеките като съвременни центрове, осигуряващи ефективно библиотечно информационно обслужване на широк кръг потребители. Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ ще продължи финансирането на дейностите си по стандарти и ще прилага системата на делегиран бюджет.

2.14. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА МЛАДЕЖТА И СПОРТА

Политиките в областта на физическата култура, спорта и младежта са насочени към развитие на спорта за учащи и спорта в свободното време, развитие и утвърждаване на спорта за високи постижения и насърчаване на икономическата активност и развитие на младите хора.

За периода 2017-2019 г. **в областта на спорта** са предвидени средства за изпълнение на целите и дейностите във връзка с реализирането на следните приоритети:

- развитие на ученическият спорт като средство за здравословен начин на живот – насърчаване на учащите към двигателна активност и системно практикуване на физически упражнения и спорт; увеличаване броя на практикуващите спорт деца от детските градини, ученици, студенти, деца с увреждания и деца в риск чрез разширяване обхвата от организационни форми за занимания с физически упражнения и спорт; осигуряване на ефективен учебно-тренировъчен процес в

спортните училища; осигуряване на подкрепа за реализация на младите спортисти и деца с изявени дарби;

- развитие на спорта за всички – насърчаване на здравословната двигателна активност и практикуването на спорт и спортно-туристическа дейност от гражданите като фактор за подобряване на общественото здраве;
- развитие и утвърждаване на спорта за високи постижения като средство за повишаване престижа на нацията – създаване условия на елитните спортисти за ефективна подготовка и реализиране на високи спортни резултати на световни и европейски първенства; провеждане на оптимална подготовка на спортисти за участието им в олимпийски игри; финансиране на дейности на спортни организации в областта на спорта за високи постижения;
- превенция и контрол на употребата на допинг в спорта;
- реконструкция и модернизация на спортни обекти и съоръжения с цел приважването им в съответствие с международните стандарти.

Политиката в областта на младежта включва следните приоритети:

- подобряване на качеството на живот на младите хора;
- подобряване на условията за успех на всеки млад човек чрез устойчиви механизми за инвестиране в младежта като значим социален капитал на страната – насърчаване на икономическата активност и кариерното развитие на младите хора;
- мерки свързани със социално отговорен хазарт и предпазване на младите хора от хазарт;
- мобилизиране на потенциала на младите хора за развитието на Република България и Европейския съюз.

2.15. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ТРАНСПОРТА И СЪОБЩЕНИЯТА

В областта на транспорта и съобщенията стратегическата цел на провежданата политика е изграждане на устойчива транспортна система, развит съобщителен и жизнеспособен пощенски сектор, съвременна електронна инфраструктура и услуги, както и технологично развитие и иновации. Политиката в областта на транспорта е насочена и към осигуряването на ефективен и устойчив транспорт, развитието на екологосъобразни, безопасни и сигурни видове транспорт и висококачествени транспортно-логистични услуги, подкрепа за балансирано развитие, отчитайки кръстопътното положение на България и нейния транзитен потенциал и ускоряване интегрирането на страната в европейските структури.

При изпълнение на политиката в областта на транспорта и съобщенията предвидените средства за периода 2017-2019 г. ще бъдат насочени към:

- Провеждане на национална транспортна политика, основана на приемственост, ефективност и експертност;
- Изграждане на модерна, устойчива, балансирана и интегрирана транспортна инфраструктура по основната и разширената Трансевропейска мрежа на територията на България, както и подобряване на инфраструктурната свързаност на регионите чрез модернизиране на пътната инфраструктура;

изграждане на националната мрежа от магистрали и скоростни пътища и свързването ѝ с европейските транспортни коридори;

- Поддържане, модернизация и обновяване на републиканската пътна инфраструктура в съответствие със съвременните изисквания на автомобилния транспорт;
- Изграждане и въвеждане на електронна система за събиране на такси за ползване на републиканската пътна мрежа на база „изминато разстояние“ за товарни автомобили и на база „време“ за леки автомобили;
- Развитие на железопътния транспорт като евтин, достъпен и екологичен;
- Осигуряване на качествени транспортни услуги на населението, равнопоставен достъп, сигурност, безопасност и опазване на околната среда.

Държавната политика в областта на съобщенията за периода 2017-2019 е насочена към изпълнението на следните приоритети:

- Поддържане на условия за свободна и ефективна конкуренция както на пазара на електронните съобщения, така и на пазара на пощенските услуги, като част от единния вътрешен пазар в ЕС;
- Развитие на модерна електронна съобщителна и пощенска инфраструктура;
- Създаване на условия за ускорено изграждане на високоскоростни електронни съобщителни мрежи;
- Преодоляване на изоставането в изграждането и развитието на електронната съобщителна инфраструктура в слабо населени и отдалечени райони;
- Осигуряване предоставянето на достъпна, надеждна и ефективна универсалната пощенска услуга и нейното съхранение в условията на либерализиран пазар на пощенски услуги;
- Развитие и модернизиране на националните пощенски мрежи.

Политика в областта на електронното управление. С последните изменения и допълнения на Закона за електронното управление, считано от 1 юли 2016 г. се създаде Държавна агенция „Електронно управление“ с цел централизиране на усилията по въвеждане на електронното управление. Политиката в областта на електронното управление ще се реализира чрез дейности и мерки, насочени към:

- разработване и провеждане на цялостна държавна политика в областта на електронното управление, електронните удостоверителни услуги и електронната идентификация, мрежовата и информационната сигурност;
- разработване, изпълнение, координиране и контрол на проектите за електронно управление, информационни и комуникационни технологии в администрациите;
- координация и контрол върху дейностите за прилагане на изискванията за вътрешния оборот на електронни документи и за съответствието на информационните системи с изискванията за оперативна съвместимост, както върху дейностите по изграждането, поддържането и използването на национална инфраструктура за пространствена информация;
- развитие, управление, поддръжка и експлоатация на Единната електронна съобщителна система;

- изпълнение функциите на Национален център за действие при инциденти по отношение на информационната сигурност;
- изграждане, поддръжка и експлоатация на Съобщителни обекти със специално предназначение, които са част от интегрираната Комуникационно-информационна система за управление на страната и въоръжените сили при обявяване на „извънредно положение“, „военно положение“ и/или „положение на война“.

2.16. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ТУРИЗМА

Основната стратегическа цел на провежданата политика в областта на туризма е утвърждаване конкурентоспособността и ефективността на туристическия сектор на България посредством оптимално използване на наличните природни и антропогенни ресурси за устойчиво развитие на туризма, а оперативната цел е утвърждаване на туризма като ключов за икономиката отрасъл.

Предвидените в АСБП за периода 2017-2019 г. средства за развитието на българския туризъм са насочени към:

- предприемане на действия, гарантиращи устойчиво целогодишно развитие на туризма чрез диверсификация на националния туристически продукт;
- реализиране на мерки за повишаване на неговото качество и добавена стойност и стимулиране развитието на специализираните видове туризъм;
- провеждане на маркетингова и рекламна политика на националния туристически продукт, която да подобри неговия имидж и позициониране на туристическия пазар;
- Оптимизирана система за привличане на чуждестранни туристи на територията на България;
- Стимулиране на устойчивото развитие на туризма и намаляване на регионалните различия, чрез създаване на силни регионални брандове;
- Организиране на процедурите по отдаване на морските плажове на концесия и под наем и последващ контрол по изпълнението на договорите.

2.17. ФИНАНСОВО ПОДПОМАГАНЕ НА РЕАЛНИЯ СЕКТОР

Държавното финансово подпомагане на реалния сектор е насочено към предоставяне на средства под формата на субсидии, компенсация и капиталови трансфери за нефинансови предприятия от сектори транспорт и съобщения, както и средства за изпълнение на програми за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия при приватизация.

Със средствата от държавния бюджет за нефинансовите предприятия се покриват само необходимите разходи, възникнали при изпълнение на възложените им от държавата задължения, свързани с предоставяне на обществени услуги, с цел избягване на свръхкомпенсация на предприятията. Предоставянето на средствата е обвързано с конкретни изисквания и критерии, като по този начин се цели повишаване на качеството на изпълняваните услуги и ефективно разходване на средствата от държавния бюджет за съответната дейност.

Политиката по отношение на нефинансовите предприятия не предвижда мерки за изменение на размера на средствата от централния бюджет за нефинансови предприятия от реалния сектор за периода 2017-2019 г. Предвижда се запазване на размера на средствата за периода за 2017-2019 г. на нивото от 2016 г., тъй като същите се предоставят за финансиране на дейности, свързани с предоставянето на услуги от общ икономически интерес. Това предполага необходимите разходи за тяхното осъществяване да се покриват със средства от държавния бюджет. Предвижда се единствено увеличение на размера на средствата за капиталови трансфери за „БДЖ – Пътнически превози“ ЕООД за периода 2017-2019 г. за сметка на намаление на размера на средствата за компенсиране на безплатни и по намалени цени пътувания на определени категории пътници по железопътен транспорт, с което общият размер на средствата за дружеството от централния бюджет остава без промяна.

2.17.1 Субсидии и други текущи трансфери за нефинансови предприятия

– ДП „Национална компания „Железопътна инфраструктура“

В изпълнение на чл. 25, ал. 1 от Закона за железопътния транспорт държавата участва във финансирането на дейностите по изграждането, поддържането, развитието и експлоатацията на железопътната инфраструктура. Съгласно действащото законодателство стопанисването и управлението на предоставените ѝ активи – публична и частна държавна собственост, и изпълнението на посочените дейности е възложено на Национална компания „Железопътна инфраструктура“.

Предвижда се запазване на размера на средствата за субсидии и други текущи трансфери за периода 2017-2019 г. на нивото от 2016 г. – по 135 млн. лв. на година. Чрез тези средства ще се осигури финансирането и изпълнението на дейностите по текущо поддържане и експлоатация на железопътната инфраструктура. Предвидените средства за субсидии и други текущи трансфери са съобразени с тенденциите и възможностите за реализиране на приходи от други дейности на управителя на железопътната инфраструктура, както и с очакванията по отношение на размера на инфраструктурните такси за годините от периода 2017-2019 г.

– „БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД

Средствата за субсидии и други текущи трансфери се предоставят на „БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД за осигуряване изпълнението на възложеното му задължение за извършване на обществени превозни услуги по договор, сключен между министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията и дружеството.

Средствата за субсидии и други текущи трансфери за „БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД са планирани по бюджета на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Предвижда се запазване на размера на средствата за субсидии и други текущи трансфери за периода 2017-2019 г. на нивото от 2016 г. – по 175 млн. лв. на година.

– „Български пощи“ ЕАД

Средствата за субсидии и други текущи трансфери се предоставят на „Български пощи“ ЕАД във връзка с изпълнението на задължението за извършване на универсалната пощенска услуга, възложено му със Закона за пощенските услуги, в случаите когато това задължение води до нетни разходи и представлява несправедлива финансова тежест за него.

Предвижда се увеличение на средствата за субсидии и други текущи трансфери за периода 2017-2019 г., като за 2017 г. са в размер на 38 млн. лв., а за 2018 и 2019 г. са предвидени по 18 млн. лв. Увеличението на средствата за 2017 г. е свързано с осигуряване на допълнителни средства в размер на 24,6 млн. лв. за докомпенсиране на дружеството за извършваната от него универсална пощенска услуга за периода 2011-2014 г. и 13,4 млн. лв. за компенсиране за тази услуга за 2015 г. Средствата за субсидии и други текущи трансфери за „Български пощи“ ЕАД са планирани по бюджета на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

– ***Субсидии и други текущи трансфери за превоз на пътници по нерентабилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони***

В съответствие с § 4, ал. 1 от заключителните разпоредби на Закона за автомобилните превози ежегодно в държавния бюджет се предвиждат средства за субсидии и други текущи трансфери за превоз на пътници по нерентабилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони. Тези превози имат предимно социална насоченост – масови превози до и от работните места в чертите на града, и превози до малки отдалечени селища, осигуряващи връзка с общинския център.

Чрез този вид финансово подпомагане, държавата осигурява задоволяване потребностите на населението от пътнически превози, при определено гарантирано качествено ниво, надеждност и достъпни цени, съобразени с покупателната способност, на автомобилните превози. Това допринася за повишаване на мобилността и комуникациите на населението, минимизиране на регионалните различия, подобряване на заетостта и намаляване на безработицата. В резултат от изпълнението на този социален ангажимент се очаква постигане на основни правителствени приоритети като социално включване и повишаване на жизнения стандарт на населението.

За периода 2017-2019 г. се предвижда запазване на размера на средствата за тази цел на равнището от 2016 г. – по 23 млн. лв. на година, в т.ч. 8,5 млн. лв. за Столична община, с цел покриване на разходите на автомобилните превозвачи за осъществяване на превозите на пътници.

При определяне на размера на субсидиите и другите текущи трансфери са взети предвид условията на сключените договори между общините и превозвачите и изискванията на Регламент (ЕО) № 1370/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 година относно обществените услуги за пътнически превоз с железопътен и автомобилен транспорт и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 1191/69 и (ЕИО) № 1107/70 на Съвета.

2.17.2 Компенсации за преференциални пътувания

Средствата за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници, се осигуряват ежегодно от държавния бюджет на основание § 4, ал. 1 от заключителните разпоредби от Закона за автомобилните превози, чл. 52 от Закона за железопътния транспорт и чл. 283, ал. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование. Предоставянето на част от тях, например тези за транспорта на деца ученици по чл. 283, ал. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование е свързано с изпълнението на държавната политика за осигуряване на равен достъп до предучилищна подготовка и училищно образование.

Средствата от държавния бюджет за компенсиране на стойността на безплатните и по намалени цени пътувания, предвидени в нормативните актове, са предназначени да покрият разликата между цената на издадените превозни документи с намаление и тази по редовна тарифа на определени категории пътници, в т.ч. ветерани от войните, военноинвалиди, военнопострадали, лица, получаващи пенсия при условията на глава шеста от Кодекса за социалното осигуряване, навършили възраст по чл. 68, ал. 1-3 от същия кодекс, деца до 7 навършени години и деца от 7 до 10 навършени години, ученици, студенти и докторанти в редовна форма на обучение, многодетни майки, инвалиди и други правоимащи лица.

Предвижда се намаление на размера на средствата за периода 2017-2019 г. спрямо нивото от 2016 г. Планирани са средства в размер на 96,8 млн. лв. на година, което е във връзка с отчетения траен спад на безплатните и по намалени цени пътувания на определени категории пътници по железопътния транспорт.

2.17.3 Капиталови трансфери

– Национална компания „Железопътна инфраструктура“

Цялостната инвестиционна програма на Национална компания „Железопътна инфраструктура“, свързана с изграждането, рехабилитацията и развитието на железопътната инфраструктура, се осъществява със средства от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС и със средства, предвидени в централния бюджет под формата на капиталови трансфери.

На този етап инвестиционната програма е насочена към ускорена реализация на проекти, свързани с европейските транспортни оси и коридори на територията на страната, с оглед привеждане на инфраструктурата в съответствие с европейските норми, изисквания и стандарти, и повишаване на качеството и нивото на безопасност на железопътните превози.

В основната си част капиталовите трансфери се насочват за поддържане на техническото и експлоатационното състояние на съществуващата железопътна инфраструктура и съоръженията по сигнализация и безопасно управление на превозната дейност.

Освен това през периода 2017-2019 г. се предвижда част от капиталовите трансфери да се насочват за осигуряване на собствения принос на бенефициента – Национална компания „Железопътна инфраструктура“, по Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014-2020 г. и Механизма за свързване с Европа, както и за възстановяване на предоставената временна финансова помощ на предприятието в изпълнение на ПМС № 271 от 2015 г. за одобряване на допълнителни плащания от централния бюджет по бюджета на МТИТС за 2015 г., и за приключването на инвестиционни проекти на Национална компания „Железопътна инфраструктура“ по Оперативна програма „Транспорт“ 2007-2013 г., и ПМС № 62 от 2016 г. за одобряване на допълнителни плащания от централния бюджет по бюджета на МТИТС за 2016 г. за приключването на инвестиционни проекти на Национална компания „Железопътна инфраструктура“ по Оперативна програма „Транспорт“ 2007-2013 г.

За периода 2017-2019 г. се предвижда запазване на размера на средствата за капиталови трансфери на равнището от 2016 г. – по 105 млн. лв. на година.

– **„БДЖ – Пътнически превози” ЕООД**

За периода 2017-2019 г. размерът на капиталовите трансфери от държавния бюджет се увеличава спрямо нивото от 2016 г. – и става 35 млн. лв. на година. С предвидените средства ще се даде възможност, макар и частично, да се осигури финансирането на закупуване на подвижен състав за изпълнение на задълженията на „БДЖ – Пътнически превози” ЕООД по договора му с държавата, както и да се погасяват задълженията на дружеството към финансови институции във връзка със закупения подвижен състав.

– **ДП „Пристанищна инфраструктура”**

Капиталовите трансфери през периода 2017-2019 г. се предвижда да се насочат за възстановяване на пристанищното съоръжение при нос Шабла, проектиране на интермодален терминал – Варна, изработване на генерални планове на пристанища Варна и Бургас, ремонтно-възстановителни и укрепителни работи на кейови стени, вълноломи, настилки и изграждане на съоръжения за сигурността и за приемане на отпадъци в пристанищните терминали – Бургас-Изток и по р. Дунав.

Размерът на предвидените капиталови трансфери от централния бюджет за периода 2017-2019 г. се запазва на нивото от 2016 г. – по 11 млн. лв. на година.

– **Финансиране на програми за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия при приватизация**

През периода 2017-2019 г. ще продължи изпълнението на програмите за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия при приватизация. Финансирането от държавния бюджет на тези програми е на основание § 9 от ПЗР на Закона за опазване на околната среда. С изпълнението на програмите се цели трайно отстраняване на замърсяването от промишлената и добивна дейност на повърхностните и подземни води и почви, с оглед подобряване на работната и околната среда на работещите в предприятията и населените места в района на дружествата. По-голямата част от средствата ще бъдат насочени към изпълнение на програмите за отстраняване на минали екологични щети на „Лукойл Нефтохим Бургас” АД и „Оловно цинков комплекс“ АД – Кърджали. През периода 2017-2019 г. предстои довършване на програмите на „Агрополихим” АД – Девня и „Геосол“ АД – Провадия. Предвижда се запазване на размера на средствата за периода 2017-2019 г. на нивото от 2016 г. – по 5 млн. лв. на година.

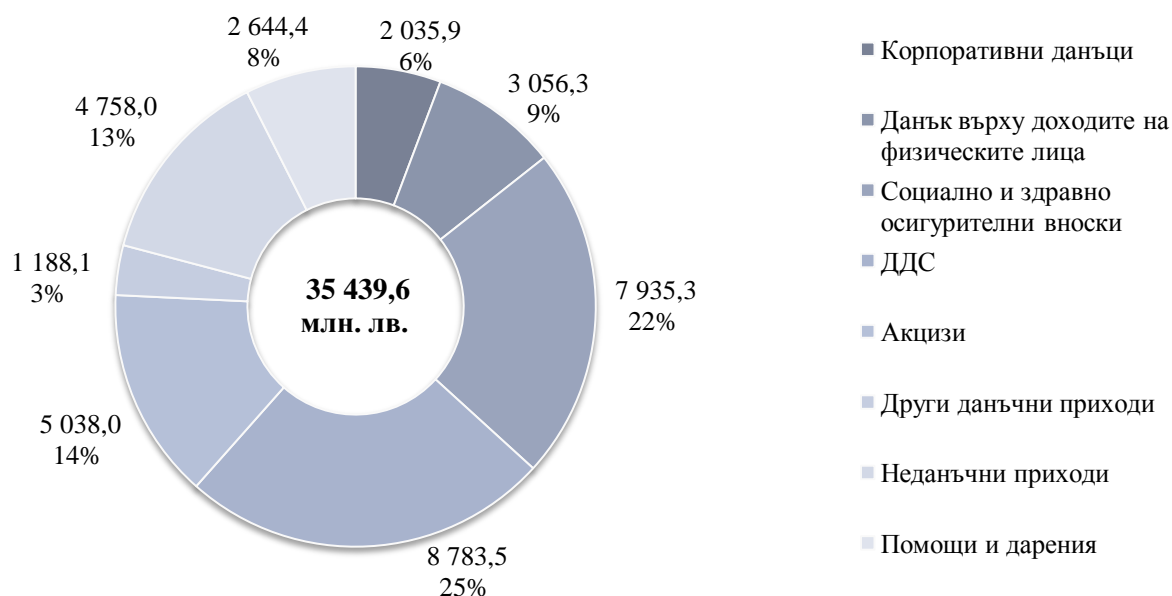

Част IV.

Бюджет 2017 – основни параметри

1. ПРИХОДИ ЗА 2017 Г.

Граф. IV-1: Структура на консолидираните приходи за 2017 г. (в млн. лв. и в %)

1.1. ДАНЪЧНО-ОСИГУРИТЕЛНИ ПРИХОДИ

1.1.1 Приходи от корпоративни данъци (вкл. данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица и други данъци по ЗКПО)

Прогнозните приходи от корпоративен данък за 2017 г. са 2 165,0 млн. лв.

В прогнозата са включени следните данъци по ЗКПО:

- Корпоративен данък (от финансови и нефинансови институции) – 1 973,9 млн. лв.;
- Данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица – 62,0 млн. лв.;
- Други данъци по ЗКПО – 129,1 млн. лв.

Прогнозата за размера на приходите от тази група данъци е базирана на следните допускания:

- запазване на ставката от 10% през 2017 г.;

- при прогнозиране на приходите от данъци по ЗКПО за 2017 г. са отчетени прогнозните макроикономически показатели, както и декларираните от данъчно задължени лица с годишните данъчни декларации данни за загуби, които подлежат на приспадане през следващи отчетни периоди;
- запазване на размера на внесените авансови вноски за корпоративен данък в края на годината.

При оценката за очакваните постъпления от корпоративен данък за 2017 г. са взети предвид и следните показатели, отчетени за първото полугодие на 2016 г.:

- декларираната облагаема печалба за финансовата 2015 г.;
- декларираната загуба за финансовата 2015 г.;
- изравнителната вноска по годишната данъчна декларация за финансовата 2015 г.

1.1.2 Приходи от ДДФЛ

Прогнозните приходи от данъци върху доходите на физически лица за 2017 г. са в размер на 3 056,3 млн. лева.

Прогнозата за постъпленията от ДДФЛ е изготвена, като са взети предвид следните фактори:

- номинален ръст на компенсациите на наетите лица за 2017 г., съгласно есенната макроикономическа прогноза на МФ;
- прогнозният брой заети лица;
- максимален осигурителен доход за 2017 г. в размер на 2 600 лв.;
- увеличаване на минималната работна заплата от 380 на 420 лева от 1 януари 2016 г. и от 420 на 460 лева от 1 януари 2017 г.;
- увеличаване на минималните осигурителни прагове 2016/2015 г. средно със 7,8% и запазване на достигнатото им през 2016 г. ниво;
- увеличаване на вноската за фонд „Пенсии“ на ДОО с по 1% пункт от 2017 година;
- запазване на нивото на изплатените допълнителни възнаграждения на данъкоплатците в края на годината.

В размера на приходите от личното подоходно облагане са включени и постъпленията от патентен данък, постъпващ в местните бюджети.

1.1.3 Приходи от ДДС

Прогнозните приходи от ДДС за 2017 г. са 8 783,5 млн. лв. при относителен дял от потреблението 12,5%. Направено е допускането за запазване на относителния дял на постъпленията от ДДС към потреблението.

При прогнозиране на приходите от ДДС са взети предвид следните фактори:

- прогнозен ръст на ефективно внесения данък за 2017 г.;
- прогнозен размер на възстановения ДДС в съответствие с ръста на износа според макрорамката;

- запазване на нивото на невъзстановения в срок данъчен кредит по ДДС в края на годината;
- прогнозата за приходите от ДДС от внос за 2017 г. е изготвена като са взети предвид следните показатели: цена на барел за петрол тип „Брент“, валутен курс (щ.д./лев) и прогнозни количества суров нефт, мазут и други стоки (без нефт и мазут).

При оценката за очакваните постъпления от ДДС са отчетени и следните ефекти:

- положителен ефект от въвеждане на фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск на територията на Република България;
- положителен ефект върху приходите от ДДС от увеличението на акцизните ставки за цигарите, които се оценява на 14,0 млн. лв. за 2017 г.;
- положителен ефект от засилване на митническия надзор и контрол и установяване на единна практика при допускане на стоки за свободно обращение по отношение на елементите за облагане и усъвършенстване на сътрудничеството с правоохранителните и правоприлагащите органи с оглед постигане на по-ефективни резултати в противодействието на нарушения и престъпления.

1.1.4 Приходи от акцизи

Прогнозните приходи от акцизи за 2017 г. са 5 038,0 млн. лв. при относителен дял от потреблението 7,2%.

Приходите от акцизи се формират основно от две групи стоки – тютюневи изделия с относителен дял 49,0% и горива с относителен дял 44,2%. Останалите акцизни стоки (вкл. алкохолни напитки, бира, ел. енергия и други) са с относителен дял в размер на 6,8%.

При прогнозиране на приходите от акцизи освен допусканията за макроикономическите показатели е отчетено и влиянието на следните фактори:

- положителен ефект от увеличението на акцизните ставки за цигарите, които се оценява на 70,0 млн. лв. за 2017 г.;
- очакваното намаление в количествата освободени за потребление цигари, следствие на увеличение на ставките през 2017 г.;
- положителен ефект от подобряване на контрола върху търговията с акцизни стоки.

1.1.5 Приходи от данък върху застрахователните премии

Прогнозните приходи от данък върху застрахователните премии за 2017 г. са 30,9 млн. лева. Прогнозата за размера на приходите от данъка върху застрахователните премии е базирана на следните допускания:

- запазване на ставката от 2% през 2017 г.;
- запазване на динамиката на нарастване на brutните премийни приходи в общото застраховане;
- запазване на тенденцията за разширяване и обогатяване на застрахователните продукти;

- взети са предвид и извършените законодателни промени с приемането на нов Закон за обществените поръчки (обн., ДВ, бр. 13 от 2016 г., доп., бр. 34 от 2016 г.). Съгласно чл. 111, ал. 5, т. 3 от закона в застрахователния сектор се въвежда продукт застраховка „Гаранция в полза на възложител на обществена поръчка”, която обезпечава изпълнението на обществена поръчка чрез покритие отговорността на изпълнителя при сключване и изпълнение на договор за обществена поръчка. Това води до повишаване на приходите от данък върху застрахователните премии под формата на застраховка „Гаранции“.

1.1.6 Приходи от мита

Прогнозираните приходи от мита за 2017 г. са в размер на 166,0 млн. лева.

Прогнозата за приходите от мита за 2017 г. е съобразена с постигнатите договорености в рамките на Световната търговска организация за улесняване на търговията в последните повече от 10 г., в резултат на което търговската политика на ЕС е все по-либерална. Вследствие на това има все повече сключени споразумения за свободна търговия и споразумения за икономическо партньорство. На базата на тези споразумения стоките се оформят за внос в ЕС и в страната/групата страни партньор/партньори с намалени или нулеви ставки на митата.

Отделно от тези двустранни споразумения ЕС предоставя едностранно тарифни преференции при оформяне за свободно обращение на стоки от повече от 70 държави, включени в схемата на ЕС по Общата схема за преференции, както и на автономно основание за стоки от Молдова, Украйна, Косово и други страни от района на Западните Балкани. На страните по споразуменията се предоставя привилегирован достъп до пазарите, основан на водещите принципи на Световната търговска организация.

Към настоящия момент либерализацията на търговията в световен мащаб може да доведе до пълно или частично освобождаване от заплащане на мита при почти три четвърти от вноса в ЕС.

1.1.7 Осигурителни приходи

Прогнозните приходи от социално и здравноосигурителни вноски за 2017 г. са в размер на 7 935,3 млн. лв.

За 2017 г. по отношение на социално и здравноосигурителните вноски се предвижда:

- Запазване съотношенията на осигурителните вноски за фондовете на държавното обществено осигуряване, като за 2017 се повишава размерът на осигурителната вноска за фонд „Пенсии” на ДОО с един процентен пункт.
- От 1 януари 2017 г. се увеличава осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ за лицата по чл. 69 от КСО с 20 пр.п. Ефектът върху приходите на ДОО от увеличението на осигурителната вноска е около 215,7 млн. лв. допълнителен приход;
- Диференцираният минимален осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, съобразно облагаемия им доход, като за 2017 г. се увеличава на 460 лв., 500 лв., 550 лв. и 600 лв.;
- Запазване размера на здравноосигурителната вноска на нивото от 2016 г. – 8 на сто;

- Запазване на максимален осигурителен доход за всички осигурени лица – 2600 лв. за целия период;
- За 2017 г. не се правят вноски за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“.

1.2. ДРУГИ ПРИХОДИ

Неданъчни приходи

Разчетите на неданъчните приходи са разработени на база действащата нормативна база, очакваните ефекти от заложените основни допускания и въз основа на текущото им изпълнение през 2016 г.

1.2.1 Приходи от такси

За 2017 г. разчетените приходи от държавни и съдебни такси са общо в размер на 1 282,8 млн. лв., в т.ч. съдебни такси 105,0 млн. лв., като разчетите на приходите са разработени на база текущото им изпълнение през 2016 г. През 2017 г. се очаква да постъпят допълнителни приходи от държавни такси във връзка с въвеждането на модел на смесена система за ТОЛ такса за тежкотоварни моторни превозни средства и електронна винетка за леки моторни превозни средства, както и предоставяне на европейски услуги за електронно таксуване.

Очакваните приходи от общински такси за 2017 г. са в размер на 778,7 млн. лв.

Очакваните *приходи от квоти за емисии на парникови газове* през 2017 г. са в размер на 332,7 млн. лв., от които:

- 210,5 млн. лв. от тръжна продажба на квоти за емисии на парникови газове чрез търг, в т.ч. 0,5 млн. лв. по чл. 56, ал. 2 и 210,0 млн. лв. по чл. 57, ал. 1 от Закона за ограничаване изменението на климата;
- 122,2 млн. лв. от вноски на оператори на инсталации, за които в Националния план за инвестиции (НПИ) не е предвидено извършване на инвестиции на собствените им площадки, или когато предвидените им в НПИ инвестиции са по-малки от паричната равностойност на разпределените им безплатни квоти за емисии на парникови газове за целия период на изпълнение.

1.2.2 Приходи от дивидент за държавата

Прогнозата за приходите от дивидент за 2017 г. е изготвена при запазване на ставката за отчисленията от печалбата на държавните дружества и предприятия в полза на държавата за 2017 г. от 50 на сто. Прогнозираните приходи от дивидент по държавния бюджет за 2017 г. са в размер на 50,0 млн. лв.

1.2.3 Приходи от концесионна дейност

Прогнозните приходи от концесии по КФП за 2017 г. възлизат на 709,9 млн. лв., като 666,8 млн. лв. от тях се очаква да постъпят по бюджетите на министерствата и ведомствата, в т.ч. близо 1,0 млн. лв. по бюджетите на областите, на чиято територия се намират морските плажове и 43,1 млн. лв. по бюджетите на общините, на чиято територия се намират находищата на подземни богатства, минералните води и морските плажове.

С Решение № 419 на Министерския съвет от 2016 г. е открита процедура за предоставяне на концесия за услуга на обект „Гражданско летище за обществено ползване София“ – публична държавна собственост. Очакванията са конкурсната процедура за предоставяне на концесия да приключи до края на 2016 г., като в началото на 2017 г. да бъде подписан концесионният договор и съответно преведено еднократното концесионно плащане.

2. РАЗХОДИ ПО ФУНКЦИИ ЗА 2017 Г.

Граф. IV-2: Дял на основните функции в общите консолидирани нелихвени разходи за 2017 г., вкл. резерв, без вноса в общия бюджет на ЕС¹⁶ (в млн. лв. и в %)

2.1. ФУНКЦИЯ I. ОБЩИ ДЪРЖАВНИ СЛУЖБИ

Разходите за функция „Общи държавни служби“ по КФП за 2017 г. са в размер на 2 163,0 млн. лв.

Във функцията се включват разходите на изпълнителните и законодателни органи, на част от изпълнителните агенции и комисии, както и средства в областта на науката.

За 2017 г. по тази функция са предвидени разходи за финансово осигуряване изпълнението на основните функции на президента, вицепрезидента, Народното събрание, правителството, както и дейностите на централната администрация на министерствата, държавните комисии и агенции, изпълнителните агенции, областните администрации, търговските служби в чужбина, посолствата и консулствата в чужбина.

¹⁶ Общият размер на разходите по функции включва и разпределен резерв.

Предвидените средства са насочени към осигуряване условия за функционирането на посочените администрации, с оглед изпълнение на възложените им дейности и задачи, свързани с провеждане на вътрешната и външната политика на страната във всичките им аспекти, в т.ч. и средства за българската помощ за развитие, изплащане на членския внос в международни организации, създаването и функционирането на устойчива система за постигане на максимална ефективност при събирането на данъците и осигурителните вноски, намаляване на корупцията, повишаване качеството на административните услуги, подобряване на митническия контрол, борбата срещу митническите и валутните нарушения, контрабандата и незаконния трафик на наркотици и др.

В областта на науката целта на политиката е насочена към изпълнение на Стратегията за насърчаване на научните изследвания и на Националната пътна карта за научна инфраструктура и в частност политиката за реструктуриране и модернизиране на научната инфраструктура. Предвидените допълнителни средства за изпълнението на дейности по националната пътна карта са в размер на **7,0** млн. лв.

Средствата от структурните фондове на ЕС по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж 2014-2020“ ще са насочени главно към инвестиции в нови и уникални научни инфраструктури, каквито са центровете за върхови постижения, центровете за компетентност и регионалните научни центрове.

Допълнителни средства в размер на 7,0 млн. лв. са предвидени за осигуряване на достъп до пълнотекстови международни бази-данни с научни публикации.

Предвидено е увеличение на трансфера за Българската академия на науките с 5,0 млн. лв. за увеличение на възнагражденията на научните работници.

Международно сътрудничество за развитие. За изпълнение на политиката на Република България за участие в международното сътрудничество за развитие и за оказване на официална помощ за развитие и хуманитарна помощ в бюджета на Министерството на външните работи за 2017 г. са предвидени средства в размер на **6** млн. лв., с които ще бъдат финансирани дейностите по Средносрочната програма за помощ за развитие и хуманитарна помощ.

2.2. ФУНКЦИЯ II. ОТБРАНА И СИГУРНОСТ

Разходите за функция „Отбрана и сигурност“ по КФП за 2017 г. са в размер на 4 167,1 млн. лв.

Разчетените разходи за отбрана и сигурност за 2017 г. отразяват държавната политика по отбраната, сигурността и вътрешния ред, съдебната власт, както и дейностите по изпълнението на наказанията.

Основните приоритети на **политиката в областта на отбраната**, която се провежда от Министерството на отбраната, са следните:

- Приемственост и устойчивост на развитието на ВС чрез провеждане на реалистична отбранителна политика, която съответства на заплахите за сигурността на страната, на съюзните ни ангажименти в НАТО и ЕС и на наличните финансови ресурси;

- Задълбочаване на трансатлантическото сътрудничество като гарант за сигурността и развитието на България;
- Поддържане на съществуващите и постепенно развитие на нови отбранителни способности;
- Разширяване на участието на ВС в интегрираната система за реакции при кризи за по-ефективна защита на населението при бедствия;
- Постепенно преустановяване на всички зависимости на българските отбранителни способности, потенциално водещи до неустойчивост на външната граница на евроатлантическата общност;
- Създаване на условия за висока мотивация и професионален подбор в Българската армия;
- Адекватно и последователно участие в европейската външна политика и подготовка за поемане на ротационното председателство на Съвета на ЕС през 2018 г.;
- Развитие на отбранителните способности в рамките на Програмата за развитие на отбранителните способности на Въоръжените сили на Република България 2020. Ефективно използване на съюзни, многостранни, регионални и двустранни механизми за съвместно финансиране чрез многогодишни програми и при намаляване на зависимостите от страни извън НАТО и ЕС;
- Законодателно уреждане на националната координация на специалните служби. Активно развитие на политиката на киберсигурността. Пълноценно участие в политиката на партньорите от НАТО и ЕС в тази област.

За реализирането на горните направления за периода 2017-2019 г. са предвидени до 1 122,0 млн. лв., разпределени по години, както следва:

- 683,0 млн. лв. за замяна на МиГ-29 с нов тип изстребител, от които 231,0 млн. лв. за 2017 г., 226,0 млн. лв. за 2018 г. и 226,0 млн. лв. за 2019 г. С тези средства ще се осигури достатъчно количество самолети, което ще гарантира изпълнението на поставените задачи по осигуряване на въздушния суверенитет на Република България и носенето на дежурството по Air Policing; достатъчно изправна авиационна техника; изпълнението на мисията по оказването на помощ на населението при бедствия и аварии;
- 439,0 млн. лв. за придобиване на многофункционални модулни патрулни кораби за Военноморските сили, от които по 171,0 млн. лв. за 2017 г. и 2018 г. и 97,0 млн. лв. за 2019 г. Това ще способства за придобиване на съвременни кораби, с които ще се постигне пълна оперативна съвместимост с военноморските структури на НАТО; независимост на доставките на резервни части, свързани с ремонта и поддръжката на корабите; защита на колективната сигурност в Черноморския регион; възможност за пълноценно участие в постоянните корабни групи на НАТО, операциите и ученията на Алианса; принос в ранното откриване и реагиране на нелегалната имиграция, незаконния трафик, контрабанда на море и замърсяването на морската среда.

Политиката в областта на сигурността и вътрешния ред се изпълнява от Министерството на вътрешните работи, Държавната агенция „Разузнаване“, Националната служба за охрана, Държавната агенция „Национална сигурност“, Държавната агенция „Технически операции“ и Националното бюро за контрол на

специалните разузнавателни средства. Те реализират дейността си в тази област в следните основни направления:

- опазване на обществения ред и защита на националната сигурност, противодействие на тежките престъпления срещу личността и собствеността на гражданите;
- противодействие на местни и транснационални престъпни структури и на физически и юридически лица, чиито действия са насочени срещу митническия режим, паричната, данъчната, осигурителната и други системи;
- недопускане извършването на терористични действия на територията на страната;
- граничен контрол и охрана на държавната граница, противодействие на незаконната миграция на територията на Република България и засилване контрола върху установяване на незаконно пребиваващи граждани на територията на страната;
- превантивна дейност и контрол на движението по пътищата и внедряване на технически системи за наблюдение и контрол, с цел намаляване броя на убитите и ранените при пътно-транспортни произшествия;
- осигуряване на пожарна безопасност и защита на населението при пожари, бедствия и други извънредни ситуации;
- осигуряване, разработване и прилагане на специални разузнавателни средства (СРС) и на специфични методи за охрана на живота, здравето и имуществото на гражданите, защита на правата и свободите на гражданите срещу незаконосъобразното използване на СРС и намирането на баланс между нуждата от използване на СРС, гражданските права и финансовите възможности на държавата;
- извършване на негласна оперативно-техническа дейност за разкриване и документиране извършването на престъпления, включително и за изготвяне на веществени доказателствени средства;
- осигуряване на лична постова и техническа охрана, специализиран транспорт и пропускателен режим по месторабота, местоживеене, пребиваване в страната и в чужбина на категориите охранявани и обслужвани лица съгласно Закона за Националната служба за охрана;
- обезпечаване на оперативната и разузнавателна дейност зад граница и физическа охрана на задграничните дипломатически представителства на Република България.

Основните политики в областта на съдебната система са насочени към:

- осъществяване на правосъдие и правораздавателна власт с цел защита правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата;
- спазване на законността в Република България;
- подобряване управлението и организацията на работата на съдебната власт, без да се нарушава нейната независимост;
- укрепване на професионалната квалификация на правоприлагащите органи;
- осъществяване на контрол на органите на съдебната власт, основаващ се на принципите на законосъобразност, обективност и публичност;
- изграждане на електронното правосъдие.

Политиката по изпълнение на наказанията се изпълнява от Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ към Министерството на правосъдието и е свързана с укрепването на пенитенциарната система и инфраструктурата по сигурността в затворите и следствените арести.

Във връзка с обособяване, изграждане и разкриване през 2017 г. на затворническо общежитие (ЗО) от категорията закрит тип - ЗО „Дебелт“ към затвора в гр. Бургас са осигурени средства за обезпечаването му в съответните направления, касаещи изпълнението на наказанието лишаване от свобода. Това е нова териториална служба в структурата на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ от категория, обхващаща третирането на лишени от свобода от закрит тип, което предполага осъществяването на повишен надзор и охрана, като за целта са осигурени средства за 125 допълнителни щатни бройки. Във връзка с предстоящото откриване на затворническо общежитие от закрит тип „Разделна“ към затвора в гр. Варна, са осигурени средства за 57 допълнителни щатни бройки, както и разходи за издръжка.

По отношение на общините е предвидено увеличение на средствата за финансиране на местните комисии за борба срещу обществените прояви на малолетните и непълнолетните, на общинските съвети по наркотичните вещества и превантивни информационни центрове към тях, на секретарите на местните комисии за борба с трафика на хора, на изпълнителите по поддръжка и охрана на пунктове за управление към звената по отбранително-мобилизационна подготовка във връзка с прогнозното увеличение на минималната работна заплата. Предвидени са средства по бюджетите на общините за финансиране на доброволни формирания, вписани в регистъра на МВР, по стандартите за застраховка срещу злополука, за обучение и за екипировка.

2.3. ФУНКЦИЯ Ш. ОБРАЗОВАНИЕ

Разходите за функция „Образование“ по КФП за 2017 г. са в размер на 3 350,0 млн. лв.

Приоритетите в областта на образованието за 2017 г. са насочени към посрещане на основните предизвикателства и подпомагане на изпълнението на ключовите политики в сектора. За реализиране на тези приоритети ще се изпълняват интегрирани мерки и действия за гарантиране на равен достъп до качествено образование и професионална подготовка и растеж, основан на знанието и науката и развитието на младите хора.

Разходите за образование са изведени като приоритет в Бюджет 2017. В съответствие с политиката за насърчаване на реформите в сектора, през 2017 г. се предвижда да бъдат финансирани мерки насочени към устойчиво развитие и качество на системата на образованието.

През последната година влезе в сила Закона за предучилищното и училищното образование и се одобриха над 15 подзаконови нормативни акта, от които произтичат промени във всички сегменти на системата на средното образование.

В системата на висшето образование бяха приети Стратегията за развитие на висшето образование и промените в Закона за висшето образование, вследствие на които стартираха реформите в сектора за стимулирането на специализацията на държавните висши училища и профилно оптимизиране на системата, финансово насърчаване на качеството на обучение и научните изследвания и връзката с пазара на труда, реструктуриране и оптимизиране на държавно финансирания прием в съответствие с

потребностите на пазара на труда и концентрация на финансирането в зависимост от пазарната и академичната оценка за качество.

Политика в областта на предучилищното и училищното образование и ученето през целия живот

Бюджетните ресурси, предвидени за системата на предучилищното и училищното образование са насочени към:

- подкрепа на реформите и изпълнение на мерките, заложи в Закона за предучилищното и училищното образование;
- преодоляване на основното предизвикателство пред системата в средносрочен и дългосрочен план – осигуряването ѝ с добри преподаватели;
- изравняването на старта за всички деца чрез подобряване на условията за ранно детско развитие;
- подобряване на качеството на образованието във всички училища и нива на системата.

Приоритетите, към които е насочена политиката в областта на предучилищното и училищното образование, са:

- преодоляване на недостига на педагогически специалисти и мотивиране на младите хора да изберат учителската професия чрез увеличение на възнагражденията на заетите в сектора и поддържане на средната учителска заплата над средната за страната. Учителите са и ще продължават да бъдат основен фактор за качествено обучение. Повишаването на склонността за млади хора с високи образователни резултати на изхода на гимназиално образование за включване в педагогическо образование и педагогическа професия е ключова мярка за повишаване на образователните резултати в дългосрочен план и за осигуряване на всички сектори с квалифицирани кадри. За увеличение на възнагражденията на педагогическите специалисти са предвидени допълнителни средства в размер на 103,6 млн. лв.
- За компенсиране на увеличението на минималната работна заплата и на вноската за ДОО са предвидени допълнителни средства в размер на 26,2 млн. лв.
- осигуряване на възможност за физически достъп до образователните институции чрез определяне на защитени детски градини и разширяване на правото на безплатен транспорт за учениците от 16 години до завършване на средно образование, както и за поддръжка на автобусите, предоставени на училищата. За изпълнението на тези мерки са предвидени допълнителни средства в размер на 7,2 млн. лв.;
- реализиране на концепцията за приобщаващо образование, заложи в Закона за предучилищното и училищно образование, базирана на децентрализация на подкрепата за деца със специални образователни потребности до ниво училище и детска градина и извършване на оценка на индивидуалните потребности за подкрепа от специализирани екипи. За изпълнението на тези мерки са предвидени допълнителни средства в размер на 6,0 млн. лв.;
- изпълнение на Стратегията за внедряване на съвременни информационни и комуникационни технологии в училищата чрез внедряване образователно

съдържание за електронно обучение. За изпълнението на тази мярка са предвидени допълнителни средства в размер на 3,0 млн. лв.;

- диференциране на разходните стандарти за финансиране на детските градини, за осигуряване недостига на средства за институциите от системата на предучилищното образование в малките и средните общини. За изпълнението на тази мярка са предвидени допълнителни средства в размер на 11,0 млн. лв.;
- въвеждане на новата образователна структура и осигуряване за безвъзмездно ползване на нови учебници и учебни комплекти за учениците от I, II, V и VI клас. За изпълнението на тази мярка са предвидени допълнителни средства в размер на 10,3 млн. лв.;
- възстановяване на извършените разходи от образователните институции за изплащане на повишения размер на обезщетения на персонала при прекратяване на трудовите правоотношения. За изпълнението на тази мярка са осигурени допълнителни средства в размер на 9,0 млн. лв.;
- разширяване подкрепата на държавата за съхраняване на българското етнокултурно пространство и на националната и духовна идентичност на българските граждани зад граница чрез финансиране изучаването на български език и литература, история и география на България в неделните училища в чужбина. За реализирането на тази мярка са осигурени допълнителни средства в размер на 1,5 млн. лв.
- за увеличаване на разходните стандарти за техническите професионални направления в професионалните гимназии са осигурени допълнителни средства в размер на 4,0 млн. лв. Това са професионалните направления едновременно с най-голям спад на учениците и най-високо търсене на пазара на труда. Намалението на учениците ще доведе до дефицит и невъзможност да се издържат паралелки по технически специалности в много професионални направления.
- за целодневна организация на учебния ден на учениците от I до VII клас, включително в средищните училища са осигурени допълнителни средства в размер на 11,8 млн. лв.

Предвидените средства за осигуряване на безплатен транспорт на деца и ученици, в съответствие с чл. 283, ал. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование, за 2017 г. са в размер на 25,5 млн. лв. Предвиденият размер на необходимите средства за компенсиране превоза на деца и ученици е свързан с тенденцията към оптимизиране на училищната мрежа и осигуряване на възможност за пътуване на децата и учениците до средищните училища.

Националното финансиране на образованието ще продължи да се допълва и със средства от структурните фондове на ЕС. Те са насочени главно към развитие на уменията за учене и на творческите способности на учениците и повишаване на мотивацията им за учене, квалификация на учителите, практическо обучение и стажове за учениците, усъвършенстване на практическите умения на студентите от висшите училища и повишаване успешната реализация на младите хора на трудовия пазар.

Политика в областта на висшето образование:

В областта на висшето образование бюджетната политика е насочена към подпомагане на изпълнението на стартиралите в сектора реформи. Допълнителното финансиране в системата за 2017 г. е насочено към:

- увеличаване на тежестта на получената комплексна оценка за качеството на обучението и съответствието му с пазара на труда върху размера на предвидените средства за издръжка на обучението в държавните висши училища. Предвидени са допълнителни средства за тази цел в размер на 7,9 млн. лв.;
- подпомагане и насърчаване на процеса на консолидация и оптимизация на системата на висшето образование. Предвидени са допълнителни средства за тази цел в размер на 1,0 млн. лв.;
- насърчаване на обучението по приоритетни професионални направления и подпомагане издръжката на защитени специалности;
- увеличаване на средствата от държавния бюджет за стипендии на студентите. Допълнително предоставените средства са в размер на 3,0 млн. лв.

Политика в областта на младежта

С предвидените средства в областта на младежта за 2017 г. се осигуряват условия за реализирането на проекти и дейности, насочени към подобряване на достъпа до информация и качествени услуги, предпазване на младите хора от хазарт, насърчаване на икономическата активност и кариерно развитие на младите хора, с цел подобряване на качеството на живот и осигуряване на подкрепяща и насърчаваща среда за социална, професионална и личностна реализация на младите хора в страната.

2.4. ФУНКЦИЯ IV. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Разходите за функция „Здравеопазване“ за 2017 г. по КФП са в размер на 4 206,2 млн. лв.

Разчетените средства по функция „Здравеопазване“ за 2017 г. отразяват държавната политика в областта на общественото здраве и здравното осигуряване.

Основният акцент на политиката в областта на здравеопазването през 2017 г. ще бъде насочен към подобряване на функционирането на системата на база приетите промени в Закона за здравното осигуряване и в Закона за лечебните заведения.

Като приоритетни направления и дейности остават спешната медицинска помощ, електронното здравеопазване, майчиното и детско здравеопазване, лечебните заведения за болнична помощ, както и лекарствената политика.

Осъществяването на реформата в сектора ще продължи на база приетите промени в Закона за лечебните заведения и в Закона за здравното осигуряване, като тя е насочена към подобряване на достъпа до комплексни медицински дейности, повишаване на удовлетвореността на българските граждани от качеството на предлаганите медицински услуги, адекватно финансиране и постигане на финансова устойчивост на сектора в средносрочен план.

Чрез бюджета на Министерството на здравеопазването ще се финансират програмите и дейностите, осъществявани от бюджетните структури в областта на общественото здраве, спешната помощ, стационарната психиатрична помощ, медико-социалните грижи за деца, лечение в чужбина и др. Финансово ще се обезпечават Национални програми и централни доставки за профилактика, контрол и лечение на социално-значими заболявания, осигуряване на ваксини за задължителни имунизации и

реимунизации, както и обучението за придобиване на специалност в системата на здравеопазването. Ангажиментите на държавата по отношение финансирането на определени дейности в лечебните заведения за болнична помощ, които остават държавна отговорност – психиатрична помощ, спешна медицинска помощ, лечение на болни от ХИВ/СПИН, трансплантация на тъкани, органи и клетки, медицинска експертиза на работоспособността и др., както и финансово подпомагане на лечебни заведения за болнична помощ в отдалечени и трудно достъпни райони, в които липсата на здравни звена представлява сериозен риск за населението.

И през 2017 г. Министерството на здравеопазването ще продължи да предоставя трансфер към НЗОК за финансиране на разходите за лекарствени продукти и дейности по прилагането им по чл. 82, ал. 2, т. 3 от Закона за здравето; за дейности за здравно неосигурени лица, включващи: дейности по амбулаторно проследяване на болни с психични заболявания; дейности по амбулаторно проследяване на болни с кожно-венерически заболявания; интензивно лечение; дейности по чл. 82, ал. 1, т. 2 от Закона за здравето и за доплащане на сумата за посещение при лекар, лекар по дентална медицина и на лечебни заведения от лицата, които са упражнили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст.

За здравеопазването *в общините* са разчетени средства в съответствие с увеличението на минималната работна заплата на персонала в детските ясли, детските кухни и на здравните медиатори. Предвидено е увеличение на броя на здравните медиатори.

2.5. ФУНКЦИЯ V. СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ, ПОДПОМАГАНЕ И ГРИЖИ

Разходите за функция „Социално осигуряване, подпомагане и грижи“ по КФП за 2017 г. са в размер на 12 327,7 млн. лв.

Приоритетите на националната политика в областта на социалното осигуряване и подпомагане са в съответствие с икономическите възможности и демографските тенденции.

Планираните разходи в областта на социалното осигуряване и подпомагане за 2017 г. отразяват държавната политика по отношение на социалното осигуряване, социалните помощи, пенсиите и други дейности в сферата на социалното подпомагане и грижи.

Пенсии

В сферата на социалното осигуряване се включват и разходите за пенсиите, изплащани от бюджета на Държавното обществено осигуряване, както и пенсиите изплащани от Учителския пенсионен фонд. Планираният общия разход за пенсии по КФП за 2017 г. е в размер на 8 965,1 млн. лв. (без разходи за издръжка и капиталови разходи).

– Пенсии по бюджета на ДОО

От 1 януари 2017 г. постепенно се увеличава тежестта на една година осигурителен стаж в пенсионната формула с процент, равен или по-голям от процента определен по правилото на чл. 100 на КСО. Според чл. 70, ал. 1 от КСО процентът за всяка година осигурителен стаж се определя ежегодно със Закона за бюджета на ДОО за съответната година на база прогнозни стойности на нарастването на осигурителния доход и на индекса на потребителските цени. В периода 2017-2019 г. пенсиите не се осъвременяват по чл. 100 на КСО. Получените стойности на тежестта на една година осигурителен стаж ще се прилагат при изчисляването на размерите на новоотпуснатите

пенсии от 1 януари на съответната година и при преизчисляването от 1 юли на пенсиите, отпуснати до 31 декември на предходната година.

За 2017 г. процентът за всяка година осигурителен стаж е 1,126 (2,4% увеличение).

Предвидено е размерите на социалната пенсия за старост и минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст да продължат да се увеличават с процентите по правилото на чл. 100 на КСО, а именно – 2,4 на сто.

Максималният размер на получаваните една или повече пенсии за 2017 г. се запазва на 910 лв., вследствие на запазване на максималния осигурителен доход.

При разработването на прогнозата за разходите за пенсии за периода 2017-2019 г. са взети предвид законовите изисквания в КСО по отношение на условията за пенсиониране.

При планиране на средствата, необходими за изплащане на пенсиите за 2017 г. е отразен и целогодишния ефект във връзка с увеличението на пенсиите през 2016 г., естествения ръст на разходите за пенсии, дължащ се на по-високите размери на новоотпуснатите пенсии в сравнение с размерите на прекратените. В резултат от горните допускания разходите за пенсии по бюджета на ДОО за 2017 г. достигат 8 935,0 млн. лв. или се увеличават с 235 млн. лв. спрямо заложените в закона за 2016 г.

– Пенсии по бюджета на Учителския пенсионен фонд

За 2017 г. по бюджета на УПФ са предвидени 30,1 млн. лв. за изплащане на добавки към пенсиите и пенсии за предсрочно пенсиониране. Тези разходи са свързани с осигуряване на предсрочно пенсиониране на педагогическия персонал от предучилищното и училищното образование.

– Социални помощи и обезщетения

За 2017 г. по бюджета на МТСП са предвидени 1 000,5 млн. лв. за изплащане на помощи и обезщетения.

С предложените изменения със Закона за семейните помощи за деца се гарантира по-голяма справедливост и по-добра целенасоченост на подкрепата за семействата отглеждащи деца с трайни увреждания. Регламентира се от 1 януари 2017 г. нов вид месечна помощ за децата с трайни увреждания и диференцирането ѝ в зависимост от степента на увреждането, която ще обхване повече от 26 000 деца.

Новият вид помощ от една страна ще обедини всички помощи, които към момента се получават от децата с трайни увреждания, а от друга – ще включва и необходимите финансови средства за осигуряване на грижа в домашна среда.

Предлаганите размери на помощта са както следва:

- 930 лв. за децата с 90 и над 90 на сто определена степен на увреждане;
- 450 лв. за децата от 70 до 90 на сто определена степен на увреждане;
- 350 лв. за децата от 50 до 70 на сто определена степен на увреждане.

Средномесечният доход на член от семейството по чл. 4 от Закона за семейните помощи за деца, който служи за граница за достъп до семейните помощи за деца, е в размер на 400 лева.

И през тази година е предвидено увеличение на средствата за персонал в системата на Министерството на труда и социалната политика с оглед запазване на нормалното функциониране на структурите към министъра на труда и социалната политика, предоставящи услуги в областта на социалното подпомагане, заетостта и трудовите отношения.

За 2017 г. са предвидени средства за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници, общо в размер на 71,3 млн. лв., от тях: за железопътен транспорт – 17 млн. лв. и за автомобилен транспорт – 54,3 млн. лв.

Политика по заетостта

Предвижда се средствата за активна политика на пазара на труда по бюджета на Министерството на труда и социалната политика да бъдат 73 млн. лв.

По отношение на *бюджетните взаимоотношения на общините* с централния бюджет е предвидено увеличение с 10% на стандартите за специализираните институции и за социалните услуги от резидентен тип за лица с ментални увреждания (умствена изостаналост, психични разстройства и деменция), с 15% на център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания. Разчетено е увеличение на местата за социалните услуги, предоставяни в общността (с 1 349 броя). Предвидени са средства за месечна помощ за ученик в социална услуга, като размерът на помощта се запазва на нивото от 2016 г.

2.6. ФУНКЦИЯ VI. ЖИЛИЩНО СТРОИТЕЛСТВО, БЛАГОУСТРОЙСТВО, КОМУНАЛНО СТОПАНСТВО И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

За функция „Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда“ по КФП за 2017 г. са предвидени разходи в размер на 2 373,4 млн. лв.

През 2017 г. с предвидените средства в сферата на **жилищното строителство, благоустройството и комуналното стопанство** ще бъдат финансирани разходи в изпълнение на политиката в областта на интегрираното развитие на регионите в страната и намаляване на различията, както и подобряване на тяхната инфраструктурна свързаност, модернизирание на ВиК инфраструктурата, изпълнение на Стратегията за водоснабдяване и канализация в Република България 2014-2023 г. През 2017 г. ще бъдат финансирани разходи за изграждане, реконструкция и рехабилитация на канализационна и вътрешна водопроводна мрежа в населени места, подпомагане проектирането и изграждането на язовири за питейно водоснабдяване, разходи за устройствено планиране, кадастрални карти и регистри, разходи за геозащита; поддържане, модернизация и изграждане на техническата инфраструктура и интегрирано управление на водните ресурси.

В сферата на **опазване на околната среда** с предвидените средства за 2017 г. ще бъдат финансирани екологични проекти и дейности, свързани с проекти за изграждането на малки водоснабдителни мрежи и съоръжения с местно значение за питейно-битово водоснабдяване на населението. Също така ще се осигури финансиране на проекти за изграждане на пречиствателни станции за отпадъчни води, канализационни мрежи и довеждащи колектори, съоръжения за защита на руслата и бреговете на деретата от

ерозия, съоръжения за регулиране на оттока на реките и създаване на водни площи с местно значение.

Значителна част от планираните средства ще бъдат насочени за проекти, свързани с изграждане на нови или рекултивация на съществуващи депа, инсталации или съоръжения за управление на отпадъците. Предвижда се и финансиране на специализирани машини, сепариращи съоръжения и инсталации за третиране, преработване, разделяне, системи за рециклиране или оползотворяване на отпадъците.

Предвидените средства за изпълнение на програми за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия при приватизация за 2017 г. са в размер на 5 млн. лв.

2.7. ФУНКЦИЯ VII. ПОЧИВНО ДЕЛО, КУЛТУРА, РЕЛИГИОЗНИ ДЕЙНОСТИ

Разходите за функция „Почивно дело, култура, религиозни дейности“ по КФП за 2017 г. са в размер на 612,7 млн. лв.

С разчетените средства във функцията финансово се обезпечават държавната политика в областта на културата, подпомага се реализирането на проекти, свързани с възстановяването на манастири и религиозни паметници на културата, и др.; по тази функция се планират и средствата за разширяване възможностите за практикуване на двигателна активност и здравословен начин на живот и развитието на ученическия спорт.

С предвидените средства в областта на **спорта** за 2017 г. се осигуряват условия за изпълнението на проекти и дейности, свързани с развитието на спорта за учаци и практикуването на спорт от всички; развитие на спорта за високи постижения като средство за повишаване престижа на нацията; превенция и контрол на употребата на допинг в спорта; развитие на спортно-туристическа дейност; реконструкция и модернизация на спортни обекти и съоръжения с цел приважването им в съответствие с международните стандарти.

В областта на **културата** с цел повишаване на ефективността и качеството на художествената продукция и през 2017 г. Министерството на културата, съвместно с творческите съюзи и национално представените синдикати, ще продължи да усъвършенства модела на финансиране на държавните културни институти, осъществяващи дейност в областта на сценичните изкуства. Ще се работи и по реформиране модела на финансиране в държавните културни институти в сферата на музеите, подводните археологически проучвания и библиотечното дело – второстепенни разпоредители с бюджет към министъра на културата.

Министерството на културата работи за утвърждаване на българската култура като посланик на страната ни в чужбина. През 2017 г. ще бъде оказвана активна подкрепа на представянето на българските творци зад граница в рамките на съвместни проекти и международни партньорства на културните институти. Дейностите по осъществяване на популяризирането на културата ще имат за цел утвърждаването на мястото на българската култура в световните процеси, утвърждаване на положителния образ на българската култура в чужбина и разширяване на нейното присъствие и влияние, реализация на българските творци и културни продукти на международния културен

пазар, закрила на българското културното самосъзнание на наши сънародници, живеещи в чужбина.

В сферата на културата за *общините* се предвижда увеличение на стандарта за читалищата с 3%. Субсидираните бройки за музеите с регионален характер са увеличени с 67 броя, а за читалищата – с 80 бр. във връзка с новорегистрирани читалища и разкриване на нови дейности в съществуващите такива.

2.8. ФУНКЦИЯ VIII. ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ

Разходите за функция „Икономически дейности и услуги“ по КФП за 2017 г. са в размер на 5 749,5 млн. лв.

Разчетените средства във функцията отразяват държавната политика по отношение на реалния сектор, политиките в селското и горското стопанство, рибарството и аквакултурите, както и приоритетните политики при реализирането на инфраструктурни проекти в сферата на транспорта, както и на проекти, свързани с енергийната стабилност и ефективност, промишлеността, строителството и туризма.

В сферата на **минното дело, горива и енергия** се реализират дейности по извеждане на ядрени съоръжения от експлоатация и безопасно съхранение на ядрени отпадъци, извършване на експертизи и обследвания на енергийни потребители, разработване на мерки за намаляване на енергийното потребление в индустрията, осъществяване на дейности и програми за енергийна ефективност, дейностите реализирани чрез Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ и др.

Финансирането на държавната политика в областта на **промишлеността и строителството** е насочено към дейности по насърчаване създаването и развитието на микро, малки и средни предприятия, подкрепа на процеса на възпитание в предприемачество, насърчаване създаването на предприятия, базирани на иновативни идеи и стимулиране на научно-изследователската и развойна дейност, стимулиране на пазарно ориентирани научно-приложни изследвания, предназначени за индустрията и създаване на условия за привличане на частни капитали за финансиране на иновации, подобряване на бизнес средата, вкл. проиновативната инфраструктура, осигуряване на актуална и качествена информация за външните пазари, на по-достъпни и качествени консултантски и информационни услуги за бизнеса и др.

В това функционално направление се реализират дейности в областта на метрологията и техническия надзор, на приватизацията и следприватизационния контрол, на патентната дейност, на дейностите по акредитиране на лаборатории и органи, на обществените поръчки и др., както и на извършваната от министерствата и ведомствата издателска дейност, издръжка на обекти, предназначени за представителни и социални нужди – почивни бази, оздравителни комплекси и др.

Планираните разходи в сферата на **туризма**, вкл. за национална туристическа реклама, са насочени към повишаване на конкурентоспособността и доходността на този отрасъл, използвайки предимствата на националната идентичност, съхранената култура и природа на страната ни. Планираните дейности за постигането на тези цели включват: насърчаване предоставянето на качествени услуги и защита правата и сигурността на потребителите, постигане на ефективна координация между институциите, ангажирани с определяне и осъществяване на политиката в туризма, взаимодействие с туристическия бизнес, нарастване на приходите от международен

туризъм в България, в т.ч. чрез облекчен достъп и оптимизирана система за привличане на чуждестранни туристи на територията на България, превръщане на подходящото културно-историческо наследство в част от инфраструктурата на туризма, разнообразяване на предлаганите продукти с цел целогодишно използване на туристическия потенциал на страната (в т.ч. нарастване на туристическите посещения в България и в неактивния сезон).

Предвидените средства в областта на **транспорта и съобщенията** са насочени към осигуряването на ефективен и устойчив транспорт, развитието на по-екологосъобразни, безопасни и сигурни видове транспорт и висококачествени транспортно-логистични услуги, развитието на модерна съобщителна и пощенска инфраструктура, подкрепа за балансирано регионално развитие, ускоряване интегрирането на страната в европейските структури, изграждане на съвременна електронна инфраструктура и услуги, както и технологично развитие и иновации.

В това функционално направление за 2017 г. са разчетени субсидии и други текущи трансфери за нефинансови предприятия по бюджета на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията: за „БДЖ – Пътнически превози” ЕООД по договора за извършване на обществени превозни услуги в областта на железопътния транспорт на територията на Република България – 175 млн. лв. и за „Български пощи” ЕАД за компенсирание на несправедливата финансова тежест от изпълнението на универсалната пощенска услуга по Закона за пощенските услуги – 38 млн. лв., от които 24,6 млн. лв. за докомпенсиране на дружеството за извършване на универсалната пощенска услуга за периода 2011-2014 г. и 13,4 млн. лв. за компенсиране за тази услуга за 2015 г., дължима през 2017 г.

Предвидените средства за **субсидии и други текущи трансфери за нефинансови предприятия** за 2017 г. са, както следва:

- за Национална компания „Железопътна инфраструктура“ – 135 млн. лв.;
- за превоз на пътници по нерентабилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони – 23 млн. лв., в т.ч. 8,5 млн. лв. за Столична община.

Държавата възлага на предприятията определени задължения, като има ангажимент за осигуряване на средства за изпълнението им, съгласно изискванията на нормативната уредба на национално и на европейско ниво относно услугите от общ икономически интерес. С предвиденото запазване на размера на субсидиите и другите текущи трансфери за 2017 г. се цели покриване на разходите за осъществяване на превозите на пътници на автомобилните превозвачи, като едновременно с това следва да се предприемат мерки за оптимизиране дейностите им, с оглед постигане на по-голяма ефективност, водеща до намаляване на техните разходи и евентуално създаване на възможности за увеличаване на собствените им приходи, като с това се подобрява качеството на предоставяните услуги.

За 2017 г. са предвидени средства за **капиталови трансфери за нефинансови предприятия**, както следва:

- за Национална компания „Железопътна инфраструктура“ – 105 млн. лв.;
- за „БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД – 35 млн. лв.;
- за ДП „Пристанищна инфраструктура“ – 11 млн. лв.

С предвидените средства за капиталови трансфери за Национална компания „Железопътна Инфраструктура“ ще се осигури изпълнението и съответно финансирането на проектите от инвестиционната програма на предприятието за ремонт, рехабилитация и изграждане на обекти от железопътната инфраструктура – публична държавна собственост.

С предвидените средства за „БДЖ-Пътнически превози” ЕООД ще се даде възможност, макар и частично, да се осигури финансирането на закупуване на подвижен състав за изпълнение на задълженията по договора му с държавата, както и да се погасяват задълженията на дружеството към финансови институции във връзка със закупения подвижен състав.

Със средствата от държавния бюджет за ДП „Пристанищна инфраструктура“ ще се осигури финансирането на приоритетните обекти от инвестиционната програма на предприятието.

С разчетените средства за **селско стопанство, горско стопанство, лов и риболов** за 2017 г. ще бъдат осъществени дейности в селското и горското стопанство, свързани с борбата със заразни и паразитни болести, събиране и унищожаване на високорискови отпадъци, охрана и възпроизводство на горите, за издръжка на горската и ловна стража с оглед опазване на горите и дивеча; за опазване, възстановяване и подобряване на почвеното плодородие и екологичните функции на почвената покривка; за развитието на лозаровинарския сектор в страната съгласно изискванията на ЕС; за осъществяване на противогодова защита на продукцията в селското стопанство; за опазване и възпроизводство на рибата и аквакултурите и др.

2.9. ФУНКЦИЯ IX. РАЗХОДИ НЕКЛАСИФИЦИРАНИ В ДРУГИТЕ ФУНКЦИИ

Планираните разходи, без резерв, по тази функция в КФП за 2017 г. са в размер на 826,8 млн. лв.

В тази функция са включени разходите за лихви по обслужване на дълга, както и разходите за лихви по държавни инвестиционни заеми.

3. ОПЕРАЦИИ В ЧАСТТА НА ФИНАНСИРАНЕТО ЗА 2017 Г.

3.1. УСВОЯВАНИЯ ПО ДЪРЖАВНИТЕ ИНВЕСТИЦИОННИ ЗАЕМИ ПО ПРЪ, КОИТО СА ВКЛЮЧЕНИ В ПРОЕКТА НА ЗДБРЪ ЗА 2017 Г.

През 2017 г. в централния бюджет са разчетените приходи от лихви по държавни инвестиционни заеми с краен бенефициент търговско дружество общо в размер на 5,8 млн. лв.

Общо разчетените разходи по държавните инвестиционни заеми, в т.ч. и с краен бенефициент търговско дружество, са в размер на 91,5 млн. лв., в т.ч. 42,3 млн. лв. за разходи за лихви и 49,2 млн. лв. за изпълнението на съответните проекти.

За 2017 г. разчетените средства за погашения по държавни инвестиционни заеми, в т.ч. и с краен бенефициент търговско дружество, са в размер на 167,7 млн. лв.

Разпределението на средствата е по държавни инвестиционни заеми, които се администрират по бюджетите на Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на финансите, Министерството на здравеопазването, Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, Министерството на земеделието и храните, Министерството на енергетиката, Министерството на икономиката, Министерството на околната среда и водите и Министерството на образованието и науката.

3.2. ФИНАНСИРАНЕ ПО ЧЛ. 9, АЛ. 1 ОТ ЗАКОНА ЗА ЕКСПОРТНОТО ЗАСТРАХОВАНЕ ЗА 2017 Г.

За 2017 г. се предвижда запазване на размера на средствата за изплащане на застрахователни обезщетения по чл. 3 от Закона за експортното застраховане (ЗЕЗ) на нивото от 2016 г. – 100,0 млн. лв. Прогнозата е съобразена с текущата дейност на „Българска агенция за експортно застраховане“ ЕАД за сметка на държавата (нетния застрахователен капацитет по ЗЕЗ) и очакванията за развитието ѝ през следващата година.

3.3. ПОСТЪПЛЕНИЯ ОТ ПРИВАТИЗАЦИЯ ЗА 2017 Г.

Прогнозните приходи от приватизация и следприватизационен контрол по държавния бюджет за 2017 г. са в размер на 13,7 млн. лв. Основните приходи се очакват от продажбата на следните дружества: „Транзитна търговска зона Варна“ АД, „Булгарплодекспорт“ ООД, „Пазар за плодове и зеленчуци“ АД, „Институт по маркетинг“ ЕАД.

3.4. ФИСКАЛЕН РЕЗЕРВ ЗА 2017 Г.

Съгласно дефиницията за показателя „Фискален резерв“ в т. 41 от Допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси в неговия обхват се включват средствата по банкови сметки на бюджетните организации без тези на общините и техните разпоредители с бюджет, активите на Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система (ДФГУДПС), вземания от фондове на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други финансови активи.

Минималният размер на показателя „Фискален резерв“ е определен на база необходимите средства на разположение към 31.12.2017 г. за обезпечаване на наличностите на ДФГУДПС и текущите ликвидни нужди на бюджета за месец януари 2018 г. Следва обаче да се подчертае, че минималният размер на фискалния резерв не представлява целева стойност за показателя към даден период. Той представлява минимален праг за показателя, който има за цел да минимизира рисковете от ликвидни проблеми в краткосрочен хоризонт.

На тази база се предвижда запазване на определения към момента праг за минималния размер на фискалния резерв в ЗДБРБ за 2016 г. и за 2017 г. Предлага се минималният размер на фискалния резерв към 31.12.2017 г. да бъде в размер на 4,5 млрд. лв.

4. МОТИВИ КЪМ ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПРОМЯНА НА ДРУГИ ЗАКОНИ В ПРОЕКТА НА ЗДБРБ ЗА 2017 Г.

Промените в **Закона за радиото и телевизията** са продиктувани изцяло във връзка с удължаването на срока за финансиране на Съвета за електронни медии, както и за финансиране на дейности със средства от държавния бюджет на Българската национална телевизия и Българското национално радио.

С предлаганите промени в **Закона за митниците** съответните разпоредби се привеждат в съответствие с терминологията и принципите на Закона за публичните финанси и се прецизират разпоредби, касаещи администрирането и бюджетирането на приходи.

Предвидената промяна в **Закона за Министерството на вътрешните работи** е във връзка с предложението за промяна на чл. 240, ал. 2 от Закона за митниците с оглед синхронизиране на разпоредби от Закона за митниците и Закона за Министерството на вътрешните работи с принципите на Закона за публичните финанси по отношение на администрирането на приходите и нецелевия характер на постъпленията.

С предложените изменения и допълнения в чл. 10а от **Закона за хазарта** се прецизира уредбата за залагането на приходите от годишни вноски за социално отговорно поведение за финансиране на проекти за младежки дейности, с оглед по-ефективно разходване на средствата в защита на интересите, потребностите и проблемите на младите хора. Постъпващите по бюджета на Държавната комисия по хазарта приходи от вноски се предвижда да се предоставят чрез трансфер по бюджета на Министерството на младежта и спорта като орган, провеждащ единната политика в областта на младежта, за финансиране на проекти за младежки дейности. С направеното предложение се цели да се установи по ясна уредба относно осигуряването на финансирането на дейностите, като се предвижда то да се ограничава до размера на вноските и да не превишава размера на разходите, предвидени с годишните закони за държавния бюджет.

Предложението по отношение на Закона за изменение и допълнение на **Закона за администрацията** е свързано с промяната на реда, по който държавите-членки на Европейския съюз ще изпълняват председателството на Съвета на Европейския съюз в съответствие с Решение на Съвета (ЕС) 2016/1316 от 26 юли 2016 г. за изменение на Решение 2009/908/ЕС за установяване на мерките за прилагане на Решението на Европейския съвет относно председателството на Съвета и относно председателството на подготвителните органи на Съвета (ОВ, L 208/42 от 2 август 2016 г.).

Предложената промяна в **Закона за държавния дълг** цели трайно уреждане на възможността за поемане на дълг от министерствата и ведомствата във връзка с финансирането по линия на „Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД.

Предлаганите промени в **Закона за висшето образование** имат за цел изпълнение на политиката за профилно оптимизиране на системата, насърчаване на качеството на обучението и специализацията на държаните висши училища.

Промяната в чл. 289 от **Закона за предучилищното и училищното образование** има за цел да направи възможно функционирането на регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование като образователни институции в случаите, когато те извършват ресурсната подкрепа. Изменението в чл. 300, ал. 2 се налага, тъй като според действащата редакция на текста таксите по чл. 300, ал. 1, т. 7 постъпват по

бюджета на съответното училище, а всъщност дейността, за която се събират такси се осъществява и изцяло се администрира от Министерството на образованието и науката. Промяната има за цел да отстрани допуснатата техническа грешка при използваните препратки. Промяната в § 9 от ПЗР има за цел да запази статута на държавните общообразователни училища второстепенни разпоредители с бюджет към МОН.

Предложени са изменения и допълнения в **Закона за семейни помощи за деца и Закона за интеграция на хората с увреждания**, които целят регламентирането на нов вид месечна помощ за децата с трайни увреждания. Чрез предлаганите промени в Закона за семейните помощи за деца се регламентират целта и предназначението на помощта, правоимащите лица и критериите, въз основа на които се определят нейните размери.

Предложението за промяна в **Закона за общинския дълг** цели трайно уреждане на възможността за поемане на дълг от общините във връзка с финансирането по линия на „Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД. По отношение поемането на дълг от общините се предлага специална процедура за избор на финансираща институция при заемите и на финансов посредник при емитирането на общински ценни книжа. Така ще се гарантира публичност на действията пред местната общност, равнопоставеност на кандидатите, отговарящи на изискванията, приети с решението на общинския съвет за поемане на дълг (чл. 17 от Закона за общинския дълг), както и икономично (ефикасно) използване на привлечения ресурс.

Предложението в **Закона за кредитните институции** е във връзка с предложение на БНБ относно възникнал проблем по заплащане на такси за ползване на регистри на БНБ от бюджетите на държавни и съдебни органи при досъдебно и съдебно производство.

Предложената промяна в **Закона за електронното управление** произтича от това, че в съответствие с методологията на ЕВРОСТАТ, НСИ включи Държавното предприятие „Единен системен оператор“ (ДП „ЕСО“) в сектор „Държавно управление“. Предвид статута си на държавно предприятие ДП „ЕСО“ се включва в консолидираната фискална програма при запазване на финансовата си самостоятелност и обособеност от държавния бюджет. Поради системното значение на предприятието за публичния сектор и изпълнението на важни дейности по Закона за електронното управление, включването му в КФП ще позволи неговите средства в обслужващите банки да се обезпечават от банките по реда на чл. 152 от Закона за публичните финанси, приложим за останалите бюджетни организации.

Част V.

Фискална децентрализация и бюджетни взаимоотношения с общините за периода 2017-2019 г.

Политиките в бюджета по отношение на общините са насочени към разширяване на възможностите за тяхното устойчиво и балансирано развитие. Анализират се направленията за повишаване ефективността на местните власти и за подобряване на качеството и обхвата на дейностите на местно равнище. Основно предизвикателство пред общините е предприемане на действия за финансово оздравяване на общинските финанси и привеждане на фискалните показатели и правила за дълга и финансовото състояние в съответствие с изискванията на Закона за публичните финанси.

Табл. V-1: Бюджетни взаимоотношения с общините (в хил. лв.)

Бюджетни взаимоотношения	Закон 2016	от тях:		Проект 2017	от тях:		Разлика 2017-2016
		местни	делегирани		местни	делегирани	
Общо	2 662 137,0	403 618,3	2 258 518,7	2 871 352,5	428 213,5	2 443 139,0	209 215,5
Обща субсидия за делегираните от държавата дейности	2 222 918,7		2 222 918,7	2 413 034,2		2 413 034,2	190 115,5
Обща изравнителна субсидия	269 000,0	269 000,0		274 000,0	274 000,0		5 000,0
Трансфер за зимно поддържане и снегочистване	28 128,1	28 128,1		30 228,1	30 228,1		2 100,0
Целева субсидия за капиталови разходи	142 090,2	106 490,2	35 600,0	154 090,2	123 985,4	30 104,8	12 000,0

В КФП е предвидено общо увеличение на собствените приходи на общините във връзка с тенденция за нарастване на постъпленията от имуществени данъци, включително данък върху превозните средства, както и от въвеждането на нов данък върху таксиметров превоз на пътници в приход на общините. Разчетите са положителни в съответствие с редица подобрения в механизмите на взаимодействие между централната и местните власти, както и на системите за управление и администриране на местните данъци и такси. Допълнителни положителни ефекти върху собствените приходи на общините се очакват в резултат на подобряване събираемостта им.

Относителният дял на общинските разходи за 2017 г. достига **5,3%** от БВП, а дялът на разходите за местни дейности е разчетен на **50,0%** от общите разходи на общините. Относителният дял на общинските разходи в общата структура на разходите по КФП достига **13,3%**.

Увеличение за 2017 г. има в размера на бюджетните взаимоотношения между общините и централния бюджет с 209,2 млн. лв., в т.ч: на общата субсидия за делегираните от държавата дейности – със 190,1 млн. лв.; на изравнителната субсидия – с 5,0 млн. лв.; на трансферите за зимно поддържане и снегочистване – с 2,1 млн. лв.; на целевата субсидия за капиталови разходи – с 12,0 млн. лв.

Средствата за всяка делегирана от държавата дейност се определят по утвърдените стандарти и натурални показатели, съгласувани с отрасловите министерства и Националното сдружение на общините в Република България. Напредък се очаква при разработените планове за развитие на социалните услуги, които са обвързани с други стратегически документи. Продължава тенденцията на намаляване дела на специализираните институции за сметка на увеличаването на услугите в общността. Разчетени са по-високи стандарти в сферата на социалните дейности, образованието, здравеопазването и културата, които отразяват основните макроикономически допускания и прогнозния ръст на минималната работна заплата, както и параметрите за натуралните показатели за следващата година.

Част VI.

Управление на средствата от европейските фондове и програми за периода 2017-2019 г.

1. НАЦИОНАЛЕН ФОНД

При планиране на разходите по оперативните програми, съфинансиране от Европейския социален фонд, Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица и двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външни граници на Европейския съюз е взет под внимание опита от стартирането на програмен период 2007-2013 г. Реално схемите по отделните програми стартираха през първата година след тяхното одобрение от Европейската комисия (ЕК) и то предимно с авансови плащания към бенефициентите. Следва да се има предвид, че идейната и техническа подготовка на част от инфраструктурните проекти, които ще се изпълняват през програмен период 2014-2020 г., вече е извършена със средства от оперативните програми, съфинансирани от СКФ 2007-2013 г., което предполага по-ранно стартиране на тяхната реализация спрямо предходния програмен период. За целите на коректността на прогнозите е взето под внимание и забавеното одобряване на новите оперативни програми от ЕК, като техният реален старт се очаква да бъде в края на 2016 г. и началото на 2017 г., с изключение на оперативни програми „Развитие на човешките ресурси 2014-2020 г.“, „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г. и Оперативната програма за храни и/или основно материално подпомагане.

По отношение на приходната част са взети предвид и промените в подхода за предоставяне на средства от страна на ЕК, а именно начинът на предоставяне на предварителното финансиране, както и въведеното годишно уравниване на сметки, което ще окаже влияние през 2017 г.

1.1. РАЗХОДНА ЧАСТ

При планирането на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Европейския социален фонд, Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица и двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външни граници на Европейския съюз за периода 2014-2020 г., са взети под внимание новите правила за програмен период 2014-2020 г., забавеното одобрение на оперативните програми от страна на ЕК, етапът на подготовка на всяка от тях, особеностите на подпомаганите сектори, както и характерът и сроковете за реализация на отделните проекти.

Оперативните програми, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд, са насочени към изграждане на балансирана и устойчива

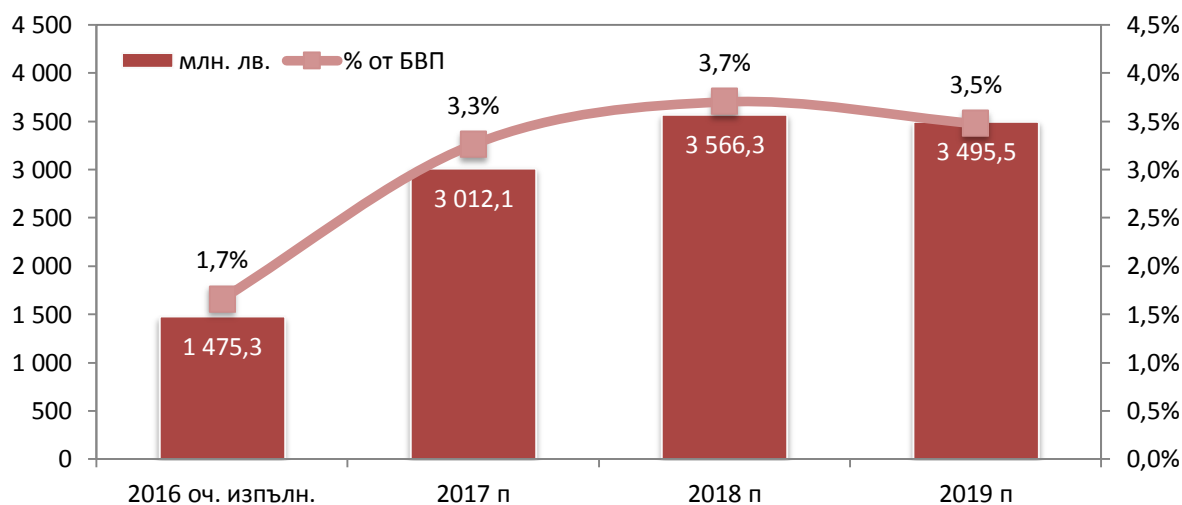
транспортна система чрез развитие и модернизация на ключовата транспортна инфраструктура за връзки от национално, трансгранично и европейско значение и към развитие на екологичната инфраструктура и подобряване, опазване и възстановяване на природната среда и биоразнообразието. Тези оперативни програми обхващат проекти с голям мащаб, от национално значение, реализиреми поетапно във времето с ангажиране на значителен ресурс за изпълнението им.

Програмите, съфинансирани от Европейския социален фонд и Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица, са насочени към насърчаване на заетостта на населението и подпомагане на най-нуждаещите се. Важен приоритет е подобряване качеството на услугите в образованието и обучението, подпомагане въвеждането на иновационни образователни технологии и методи в учебния процес чрез ефективно използване на съвременни информационни и комуникационни технологии (ИКТ). Също така се цели и модернизирани на публичната администрация чрез понататъшното разгръщане на услугите в областта на електронното управление и разширяване на употребата на ИКТ от страна на публичните администрации, включително за системите за събиране на данъци, както и намаляване на бюрокрацията чрез улесняване на процедурите и опростяване на регулаторните режими. Поради спецификата на изпълняваните мерки при такъв тип проекти се генерират регулярни, но сравнително по-малки по обем разходи.

Двустранните програми за трансгранично сътрудничество (ТГС) по Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП II) на Европейския съюз имат за цел преодоляването на общи предизвикателства, установени съвместно в граничните региони, като същевременно се засилва процесът на сътрудничество за целите на разширяването и цялостното хармонично развитие на Европейския съюз.

Също така е отчетена и необходимостта от текущо осигуряване на национални средства за извършване на плащания във връзка с въведените правила за възстановяване на 90% от сертифицираните разходи преди годишното уравниване на сметките с ЕК на база представените от държавите членки годишни счетоводни отчети.

Граф. VI-1: Разходи на Национален фонд – сметка за средства от ЕС за периода 2016-2019 г.

1.2. ПРИХОДНА ЧАСТ

Планираните приходи за 2017 г. по оперативните програми, съфинансирани от Европейския социален фонд, Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица и двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външни граници на Европейския съюз, включват определения индикативен размер на разходите, които се очаква да бъдат възстановени от ЕК през този период.

Прогнозните приходи са изчислени като са взети под внимание следните особености:

- 90% от размера на разходите по оперативни програми, съответстващи на европейското съфинансиране, извършени през последните два месеца на предходната година. Съгласно правилата на ЕК само заявленията за плащане, които държавата членка изпраща до 31 октомври гарантирано ще бъдат изпълнени в рамките на годината, в която са изпратени. Поради тази причина всички заявления за плащане, които се очаква да бъдат изпратени след тази дата, са планирани за получаване през следващата година;
- 90% от размера на разходите по оперативни програми, съответстващи на европейското съфинансиране, извършени през първите десет месеца на настоящата година;
- до 10% от размера на сертифицираните разходи през предходната счетоводна година, които се очаква да бъдат възстановени от ЕК при годишното уравниване на сметките;
- предварителното финансиране (първоначално и годишно), което се очаква да получи България.

Съгласно приетите в края на 2013 г. регламенти, ЕК ще превежда първоначално предварително финансиране за 2014 г., 2015 г. и 2016 г. по всяка оперативна програма в размер на 1% от нейния бюджет без резерва за изпълнение. Изключение правят Оперативната програма за храни и/или основно материално подпомагане, при която предварителното финансиране бе еднократно в размер на 11% от бюджета на програмата; Инициативата за младежка заетост, където бе предоставено допълнително предварително финансиране еднократно в размер до 30% и двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външни граници на ЕС, като при тях размерът на предварителното финансиране възлиза на 50% от първите три поети бюджетни задължения към съответната програма. Първоначалното предварително финансиране се предоставя за целия период на действие на програмите до окончателното уравниване на сметките.

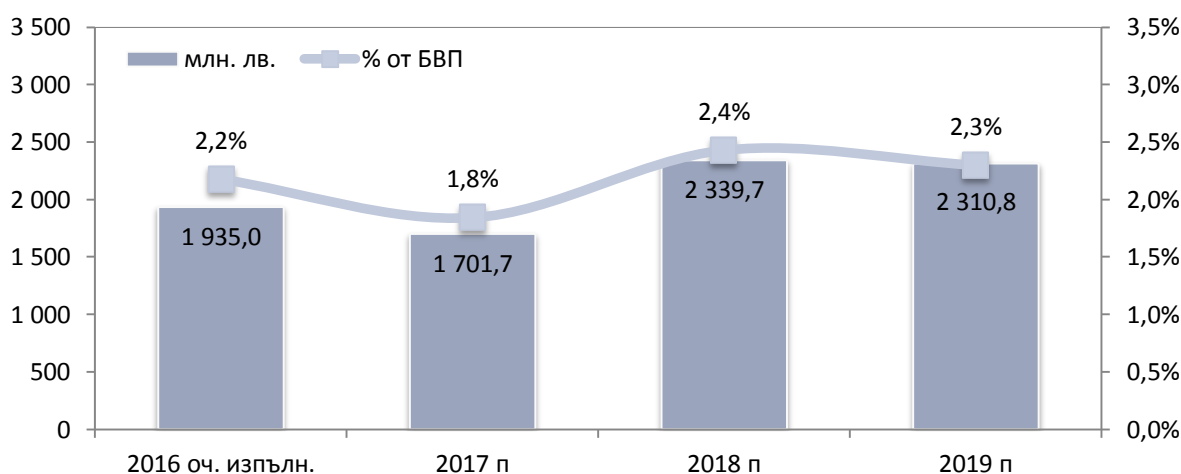
В периода 2016-2022 г. ЕК ще превежда на държавите членки годишно предварително финансиране, като за 2017 г. то е в размер на 2,625%, за 2018 г. – 2,75% и за периода от 2019 г. до 2022 г. по 3% от европейската компонента в бюджетите на оперативните програми без резерва за изпълнение. Същото се представя на годишна база и се приспада при уравниването на сметките за предходната счетоводна година.

С Регламент Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския

фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета се въвежда и годишно уравниване на сметките с ЕК на база представените от държавите-членки годишни счетоводни отчети. В тези отчети се включва информация за изминалата счетоводна година, която обхваща периода от 1 юли на година „n-1” до 30 юни на година „n“. Съгласно това правило ЕК ще възстановява текущо 90% от допустимите разходи, включени в изпратените от държавите членки заявления за плащания, а останалата за възстановяване част ще си изчислява след приспадане на полученото годишно предварително финансиране и вече получените 90% от допустимите разходи. При годишното уравниване на сметките се взимат под внимание следните компоненти: общият размер на допустимите разходи, включени в исканията за плащане, изпратени до ЕК; оттеглените и събраните суми; сумите, подлежащи на събиране към края на счетоводната година; неподлежащите на събиране суми, както и полученото годишно предварително финансиране. На база на изчисленията Комисията уравнива съответното годишно предварително финансиране и изплаща всяка допълнителна дължима сума в срок от 30 дни от приемането на годишните счетоводни отчети.

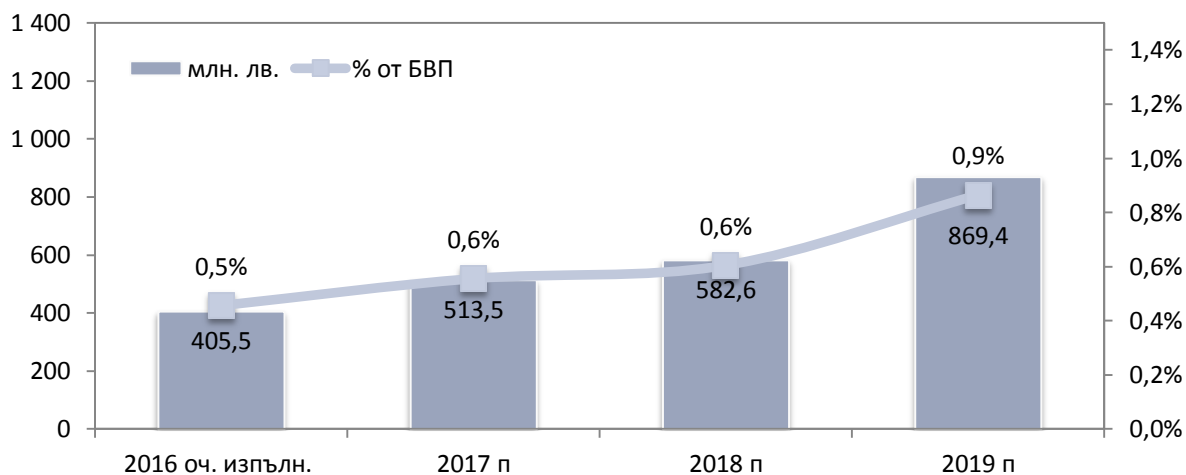
Граф. VI-2: Приходи на Национален фонд – сметка за средства от ЕС за периода 2016-2019 г.

2. ДФ „ЗЕМЕДЕЛИЕ“

2.1. ПРИХОДИ И ПОСТЪПЛЕНИЯ

Граф. VI-3: Приходи (без постъпленията) на ДФ „Земеделие“ – сметка за средства от ЕС за периода 2016-2019 г.

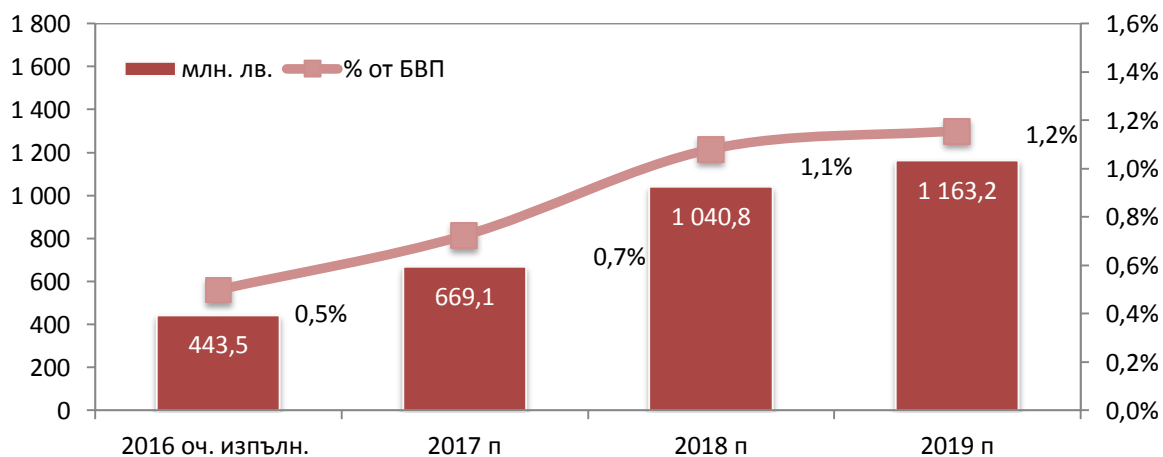

При разработване разчетите за приходите и постъпленията за периода 2017-2019 г. по програмите, финансирани от ЕС, са взети под внимание определения индикативен размер на разходите, които се очаква да бъдат възстановени от ЕК през този период. Очакваните приходи и постъпления по години са както следва: за 2017 г. – 2 441,8 млн. лв.; за 2018 г. – 2 380,1 млн. лв. и за 2019 г. – 2 659,7 млн. лв.

2.2. РАЗХОДИ И ПЛАЩАНИЯ

Очакваните разходи и плащания за периода 2017-2019 г. са, както следва: за 2017 г. – 2 495,3 млн. лв.; за 2018 г. – 2 865,9 млн. лв. и за 2019 г. – 2 982,7 млн. лв.

Граф. VI-4: Разходи (без плащанията) на ДФ „Земеделие“ – сметка за средства от ЕС за периода 2016-2019 г.

ОБЩА СЕЛСКОСТОПАНСКА ПОЛИТИКА ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 Г.

Приоритетите в областта на селскостопанската политика са насочени към осигуряване на стабилна пазарна среда, подкрепа на доходите на земеделските стопани и развитие на селските райони.

Основните инструменти за провеждането на общата селскостопанска политика са директните плащания и пазарната подкрепа на земеделските стопани (1-ви стълб на ОСП) и политиката за развитие на селските райони (2-ри стълб на ОСП).

По линия на първия стълб на ОСП ще се изплащат средства за подпомагане на земеделските стопани по обвързани и необвързани с производството схеми за директни плащания и за пазарна подкрепа.

По схемата за единно плащане на площ през 2017 г. се предвижда да бъдат усвоени 1 553,5 млн. лв. – директни плащания на земеделски стопани – плащания за сметка на ЕС. През 2018 г. директните плащания ще възлизат на 1 551,4 млн. лв. и 1 554,4 млн. лв. за 2019 г.

Мерките за пазарна подкрепа за периода 2017-2019 г. могат да включват различни механизми – интервенции, с цел стабилизиране на пазара в сектори като зърнени култури, ориз, мляко; експортни субсидии за компенсиране на разликите в цените в ЕС и световния пазар; помощи за повишаване на консумацията на някои продукти; пазарна подкрепа за вино (преструктуриране на лозя), пчеларство и други.

Общият бюджет за финансиране на пазарни мерки за 2017 г. е в размер на 131,3 млн. лв., от които 86,5 млн. лв. са средства от ЕС и 44,8 млн. лв. представляват национално съфинансиране. Общият бюджет за 2018 г. е в размер на 144,5 млн. лв., от които 88,3 млн. лв. са средства от ЕС и 56,2 млн. лв. представляват национално съфинансиране, а за 2019 г. – 132,8 млн. лв., от които 79,8 млн. лв. са средства от ЕС и 53,0 млн. лв. представляват национално съфинансиране.

Съгласно законодателството на ЕС национално съфинансиране се прилага по следните пазарни мерки: Схема „Училищен плод“; Схема „Училищно мляко“, „Подпомагане на групи производители на плодове и зеленчуци“; Подпомагане в сектор Вино – мярка „Промоции на вина в трети страни“; „Публична интервенция на зърно“; „Национална програма за пчеларство“ и „Промоционални програми за земеделски продукти“.

По линия на втория стълб на ОСП ще се изплащат средствата за развитие на селските райони, както следва:

- за 2017 г. – 775,6 млн. лв., от които 623,2 млн. лв. са средства от ЕС и 152,4 млн. лв. национално съфинансиране и авансови плащания;
- за 2018 г. – 1 131,6 млн. лв., от които 921,5 млн. лв. са средства от ЕС и 210,1 млн. лв. национално съфинансиране и авансови плащания;
- за 2019 г. – 1 257,3 млн. лв., от които 1 025,1 млн. лв. са средства от ЕС и 232,2 млн. лв. национално съфинансиране и авансови плащания.

За програмен период 2014-2020 г. се предвижда с финансираните мерки по ПРСР да се осъществят шест приоритета на ЕС за развитие на селските райони:

- стимулиране на трансфера на знания и иновациите в областта на селското и горското стопанство и селските райони;
- повишаване на конкурентоспособността на всички видове селскостопанска дейност и укрепване на жизнеспособността на стопанствата;
- насърчаване на организацията на хранителната верига и управлението на риска в селското стопанство;
- възстановяване, опазване и укрепване на екосистемите, зависещи от селското и горското стопанство;

- насърчаване на ефективното използване на ресурсите и подпомагане на прехода към нисковъглеродна и устойчива на изменението на климата икономика в селското стопанство, сектора на храните и горския сектор;
- насърчаване на социалното приобщаване, намаляването на бедността и икономическото развитие в селските райони.

В средносрочен план средствата, които страната ни предвижда да усвоява по програмите на ЕС и да изплаща за селскостопанската политика са, както следва:

Табл. VI-1: Средства за селскостопанската политика за периода 2017-2019 г.

	(в млн. лв.)		
	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Средства от ЕС	2 263,2	2 561,2	2 659,2
Национално съфинансиране и авансови плащания	197,3	266,3	285,3
Общо	2 460,5	2 827,5	2 944,5

ОБЩА РИБАРСКА ПОЛИТИКА ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 Г.

Преобладаващата част от мерките по Програмата за морско дело и рибарство за периода са насочени към:

- повишаване на конкурентоспособността и жизнеспособността на предприятията в сектор рибарство;
- насърчаване на устойчиво, отличаващо се с ефективно използване на ресурсите рибарство;
- диверсификация на дейностите в рамките на сектор рибарство, както и в други сектори на морската икономика;
- подобряване на пазарната организация за продуктите на риболов и аквакултурите;
- рибарски пристанища, кейове за разтоварване и покрити лодкостоянки.

В средносрочен план средствата, които страната ни предвижда да усвоява по програмите на ЕС и да изплаща за общата рибарска политика са, както следва:

Табл. VI-2: Средства за рибарската политика за периода 2017-2019 г.

	(в млн. лв.)		
	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Средства от ЕС	26,1	28,8	28,7
Национално съфинансиране и авансови плащания	8,7	9,6	9,5
Общо	34,8	38,4	38,2

3. ДРУГИ СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС И СРЕДСТВА ПО МЕЖДУНАРОДНИ ПРОГРАМИ И ДОГОВОРИ, ЗА КОИТО СЕ ПРИЛАГА РЕЖИМ НА СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 Г.

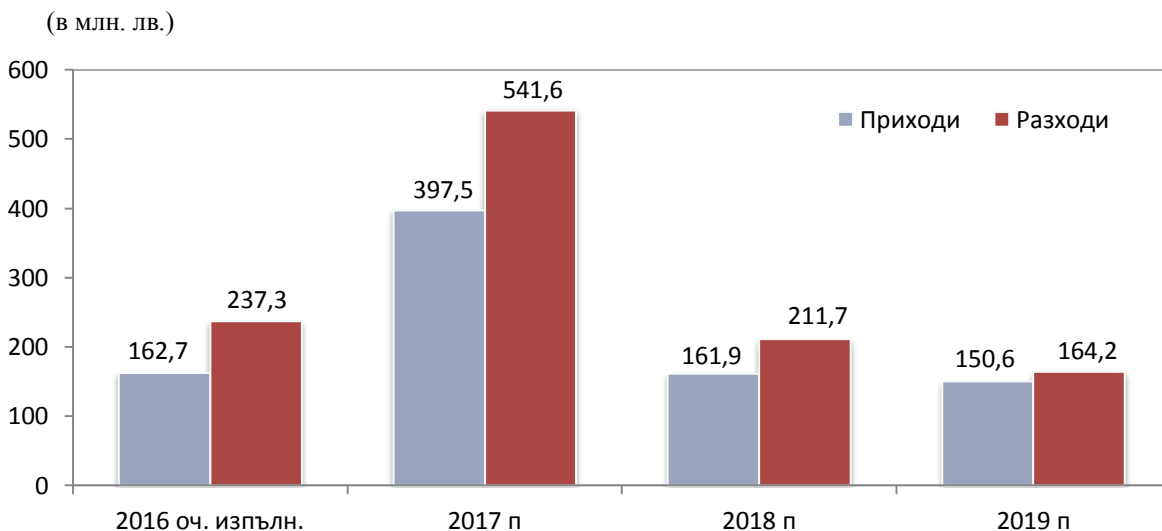
С актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2017-2019 г. са разчетени приходи, разходи и съответното съфинансиране от държавния бюджет по други сметки за средства от Европейския съюз и средства по международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от Европейския съюз. Разчетите са изготвени на база предложенията на първостепенните разпоредители с бюджет за очакваните приходи и разходи, включително и за съфинансирането им, като са отчетени възможностите на държавния бюджет. В рамките на тези разчети ще бъдат изпълнявани програми, като например: Фонд „Вътрешна сигурност“, Фонд „Външни граници“, Фонд „Убежище, миграция и интеграция“, Българо-швейцарска програма за сътрудничество, Националният доверителен екофонд, Програма за фонд „Солидарност“, Програми за транс-европейската транспортна мрежа, Програма „Еразъм+“, Програма за „Хоризонт 2020“, Седма рамкова програма, Програма за изследване на структурата на земеделските стопанства, Програма за „Митници 2020“ и „Фискалис 2020“, различните програми за трансгранично, транснационално и междурегионално сътрудничество и др.

През 2017 г. се очаква усвояване на предоставената от ЕК спешна финансова помощ за овладяване на миграционния натиск финансирани по Механизма за спешна помощ от фонд „Вътрешна сигурност“ и фонд „Убежище, миграция и интеграция“.

Финансирането по фонд „Вътрешна сигурност“ е за предоставяне на специализирано оборудване и превозни средства за засилване на капацитета за наблюдение и извършване на проверки на външните граници, както и за модернизиране на съществуващите комуникационни и информационни системи.

Мерките, предвидени за финансиране по фонд „Убежище, миграция и интеграция“, са насочени за центровете за временно настаняване и предоставяне на услуги, свързани с осигуряване на основните нужди на лица, търсещи международна закрила, както и подпомагане на доброволното връщане.

Граф. VI-5: Приходи и разходи по другите сметки за средства от ЕС и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от ЕС за периода 2016-2019 г.

4. ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 Г.

Прогнозата за размера на вноската на Република България в общия бюджет на ЕС по години за периода 2017-2019 г. е както следва: 992,6 млн. лв. за 2017 г., 1 050,2 млн. лв. за 2018 г. и 1 118,3 млн. лв. за 2019 г.

Тази прогноза е изготвена въз основа на новото Решение на Съвета относно системата на собствени ресурси на ЕС (2014/335/ЕС, Евратом), което влезе в сила, след като бе прието от всички държави членки. Очаква се на тази база ЕК да направи преизчисление на вноските на държавите членки.

Прогнозата за вноските на България в бюджета на ЕС за периода 2017-2019 г. е изготвена въз основа на следните прогнозни данни:

- Данни за бюджетните кредити за поети задължения на ЕС за периода 2017-2019 г. от приложението към Съобщението на Комисията до Съвета и Европейския парламент „Техническа корекция на финансовата рамка за 2017 г. в съответствие с промените в БНД (Членове 6 и 7 от Регламент № 1311/2013 на Съвета за определяне на многогодишната финансова рамка за годините 2014-2020)” (Документ COM(2016) 311 final);
- Прогнозни данни за приходите от мита за България, предоставени от Агенция „Митници”. Очакванията на Агенция „Митници“ са за продължаваща тенденция на спад в годишния обем на вноса от трети страни за сметка на увеличен обем на вътрешнообщностните придобивания на стоки. Налице е трайна тенденция на намаляване на приходите от мита по години поради въздействието на все по-либералната търговска политика на ЕС на основание договореностите в рамките на Световната търговска организация, както и двустранните и регионални търговски споразумения на ЕС;
- Прогнозни данни за приходите от такси върху производството на захар и изоглюкоза, предоставени от Държавен фонд „Земеделие“. Мерките, свързани с администриране на производствените квоти в сектора на захарта и съответно

таксите за производство на изоглюкоза, ще се прилагат до края на пазарната 2016/2017 година, която приключва на 30 септември 2017 г.;

- Прогнозни данни за базата на данъка върху добавената стойност (ДДС) за България за периода 2017-2019 г., изготвени от Министерството на финансите;
- Прогнозни данни за brutния национален доход (БНД) на България за периода 2017-2019 г. във връзка с макроикономическата прогноза за периода 2016-2019 г., изготвени от Министерството на финансите;
- Прогнозни данни за приходите от такси върху производството на захар и изоглюкоза, приходите от мита, базите на ДДС и БНД (по Европейската система от сметки (ЕСС 2010) на останалите държави членки от одобрените прогнози за 2017 г. от Консултативния комитет по собствени ресурси – подкомитет „Прогнози“.

Оценка на бюджетните ефекти от промените в допусканията, макроикономическите показатели и/или в нормативната уредба по години за периода 2017-2019 г.

Проведените симулации показват, че промяната в размера на всеки един от компонентите на вноската на България в бюджета на ЕС, както и на лежащите в основата му приходи и/или макроикономически показатели, би довела до правопрпорционално изменение и на общия размер на вноската.

Конкретно по отношение на ресурса на база ДДС следва да се има предвид, че нарастването на т.нар. „ДДС-база“ на съответната държава членка, въз основа на която се изчислява и самият ресурс на база ДДС, е ограничено до 50% от brutния й национален доход и в този смисъл ресурсът на база ДДС би могъл да нараства до определени граници.

Намаляването (или увеличаването) на който и да било от останалите собствени ресурси на България ще предизвика съответно увеличаване (или намаляване) на размера на ресурса й на база БНД, т.е. налице е обратнопропорционална зависимост.

Поради характера на системата на собствените ресурси на ЕС и взаимнообвързаността между елементите й, промени в размера на собствените ресурси, предоставяни от останалите държави членки, биха дали отражение върху размера на ресурса на база БНД на България, като зависимостта в общия случай е обратнопропорционална.

Независимо от предварителните прогнози за приходите от мита и такси върху производството на захар и изоглюкоза държавите членки ще превеждат (през месец $n+2$) в бюджета на ЕС 80% от реално събраните (през месец n) суми (производствените такси за захар и изоглюкоза – еднократно, веднъж годишно до 2017 г. включително).

При таксите за производство на изоглюкоза не могат да бъдат прогнозирани евентуални приходи от такси за свръхпроизводство, допълнителни суми върху излишъци и т.н.

В периода 2017-2019 г. не се очакват промени в европейското законодателство в областта на системата на собствените ресурси, поради което настоящата прогноза не се основава на допускания в това отношение.

В процеса на изпълнението на бюджета на ЕС е възможно да се наложи промяна в размера (увеличение/намаление) на вноската на България поради въздействието на следните фактори: възникналите допълнителни или непредвидени нужди от средства

по бюджета на ЕС при изпълнение на разходните политики; промяна в размера на другите приходи на ЕС (извън собствените ресурси); промяна в размера на събраните традиционни собствени ресурси от всички държави членки; периодични актуализации на данните за предишни години за хармонизираната ДДС-база и за брутният национален доход на държавите членки с оглед постигане на по-голяма точност при изчислението на вноските им и др.

Представената прогноза е направена при допускането, че през целия период 2017-2019 г. Обединеното кралство ще бъде пълноправен член на ЕС и няма да има промени нито в разходната, нито в приходната страна на бюджета на ЕС вследствие на проведените в страната референдум на 23 юни 2016 г. Причина за това е фактът, че към настоящия момент няма категорична информация за това кога ще бъде подадена молба за напускане и какви ще са резултатите от споразумението, което следва да се сключи съгласно член 50 на Договора за ЕС. В общия случай при евентуално напускане на Обединеното кралство сумата, равняваща се на нетния принос на страната (разликата между средствата, получавани от бюджета на ЕС, и вноската ѝ), ще следва да се осигури чрез увеличение на вноските на останалите държави членки – за България това би означавало нарастване на вноската с около 6,8% (при съответни допускания).

Направената прогноза за промяна на вноската на България в бюджета на ЕС при евентуално напускане на Обединеното кралство се основава на следните допускания:

- От 1 януари 2017 г. не се извършват нито разходи от бюджета на ЕС към Обединеното кралство, нито вноски от Обединеното кралство в бюджета на ЕС;
- Разходите на ЕС ще намалят със средния дял за периода 2007-2014 г. на разходите от бюджета на ЕС, насочени към Обединеното кралство (претеглената средна стойност на дела на разходите към Обединеното кралство за периода е 5,85%);
- Посоченото по-горе намаление на разходите от бюджета на ЕС ще доведе до същото намаление в абсолютна стойност и на приходите от собствени ресурси;
- Освен общото намаление на размера на приходите от собствени ресурси, промяна ще има и в самата система на собствените ресурси, изразяваща се в:
  - отпадане на всички приходи от собствени ресурси с произход от Обединеното кралство;
  - БНД-ключ, изчислен въз основа на БНД на ЕС-27;
  - отпадане на отстъпката в полза на Обединеното кралство като компонент на системата на собствените ресурси.

5. ОЦЕНКА НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ЕФЕКТИ ОТ УСВОЯВАНЕТО НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ ФОНДОВЕ И ПРОГРАМИ НА ЕС ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 Г.

В таблицата по-долу са представени очакваните макроикономически ефекти от усвояването на средствата от европейските фондове и програми на ЕС за периода 2017-2019 г. За изчислението им е използван макроиконометричният модел СИБИЛА 2.0^{17 18}. Оценявани са ефекти¹⁹, дефинирани като промени в нивата на основни макроикономически показатели в средносрочен хоризонт.²⁰

Табл. VI-3: Ефекти от усвояването на средствата от европейските фондове и програми на ЕС

Макроикономически показател	Ефект към 2019 г.
БВП	4,8%
Износ на стоки и услуги	0,7%
Внос на стоки и услуги	13%
Текуща сметка, % от БВП	- 5,3 пр.п.
Частно потребление	5,8%
Частни инвестиции	19,8%
Заетост (15-64 г.), хил.	7,6%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	-3,5 пр.п.
Средна работна заплата	3,2%
Инфлация по ХИПЦ	1,1 пр.п.
Бюджетен баланс, % БВП	0,4 пр.п.

Източник: МФ, СИБИЛА 2.0.

Общият ефект върху добавената в икономиката стойност от планираното усвояване на средства по ЕСИФ се очаква да бъде подчертано положителен, като се изразява в кумулативно нарастване от 4,8% на БВП към 2019 г. Това се дължи основно на предвижданите положителни ефекти от инвестиционните разходи върху производството в страната, а оттам и върху индуцираните промени в частното потребление и инвестиции. В резултат на подобрената икономическа конюнктура, частното потребление ще се повиши с 5,8% спрямо сценария без средства от ЕС, а кумулативният ръст на частните инвестиции ще достигне 19,8% към 2019 г. Съществени негативни тенденции в посока ускоряване на растежа на ценовото равнище в страната от предвижданите инвестиционни разходи на правителството не се очакват, въпреки че все пак инфлацията се ускорява с 1,1 пр.п. спрямо базисния сценарий.

¹⁷ Simulation model of Bulgaria's Investment in Long-term Advance – SIBILA 2.0

¹⁸ Предвид спецификата на модела е направена експертна оценка на Министерството на финансите за разпределението на общата сума на инвестиционните разходи по типове фактори за дългосрочен растеж на базата на прогнозни оценки за усвояването на ЕСИФ към септември 2016 г.

¹⁹ Цялостните ефекти от изпълнението на инвестиционната програма на правителството върху икономиката са получени като разлика между два сценария – базисен сценарий, в който е симулирано развитието на икономиката без планираните интервенции, и хипотетичен алтернативен сценарий, който отчита планираното усвояване на средства по Европейските структурни и инвестиционни фондове.

²⁰ Към 2019 г.

В резултат на планираните интервенции, към края на 2019 г. ще се наблюдава положителна промяна по отношение на заетостта (увеличение със 7,6% над базисния сценарий) и коефициента на безработица (намаление с 3,5 пр.п.). Следва да се отчете, че наблюдаваният ефект върху пазара на труда е генериран както пряко, така и косвено, т.е. от една страна, в направените симулации са включени ефектите от директната намеса на пазара на труд (чрез програмите и мерките за създаване на заетост и преквалификация на работната сила), а от друга са отразени и очакванията за развитие на пазара на труда в резултат на повишената икономическа активност.

Според направения анализ, в средносрочен план фискалната позиция на страната би се подобрила с 0,4 пр.п. в резултат на планираното усвояване на средства по ЕСИФ. Като цяло общият ефект е комбинация от няколко противоположни по посока влияния – от една страна, пряко увеличаване на разходите на правителството (с размера на направените разходи за съфинансиране на проектите), а от друга – генериране на високи бюджетни приходи в резултат на подобрената конюнктура и нарасналата данъчна база. Цялостният ефект от направените инвестиции върху държавните финанси към края на 2019 г. е положителен.

Търговското салдо на страната също ще бъде повлияно от планираното усвояване на средства по ЕСИФ, като в средносрочен план ще се наблюдава по-бързо нарастване на вноса (13%) спрямо темпа на нарастване на износа (0,7%). Това ще е свързано с високия очакван растеж на доходите и нарасналото производство в страната, което е силно зависимо от внос на суровини. Поради тази причина нетният ефект върху текущата сметка на страната в средносрочен план се очаква да бъде отрицателен (влошаване от -5,3 пр.п. от БВП спрямо базисния сценарий), като в дългосрочен план стойността на отрицателния ефект ще намалява в резултат на подобрените конкурентни позиции на икономиката.

Част VII.

Политика по дълга и финансирането за периода 2017-2019 г.

Политиката на правителството за управление на държавния дълг за следващия тригодишен период, в съответствие с основните цели и правила на фискалната политика и управлението на публичните финанси, ще бъде насочена към осигуряване необходимите средства за рефинансиране на дълга в обращение, при необходимост – финансиране на бюджетните дефицити, както и гарантиране стабилността на фискалния резерв. Управлението на държавния дълг ще бъде осъществявано при отчитане състоянието и перспективите за развитие на различни сектори на икономиката, обвързано с макроикономическата прогноза в тригодишен хоризонт.

Усилията ще бъдат насочени към обезпечаване достъпа на правителството до финансов ресурс чрез свободно пазарно-ориентирано финансиране основно на местния пазар и поддържане на контролирани темпове на изменение на параметрите на държавния дълг. Планирането и провеждането на емисионна политика за предлагане на пазарноориентирани инструменти ще бъде съобразено както с нуждите от финансиране, така и с инвеститорското търсене, вкл. поддържане на добре функциониращ и диверсифициран дългов пазар чрез предоставяне на високоликвидни, при подходящо съотношение доходност/риск дългови инструменти, позиционирани в различни матуритетни сегменти.

Паралелно ще бъдат изготвени необходимите нормативни и инфраструктурни изменения за насърчаване развитието на вторичния пазар на държавни ценни книжа посредством използването на място за търговия – платформа за електронна търговия (МСТ) и регулиран пазар. По такъв начин се очаква да се постигне развитие и модернизация на пазара на ДЦК в България чрез възприемането на най-добрите пазарни практики от развитите финансови системи в Европейския съюз и насърчаването на по-нататъшната му интеграция към единния вътрешен пазар, включително в посока засилване интеграцията и на чуждестранни инвеститори към местния пазар на суверенен дълг. Освен от допълнителната диверсификация на инвеститорската база, тези промени са продиктувани и от регулаторните реформи на ниво ЕС – MiFIDII/MiFIR, CRR/CRDIV.

1. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ. ОБСЛУЖВАНЕ И ФИНАНСИРАНЕ

Номиналният размер на държавния дълг в края на 2015 г. е 22 714,1 млн. лв., в т.ч. външен дълг – 15 430,8 млн. лв. (67,9 %) и вътрешен – 7 283,3 млн. лв. (32,1%). Към края на първото полугодие на 2016 г. дългът възлиза на 26 103,4 млн. лв., в т.ч. външен дълг – 19 175,9 млн. лв. (73,5%) и вътрешен – 6 927,5 млн. лв. (26,5%). В лихвената и валутна структура на дълга се запазва ясно изразения превес на задълженията с фиксиран лихвен процент (94,7% към края на м.юни 2016 г. при 93,3% в края на 2015 г.) и стабилизиране на големия относителен дял на евровия и левовия компонент

на дълга (99,1% към края на м.юни 2016 г. при 99,0% в края на 2015 г.). Отчетената тенденция при горепосочените показатели се дължи основно на емитирането в началото на годината на ДЦК на международните капиталови пазари в рамките на Глобалната средносрочна програма в размер на 3,9 млрд. лева (1,994 млрд. евро).

В края на 2016 г. се очаква номиналният размер на държавния дълг да възлезе на около 25,8 млрд. лв. или значително под предвиденото в Закона за държавния бюджет на Република България за 2016 г. дългово ограничение за максимален размер на дълга в края на годината (26,6 млрд. лв.).

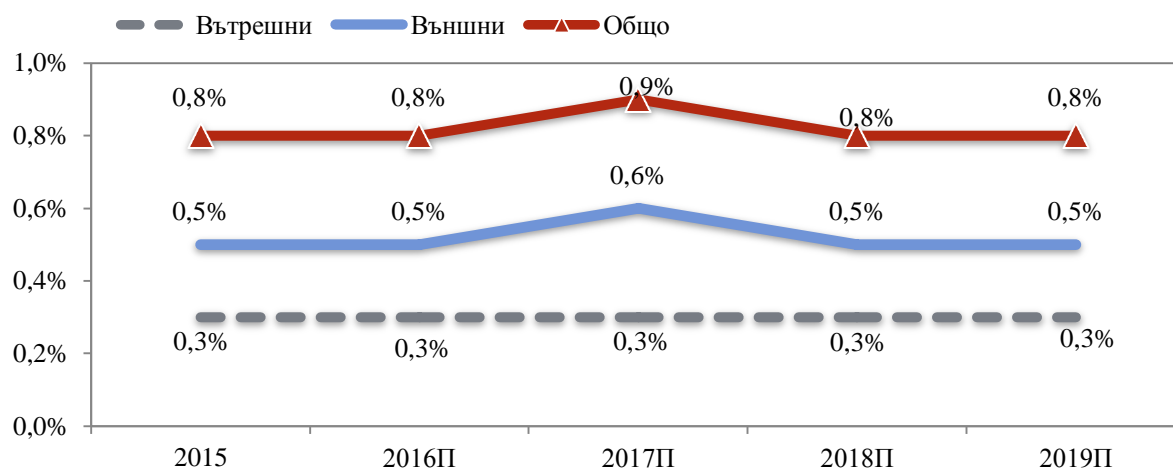
И през следващия тригодишен период се предвижда при поемането на нови правителствени задължения да се запази тенденцията за поемане на дълг с фиксирани лихвени купони, деноминиран в лева и евро с цел минимизиране на лихвения и валутен риск при бъдещото обслужване на дълга. Изборът на матуритетната структура на новите дългови книжа ще бъде съобразен с преобладаващите пазарни условия, инвеститорското търсене и съществуващия погасителен профил на държавния дълг. В условията на провежданата от Европейската централна банка експанзионистична парична политика и рекордно ниски доходности по суверенните дългови книжа се предвижда предприемане на стъпки за удължаване на матуритета на дълга в обращение. Целта на емисионната политика на вътрешния пазар през 2017 г. ще бъде да обезпечи рефинансирането на падежиращите се през годината книжа и наличието на ликвидни бенчмаркови облигации в основните матуритетни сегменти.

През 2017 г. се планира поемането на нов държавен дълг от 1,2 млрд. лв., от който 0,8 млрд. лв. за рефинансиране на падежи по вътрешния дълг (нулево изменение на вътрешния дълг) и 0,4 млрд. лв. – възможност Министерският съвет да проведе преговори и да сключи с Банката за развитие на Съвета на Европа споразумение за заем за съфинансиране на проекти, изпълнявани със средства от фондовете на Европейския съюз, за периода 2014-2020 г., в размер до 200 млн. евро, при условия за последваща ратификация. Заделеният от правителството фискален буфер през 2016 г., който служеше като потенциална застраховка за запазване на стабилността на банковата система, ще бъде използван за плащания през месец юли 2017 г. на падежиращата емисия еврооблигации в размер на 950 млн. евро, с което изцяло отпада нуждата от поемане на нов външен дълг в рамките на Глобална средносрочна програма за емитиране на дълг на международните капиталови пазари.

Въз основа на допусканията и прогнозното нетно дългово финансиране за периода 2017-2019 г., съотношението държавен дълг към прогнозния БВП се очаква да бъде около 25% към края на периода, което се обуславя от подобрената бюджетна позиция на страната.

През следващите три години съотношението лихвени разходи спрямо прогнозния БВП се предвижда да се запази в рамките под 1,0%.

Повишението на лихвените разходи през 2017 г. е в следствие от префинансирането през м. март 2016 г. на падежиращите се през 2017 г. еврооблигации с номинал от 950 млн. евро с лихвен купон от 4,25%, който е най-висок от всички външни облигации в обращение. След тяхното изплащане през м. юли 2017 г. се предвижда намаление на лихвените разходи в размер от около 0,1% от БВП. Предвид планираното набавяне на ресурс чрез пазарноориентирани източници основно на вътрешния пазар, влияние върху цената на новото дългово финансиране ще оказва състоянието и ликвидността на финансовата система в страната.

Граф. VII-1: Съотношение на лихвените разходи към БВП

2. ДЪРЖАВНОГАРАНТИРАН ДЪЛГ

Към края на м. юни 2016 г. размерът на държавногарантирания дълг възлиза на 578,4 млн. лв., като бележи намаление в сравнение с края на 2015 г. (586,4 млн. лв.). Основна част от него се формира от външен държавногарантиран дълг. Към края на м. юни 2016 г. съотношението на държавногарантираният дълг към прогнозния БВП възлиза на 0,6% при 0,7% към края на 2015 г., което е предпоставка за ниска степен на уязвимост на дълговия портфейл при материализиране на условните задължения.

Съгласно предвидените в ЗДБРБ за 2016 г. разпоредби през м. юни тази година Народното събрание ратифицира две държавни гаранции по заеми на Фонда за гарантиране на влоговете в банките на обща стойност 600 млн. евро от Международната банка за възстановяване и развитие (300 млн. евро) и Европейската банка за възстановяване и развитие (300 млн. евро). Във връзка с изпълнение на Националната програмата за енергийна ефективност Народното събрание през м. април ратифицира държавна гаранция по заем от Банката за развитие към Съвета на Европа в размер на 150 млн. евро, а до края на 2016 г. се очаква да ратифицира и държавна гаранция по заем от Кредитанщалт фюр Видерауфбау, Германия, в размер до 100 млн. евро, предоставени на Българската банка за развитие.

По отношение на поемането на нови държавни гаранции през периода 2017-2019 г. ще продължи следването на последователен аналитичен подход и законово регламентираната практика при отчитане степента на тяхната ефективност в контекста на изпълнението на поставените правителствени приоритети за насърчаване развитието на ключови сектори в икономиката.

3. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ ЧРЕЗ ФИНАНСОВ ЛИЗИНГ И ДРУГИ ФОРМИ НА ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ

За периода 2017-2019 г. не се предвижда поемане на нов дълг под формата на финансов лизинг или други форми на дълг от първостепенните разпоредители с бюджет.

В номинално изражение дългът, формиран чрез поети договори за финансов лизинг, към края на 2015 г. възлиза на 0,1 млн. лв. Съгласно амортизационните планове към края на третото тримесечие на 2016 г. задълженията са погасени окончателно.

4. ДРУГИ ОПЕРАЦИИ В ЧАСТТА НА ФИНАНСИРАНЕТО

4.1. ФИНАНСИРАНЕ ПО ЧЛ. 9, АЛ. 1 ОТ ЗАКОНА ЗА ЕКСПОРТНОТО ЗАСТРАХОВАНЕ ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 Г.

Съгласно чл. 9, ал. 1 от Закона за експортното застраховане (ЗЕЗ), в закона за държавния бюджет на Република България за съответната година се предвиждат средствата от централния бюджет за изплащане на застрахователни обезщетения по чл. 3 от ЗЕЗ (дейността за сметка на държавата). Предвидените в държавния бюджет за 2016 г. средства за изплащане на застрахователни обезщетения по чл. 3 от ЗЕЗ са в размер на 100 млн. лв. За периода 2017-2019 г. се предвижда запазване на размера на средствата за изплащане на застрахователни обезщетения по чл. 3 от ЗЕЗ на нивото от 2016 г. – по 100 млн. лв. за всяка от годините.

4.2. ПОСТЪПЛЕНИЯ ОТ ПРИВАТИЗАЦИЯ ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 Г.

Прогнозните приходи от приватизация и следприватизационен контрол по държавния бюджет за периода 2017-2019 г. са съответно 13,7 млн. лв. за 2017 г., 53,4 млн. лв. за 2018 г. и 16,55 млн. лв. за 2019 г.

Основните приходи по години се очакват от продажбата на следните дружества:

- 2017 г. – „Транзитна търговска зона Варна“ АД, „Булгарплодекспорт“ ООД, „Пазар за плодове и зеленчуци“ АД, „Институт по маркетинг“ ЕАД;
- 2018 г. – „Научни изследвания по геодезия и фотограметрия“ ЕООД, „Слънчев бряг“ АД, „Сортови семена Елит“ ЕАД, „САПИ“ ЕООД;
- 2019 г. – „ГУСВ“ ЕАД, „Пловдивпроект“ ООД.

Очакват се и постъпления от продажба на имоти, частна държавна собственост, миноритарни пакети и от осъществяване на следприватизационен контрол.

Част VIII.

Перспективи за развитието на публичните финанси

1. УСТОЙЧИВОСТ НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

Устойчивостта на фискалната позиция се разглежда на база оценката за текущото състояние на публичните финанси от гледна точка на бъдещото нарастване на публичните разходи, свързани със застаряването на населението. За тази цел се използват индикаторите за устойчивост S1 и S2, изчислени по методология, разработена от ЕК²¹. Индикаторът за фискална устойчивост в средносрочен план (S1) показва необходимата корекция в структурното първично бюджетно салдо, подsigуряваща ниво на правителствения дълг до 60% от БВП през 2030 г. Индикаторът за фискална устойчивост в дългосрочен план (S2) показва необходимата корекция в текущия първичен баланс, за да се спази времевото бюджетно ограничение (дисконтираната стойност на бъдещите структурни първични баланси да покрива равнището на дълга в настоящия момент) за безкрайно дълъг период от време, с включени допълнителни разходи произтичащи от застаряването на населението. Положителна стойност на индикаторите означава необходимост от фискална консолидация или структурни реформи, които да намалят тежестта на застаряването на населението върху публичните финанси.

Табл. VIII-1: Индикатори за устойчивост 2017 г.

	S1	S2
Стойност, от която:	-4,0%	1,0%
Начална бюджетна позиция	-1,1%	0,4%
Дългово ограничение	-1,9%	
Бъдещи промени в бюджетната позиция	-1,0%	0,6%

Източник: МФ

По оценки на Министерството на финансите стойността на индикатора S1 за 2017 г. е отрицателна, което според референтните стойности на ЕК²² означава нисък риск за фискалната устойчивост в средносрочен план и предполага поддържане на нивото на дълга под 60% от БВП. Стойността на индикатора S2 от 1% също съответства на нисък риск за фискалната устойчивост, но показва, че е необходимо коригиране, както на началната бюджетна позиция (0,4 пр.п.), така и на компонента, свързан с разходите по застаряването (0,6 пр.п.).

²¹ Приложение 2 от Fiscal Sustainability Report 2015.

²² Референтни стойности заложи в Доклада за фискална устойчивост 2015 (Fiscal Sustainability Report 2015), посочващи степента на риск за устойчивостта на публичните финанси:

S1<0 – нисък риск; 0<S1<2.5 – умерен риск; S1>2.5 – висок риск;

S2<2 – нисък риск; 2<S2<6 – умерен риск; S2>6 – висок риск.

Демографските промени, свързани със спад на населението в трудоспособна възраст, представляват основно предизвикателство пред публичните финанси в дългосрочен план поради увеличаване на бюджетните разходи за пенсии и здравеопазване. Ефектът от застаряването на населението ще бъде почувстван по линия на баланса на приходите и разходите по бюджета на държавното обществено осигуряване. Застаряването на населението ще се отрази в намаление на работната сила, на заетите и от там на броя на осигурените лица, които плащат осигурителни вноски. Въпреки това, проведената пенсионна реформа ще ограничи тези негативни ефекти. Разходите за здравеопазване се очаква също да нараснат в резултат на увеличаващия се дял на хората във възрастовата група 65+, тъй като разходите за лечение на човек от тази група са най-високи. Останалите разходи, свързани с демографските процеси, като разходи за образование и за социални грижи, не се очаква да имат сериозно отрицателно влияние върху бюджетните разходи.

Оценка на структурния бюджетен баланс и годишния ръст на разходите спрямо референтния растеж на потенциалния БВП

Структурният бюджетен дефицит се очаква да възлезе на 0,6% от БВП към края на 2016 г., намалявайки значително спрямо предходната година, съответно с 1,3 пр.п. Подобриенето се дължи на прогнозираното свиване на номиналния размер на дефицита на сектор „Държавно управление“ за 2016 г. Размерът на цикличната компонента на бюджетния баланс остава близък до 2015 г., определен на база на очакванията за запазване на отрицателното отклонение от потенциала през 2016 г. на нивото от 2015 г., в размер на -0,4%. Така, още през 2016 г. средносрочната бюджетна цел за структурния дефицит, регламентирана в Закона за публичните финанси и определена в Конвергентната програма на България, ще бъде постигната. За 2017 г., въпреки лекото повишаване на отрицателното отклонение от потенциала (с 0,1 пр.п.), се предвижда допълнително подобрене на структурното бюджетно салдо до нивото от -0,5% от БВП. Заложената цел за размера на салдото на сектор „Държавно управление“ през 2018 г. съответства на структурен дефицит от 0,2% от БВП.

Освен по отношение на нивото на структурния бюджетен баланс, Законът за публичните финанси поставя ограничение и върху растежа на бюджетните разходи, коригирани с ефектите от приходните дискреционни мерки, изчислени съгласно изискванията на Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета от 7 юли 1997 г. за засилване на надзора върху състоянието на бюджета и на надзора и координацията на икономическите политики. През 2016 г. бюджетните разходи, коригирани с ефектите от приходните дискреционни мерки, нарастват значително в реално изражение, докато през 2017 г. и 2018 г. те ще намалееят. През последните няколко години влияние върху размера на този разходен индикатор оказва динамиката на публичните капиталови разходи, които се финансират със средства от фондовете на ЕС, като особено осезаемо е въздействието през 2016 г.

Референтите нива, показващи максимално допустимото нарастване на коригираните с приходните дискреционни мерки бюджетни разходи, се обвързват с оценките за реалния растеж на потенциалния БВП, и в зависимост от текущата позиция на страната спрямо средносрочната бюджетна цел за структурното салдо се извършва допълнителна корекция, осигуряваща постигането на изискуемото за съответната година структурно усилие. На тази база растежът на разходите, коригирани с приходните дискреционни мерки, следва да се ограничи до 0,7% за 2016 г., и съответно до 1% за 2017 г. и 2018 г., според последните изчисления на ЕК за референтното ниво за България, изготвени през 2015 г. За 2016 г. растежът на бюджетните разходи,

коригирани с приходните дискреционни мерки, превишава значително определеното за годината референтно ниво от 0,7%, докато през 2017 г. и 2018 г. се планира тези разходи да спадат в реално изражение, въпреки че е допустим реален растеж от 1,0%. Така за 2017 г. и 2018 г. може да се заключи, че страната изпълнява зададените фискални ограничения, както за размера на структурния дефицит, така и за растежа на разходите спрямо референтния растеж на потенциалния БВП.

По отношение на 2016 г., оценката на съответствието с изискванията за тези два показателя води до различни изводи, което налага необходимостта от извършването на допълнителен анализ, съгласно правилата на ЕС за фискално наблюдение. Противоречието между изводите от двата индикатора за измерване на съответствието с фискалните правила (за структурния баланс и растежа на разходите) се премахва с корекцията в изчисленията за бенчмарка на разходите, с която се изчиства влиянието на големите колебания в нивото на разходите за инвестиции, финансирани със средства от фондовете на ЕС. По този начин вследствие на допълнителния анализ се отчита спад на бюджетните разходи, коригирани с приходните дискреционни мерки, и през 2016 г., т.е. изпълняват се ограниченията за растежа на разходите спрямо референтния растеж на потенциалния БВП за всяка от годините 2016, 2017 и 2018 г., което съответства и на изводите от оценката за изменението на структурното бюджетно салдо.

2. ФИСКАЛНИ РИСКОВЕ

Рисковете, свързани с фискалните прогнози, може да произтекат от непредвидени събития, които да окажат влияние върху държавните разходи и от промени в икономическите перспективи по отношение на растежа на БВП и динамиката на цените, които да доведат до промяна в очакваните данъчни приходи. Основните приходни статии, които се влияят от икономическата активност са данъците върху доходите, корпоративния данък и косвените данъци.

Основният макроикономически сценарий, залегнал в Бюджет 2017 г., предвижда нарастване на вътрешното търсене и слабо забавяне на растежа в ЕС – основният търговски партньор на България. Рисковете пред икономическата прогноза в посока надолу са основно по линия на външната среда. Перспективата пред развитието на икономическата активност в световен мащаб остава неблагоприятна. За това допринасят вероятността за допълнително забавяне на икономическия растеж в развиващите се пазари и стагнация в по-големите развити икономики. Повишеното геополитическото напрежение и несигурността относно начина, по който ще протекат преговорите и фактическото излизане на Обединеното кралство от ЕС, създават условия за забавяне на икономическата активност в основни търговски партньори на България. По-слабото представяне на европейската икономика крие риск не само за растежа на българския износ, но може също така да се отрази в понижение на инвестиционна активност и потребителското доверие в България.

Промените в структурата и степента на растеж на българската икономика оказват съществено влияние върху възможностите за реализиране на заложените средносрочни фискални цели и параметри. Имайки предвид високия дял на косвените данъци в общите данъчни постъпления, евентуално влошаване в динамиката на вътрешното търсене и в частност на крайното потребление ще окажат значително въздействие върху приходната страна на бюджета. В допълнение, при по-бавно от очакваното развитие на пазара на труда и задържане растежа на компенсацията на наетите, ще се

стигне и до по-бавни темпове на увеличение на постъпленията от данъците и осигуровките върху трудовата дейност.

От друга страна наблюдаваната положителна динамика на пазара на труда може да доведе до по-високи потребителски разходи от предвидените в прогнозата. Предприемането на мерки за подобряване на инвестиционната среда би се отразило в повишаване на частните инвестиции в икономиката. Намаляване на геополитическата несигурност и подобряване на външната среда ще се отразят в по-висок от очаквания икономически растеж както по линия на по-силно търсене от страна на основните търговски партньори, така и на по-високо вътрешно търсене. Подобряването на перспективите пред икономическия растеж би повлияло положително на постъпленията в бюджета.

3. ПРОЦЕДУРИ И КАЧЕСТВО НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

3.1. БЮДЖЕТНА ПРОЦЕДУРА ЗА 2017 Г.

Процесът на планирането и съставянето на бюджетните документи и адекватността и качеството на информацията, съдържаща се в тях, в хода на одобрената от правителството бюджетна процедура е фактор както за качеството на публичните финанси, така и за тяхното добро управление. Цялостният успех на бюджетната процедура зависи от активното участие на всички ангажирани институции – както бюджетните организации, така и юридическите лица, които въпреки че не са част от консолидираната фискална програма, попадат в обхвата на сектор „Държавно управление“.

Стартът на бюджетната процедура за 2017 г. беше даден в началото на настоящата година с приемането на Решение № 56 на Министерския съвет от 28 януари 2016 г., с което беше спазена наложената през последните години традиция за своевременно дефиниране на ролята и отговорностите на основните участници в бюджетния процес, като основната цел продължава да бъде повишаване на качеството и усъвършенстване на бюджетните документи в рамките на бюджетната процедура, както и гарантиране на устойчивостта на бюджетния процес. Тя беше организирана и проведена съгласно правилата и изискванията на ЗПФ, като при нейната подготовка бяха отразени заложените изисквания за структурата и съдържанието на ключовите бюджетни документи и сроковете за тяхното приемане.

Бюджетната процедура за 2017 г. беше съобразена със сроковете по прилагането на механизмите и мерките, заложи в основните етапи на Европейския семестър, като по този начин се осигури постигането на изискваната със семестъра съгласуваност при подготовката на основните бюджетни документи на правителството за отразяване на ангажиментите, свързани с мнението и препоръките на Съвета по изпълнението на мерките, заложи в Националната програма за реформи в рамките на Стратегия „Европа 2020“ и в Конвергентната програма.

Първият етап на бюджетната процедура за 2017 г. приключи с приемането на Решение № 289 на Министерския съвет от 20 април 2016 г. за одобряване на средносрочната бюджетна прогноза за периода 2017-2019 г., която беше разработена на основата на средносрочната фискална стратегия на правителството за елиминиране на бюджетните дисбаланси и възстановяване на бюджетната позиция посредством провеждането на последователни, умерени и балансиращи стъпки за фискална консолидация.

Вторият етап на процедурата обхваща подготовката, разглеждането и одобрението от Министерския съвет на Бюджет 2017 и на актуализираната СБП като мотиви към него, както и последващите стъпки за отразяване на одобрените от Народното събрание окончателни бюджетни параметри. Успешната реализация на втория етап предполага постигане на обвързаност на фискалната политика с провежданите секторни политики на правителството в периода 2017-2019 г. при съобразяване както с фискалните правила и ограничения на ЗПФ, така и с последните макроикономически параметри и очакванията за развитието на националната и световна икономика.

В рамките на своите правомощия и в съответствие с определените в процедурата срокове министърът на финансите даде указания и насоки за съответните етапи с цел подпомагане процесите на планиране и изготвяне на бюджетните прогнози и проектобюджетите на бюджетните организации, включително тези, прилагачи програмен формат на бюджет. Насоките към бюджетните разпоредители се свързват не само с определянето на бюджетните параметри на прогнозите им, но и с повишаване на качеството на изготвяните от тях бюджетни документи.

С цел да се подобрят процесите на стратегическо планиране и формулиране на националните политики в съответствие с приоритетите на правителството и възможностите за тяхното финансиране с Решение № 522 на Министерския съвет от 28 юни 2016 година беше изменено Решение № 468 на Министерския съвет от 2015 г. за утвърждаване на класификация на разходите по области на политики и бюджетни програми от компетентността и отговорността на съответния първостепенен разпоредител с бюджет по бюджетите на Министерския съвет, на министерствата, на държавните агенции и на Държавен фонд „Земеделие“ за периода 2016-2018 г., изменено с Решение № 961 на Министерския съвет от 2015 г.

Промените в класификацията произтичат от влезли в сила законодателни промени (приемане на Закона за Държавна агенция „Разузнаване“ и на изменения и допълнения в Закона за съдебната власт), пораждащи необходимост от включване в обхвата на бюджетните организации, прилагачи програмен формат на бюджет, на Държавната агенция „Разузнаване“, чийто председател е определен за първостепенен разпоредител с бюджет по бюджета на агенцията, както и изменение в структурата на програмния формат на бюджет на Министерството на правосъдието.

Съгласно утвърдената класификация в хода на бюджетната процедура за 2017 г. бюджетните организации, прилагачи програмен формат на бюджет, разработиха проектобюджетите си за 2017 г. и актуализираните си бюджетни прогнози за 2018 и 2019 г. Отразени са и произтичащите от Закона за електронното управление промени, в резултат на които се създаде Държавна агенция „Електронно управление“, чийто председател е определен за първостепенен разпоредител с бюджет, поради което съгласно чл. 18, ал. 2 от ЗПФ той следва да прилага и програмен формат на бюджет.

3.2. ФИСКАЛНИ ПРАВИЛА И ОГРАНИЧЕНИЯ

Съгласно ЗПФ определянето на фискалната политика на страната по отношение на различни показатели е обвързано с прилагането на набор от фискални правила. Наличието на законова рамка, определяща правила, ограничения и процедури за действие при наличие на отклонения от заложените цели за даден показател, е предпоставка за повишаване на предсказуемостта на провежданата фискална политика, за спазването на бюджетна и финансова дисциплина и за гарантиране на устойчивостта на публичните финанси. В закона са определени както ограниченията (максимално

допустимите граници и параметри) на определени показатели, така и механизми, които се задействат в случаите на негативни фискални тенденции и/или констатирани значителни отклонения от поставените фискални цели.

Концентрирането на фискалните правила и тяхната трайна уредба в рамките на ЗПФ оказва положително влияние с това, че гарантира тяхната дългосрочна устойчивост, обвързва разработването на фискалната политика с извършването на комплексна оценка за тяхното прилагане и създава предпоставки за спазване на бюджетната дисциплина на всички нива на управление на публичните финанси.

Фискалните правила и ограничения обхващат както показатели по националната методология – за бюджетното салдо и разходите по консолидираната фискална програма (на касова основа) и за държавния дълг, така и показатели за сектор „Държавно управление“ (за някои правила – и за съответните му подсектори) – за средносрочната бюджетна цел за структурния дефицит, за бюджетното салдо и за консолидирания дълг за сектор „Държавно управление“. Конструкцията от три групи фискални правила – балансови, дългови и разходни, спомага за отразяване на влиянието на политиките върху параметрите на ключови бюджетни показатели, относими за сектор „Държавно управление“ и за съответните му подсектори, а също така за консолидираната фискална програма, в т.ч. и за местно ниво (общини/общински бюджети). Правилата са доразвити чрез включването на конкретни разпоредби за случаите на отклонение от целта/ограничението и съответните корективни механизми и мерки за връщане към целта или определеното с правилото ограничение.

Фискалните правила и ограничения са дефинирани и конструирани така, че да отразяват в максимална степен икономическите, политическите и институционалните особености в страната. Важно е да се отбележи, че наборът от фискални правила, съдържащ се в ЗПФ, не само покрива напълно изискванията на Директива 2011/85/ЕС, но и въвежда допълнителни ограничения, свързани с показателите по консолидираната фискална програма. Прилагането на регламентираната в националното законодателство съвкупност от фискални правила и ограничения през последните години доведе до изграждането на установени практики в процеса на бюджетно планиране и дефиниране на фискалната политика в средносрочен план. Следва да се има предвид, че залагането на фискалните цели в съответствие с наличните правила и гарантирането на тяхното спазване не се поставя като самоцел, а служи за запазване на средносрочната и дългосрочна стабилност и устойчивост на публичните финанси, включително и по отношение на насърчаването на икономическия растеж.

Провеждането на благоразумна фискална политика лежи в основата на прагматичното и отговорно управление на публичните финанси, като фискалните правила са един от най-съществените механизми за реализирането му. Фискалните правила са инструмент за осигуряване на по-добра координация между отделните подсектори на сектор „Държавно управление“, за намаляване на фискалните рискове и за смекчаване и неутрализиране на въздействието на икономическия цикъл върху фискалната политика и състоянието на публичните финанси. Конкретно в случая на България, при залагането на фискалните правила е търсен баланс между осигуряването на достатъчно широк обхват на действие (както по отношение на консолидираната фискална програма, така и на сектор „Държавно управление“), надеждност, прозрачност, гъвкавост и приложимост. Това е съществен фактор за успеха от прилагането им, включително и в процеса на осъществяване на мониторинг и контрол по спазването им, каквато функция има специално учреденият за целта Фискален съвет като независим орган. По този

начин фискалните правила са напълно интегрирани във всички етапи от бюджетния процес и бюджетната процедура.

Наличието на фискални правила и ограничения, които да индикират състоянието на публичните финанси, е също така механизъм за превенция на неблагоприятни фискални тенденции и за вземането на навременни и адекватни решения, включително базирани на мненията и препоръките на Фискалния съвет, който след конституирането му в края на 2015 г. от тази година на практика започна да изпълнява своята функция съгласно Закона за Фискален съвет и автоматични корективни механизми, като в процеса на съгласуване на СБП за периода 2017-2019 г. предостави своето становище и препоръки.

Правилата по отношение на бюджетното салдо (и в частност залагането на фискални цели относно структурния бюджетен дефицит) играят съществена роля за изглаждането на икономическите цикли посредством недопускане провеждането на проциклична фискална политика и съобразяването на определяните целеви стойности на фискалните параметри с моментното състояние на икономиката. Те също така спомагат за плавен преход към желаните нива по отношение на основните фискални показатели в средносрочен период. Разходните правила, залагащи максимален размер на разходите по КФП и ограничаващи обема на годишния ръст на разходите, целят подобряване на ефективността в процеса на разпределение на разходите за финансиране на правителствените политики, както и освобождаване на необходимото фискално пространство за инвестиции, включително и на частния сектор. Едновременното действие на комбинацията от три типа фискални правила следва да допринесе най-вече за подобряване на предсказуемостта на провежданите фискална и бюджетна политика в средносрочен план, което е от важно значение за спазването на бюджетна дисциплина, както и за цялостното повишаване на качеството на публичните финанси.

Министерският съвет в средата на месец февруари 2016 г. внесе в Народното събрание проект на Закон за изменение и допълнение на ЗПФ, разработен от Министерството на финансите след задълбочен анализ и идентифицирана необходимост от регулиране на обществени отношения за гарантиране на устойчивостта на общинските финанси. Законът за изменение и допълнение на Закона за публичните финанси беше приет от Народното събрание и обнародван в ДВ, бр. 43 от 2016 г. С него бяха прецизирани и доразвити някои норми от закона като резултат от възникнали казуси в периода на действие на ЗПФ при прилагането му.

Промените бяха насочени към решаване на редица проблеми, свързани с необходимостта от предприемане на действия бюджетната позиция на общините да бъде приведена в рамките на изискванията на националните фискални правила, приложими за общините съгласно ЗПФ, като се уреждат въпроси по идентифициране на общини с финансови затруднения, въвеждането на процедури за тяхното оздравяване и реализирането на план за финансово оздравяване. Бяха регламентирани разпоредби относно предоставянето на данни за състоянието и движението на дълга на сектор „Държавно управление“, разширяване на обхвата на публикуваната ежемесечна официална информация за държавния и държавногарантирания дълг, даване на определение за „значително отклонение“ и други.

С извършените промени в ЗПФ бяха създадени предпоставки за устойчивост на утвърдената класификация на разходите по области на политики и бюджетни програми, която да съответства на заложените в правителствената програма цели и приоритети, като е предвидена възможност промените в нея, произтичащи от организационни или нормативни промени, които засягат дейността на бюджетните организации, да се

изготвят и внасят в Министерския съвет от министъра на финансите по предложение на съответния първостепенен разпоредител с бюджет.

3.3. КАЧЕСТВО НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

Стратегията на политиката в областта на качеството на публичните финанси е многоаспектна и се свързва от една страна с укрепването на управлението на публичните финанси чрез утвърждаването на практики по прилагането на ЗПФ, а от друга – с качеството на бюджетните документи и процедурите по тяхното изготвяне и не на последно място – с ефективните механизми за поддържане на фискалната стабилност.

Запазват се целите за повишаване качеството на публичните финанси чрез реализиране на бюджетния процес съобразно ЗПФ, придържане към фискалните правила и ограничения и постоянното наблюдение на въздействието на бюджетното законодателство и неговото усъвършенстване, както и прилагане на добрите бюджетни практики. Във връзка с това беше извършен преглед и анализ на прилагането на ЗПФ от влизането му в сила както по отношение на спазването на правилата и процедурите, така и по отношение на нормативни празноти и несъответствия, идентифицирани в хода на реализиране на бюджетния процес. В резултат на това бяха очертани основните насоки за подобряване на структурата и съдържанието на бюджетните документи и актове на съответните органи, свързани с прилагане на конкретни разпоредби на ЗПФ, както и необходимостта от усъвършенстване на бюджетното законодателство, в т.ч. и чрез промяна в ЗПФ.

Повишаването на ефективността на публичните разходи в отделните сектори продължава да бъде сред приоритетите на правителството, като мерките не се ограничават само до реализирането на програми за структурни реформи, а се фокусират и върху характера и насочеността на разходите в съответния сектор с цел засилване на техния принос за повишаване на икономическия растеж.

Очертаващите се като основни инструменти за провеждане на успешни реформи са както програмното бюджетиране, така и подкрепящите го аналитични дейности, или т.нар. прегледи на публичните разходи по определени икономически субекти, дейности или сектори. Правителството планира изготвянето на такива прегледи с подкрепата на международни финансови институции под формата на техническа помощ, както и с осигурена финансова помощ от оперативните програми, финансирани от Европейския съюз.

Важен елемент в тази насока е и процесът по прилагане на програмно и ориентирано към резултатите бюджетиране от страна на бюджетните организации, отговорни за провеждането и изпълнението на политики в публичната сфера. Постигането на максимална степен на обвързаност между залаганите от бюджетните организации цели и приоритети, извършваните за изпълнението им дейности и предоставяните в рамките на този процес продукти/услуги с постиганите резултати (измерени посредством обективно дефинирани индикатори за изпълнение) и осигуряването на адекватното ниво на финансиране съобразно степента на изпълнение на поставените цели е основен инструмент за подобряване на качеството на разходите в публичния сектор.

С цел подобряване на процесите на стратегическо планиране и разработване на националните политики в съответствие с правителствените приоритети и възможностите за тяхното финансиране законово беше определено изискване за създаване на устойчива класификация на разходите по области на политики и

бюджетни програми. Изготвянето от страна на първостепенните разпоредители с бюджет, прилагащи програмен формат на бюджет, на бюджетните им прогнози за периода 2017-2019 г. следва да се основава на приетия с решение на Министерския съвет класификатор на разходите по области на политики и бюджетни програми от компетентността и отговорността на съответния първостепенен разпоредител с бюджет, с което се осигурява приемственост и последователност на изпълняваните от тях политики и бюджетни програми.

Част IX. Приложения

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1: ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2015 Г., ИЗПЪЛНЕНИЕ КЪМ 30.09.2016 Г. И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2016 Г.

1. Преглед на изпълнението на КФП за 2015 г.

(в млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛИ	Отчет 2014 г.	Отчет 31.12.2015 г.			Изпълнение Спрямо 2014 г.
		КФП*	Национален бюджет	Европейски средства ²³	
к.1	к.2	к.3=к.4+к.5	к.4	к.5	к.6=к.3:к.2
ПРИХОДИ И ПОМОЩИ	29 409,1	32 199,5	28 653,3	3 546,2	109,5%
Данъчни приходи	23 027,8	24 855,6	24 855,6		107,9%
Преки данъци	4 275,9	4 591,6	4 591,6		107,4%
Косвени данъци	11 480,8	12 450,5	12 450,5		108,4%
Приходи от социални и здравноосиг. вноски	6 448,8	6 947,1	6 947,1		107,7%
Други данъци**	822,3	866,4	866,4		105,4%
Неданъчни приходи	3 459,9	3 696,2	3 691,1	5,1	106,8%

²³ Европейски средства - включват средствата по предприєдинителни инструменти на ЕС и по оперативни програми от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС (управлявани от Националния фонд към МФ), Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, Европейския фонд за гарантиране на земеделието, и Европейския фонд за рибарство (управлявани от Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“), както и други програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС. В европейските средства участват и средствата от национално съфинансиране.

ПОКАЗАТЕЛИ	Отчет 2014 г.		Отчет 31.12.2015 г.		Изпълнение Спрямо 2014 г.	
	к.1	к.2	КФП* к.3=к.4+к.5	Национален бюджет к.4		Европейски средства ²³ к.5
Помощи	2 921,4		3 647,7	106,6	3 541,1	124,9%
РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	32 482,0		34 684,8	28 309,9	6 374,9	106,8%
Нелихвени	30 947,3		33 040,1	26 665,1	6 374,9	106,8%
Текущи	26 005,3		26 140,3	25 100,6	1 039,7	100,5%
Капиталови***	4 942,0		6 899,7	1 564,5	5 335,2	139,6%
Лихвени	579,9		698,3	698,3	0,0	120,4%
Вноска в общия бюджет на ЕС	954,9		946,4	946,4		99,1%
Трансфери – нето				-2 514,3	2 514,3	
БЮДЖЕТНО САЛДО	-3 072,9		-2 485,2	-2 170,8	-314,4	

* Данните са на база тримесечните отчети за касовото изпълнение на ПРБ; ** Вкл. постъпленията от такси върху производството на захар и изоглюкоза; *** Вкл. нетния прираст на държавния резерв

Изпълнение на приходите по КФП

Постъпилите *приходи и помощи по КФП* за 2015 г. са в размер на 32 199,5 млн. лв., 37,3% от БВП, при 35,2% за 2014 година. Съпоставени с 2014 г. постъпленията по КФП бележат номинален ръст от 9,5% (2 790,4 млн. лева).

Общата сума на *данъчните постъпления* (вкл. приходите от осигурителни вноски) за 2015 г. възлиза на 24 855,6 млн. лв. или 100,5% спрямо актуализираните годишни разчети²⁴, а съпоставено с първоначалните разчети към ЗДБРБ за 2015 г. изпълнението е 103,5 на сто. Данъчните постъпления имат относителен дял от

77,2% в общите постъпления по КФП. Спрямо 2014 г. данъчните приходи нарастват с 1 827,9 млн. лв. (7,9%).

Приходите в частта на *преките данъци* възлизат на 4 591,6 млн. лв., което представлява 103,1% спрямо годишния разчет. Съпоставени с 2014 г. преките данъци нарастват със 7,4% (315,7 млн. лв.), за което допринасят основно постъпленията от корпоративен данък и от данък върху доходите на физически лица.

Приходите от *косвени данъци* са в размер на 12 450,5 млн. лв., което представлява ръст от 8,4% (969,7 млн. лв.) спрямо предходната година.

Постъпленията от *други данъци* (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и други) са в размер на 866,4 млн. лв., което представлява 100,3% спрямо годишния разчет и нарастват с 5,4% (44,1 млн. лв.) спрямо 2014 година.

²⁴ Годишни разчети към ЗДБРБ за 2015 г. след промените, приети със ЗДБРБ за 2016 г., Обн. ДВ, бр. 96/09.12.2015 г.

Приходите от *социални и здравноосигурителни вноски* за 2015 г. са в размер на 6 947,1 млн. лв. или 104,5% спрямо планираните за годината, като спрямо 2014 г. нарастват с 498,3 млн. лв. (7,7%).

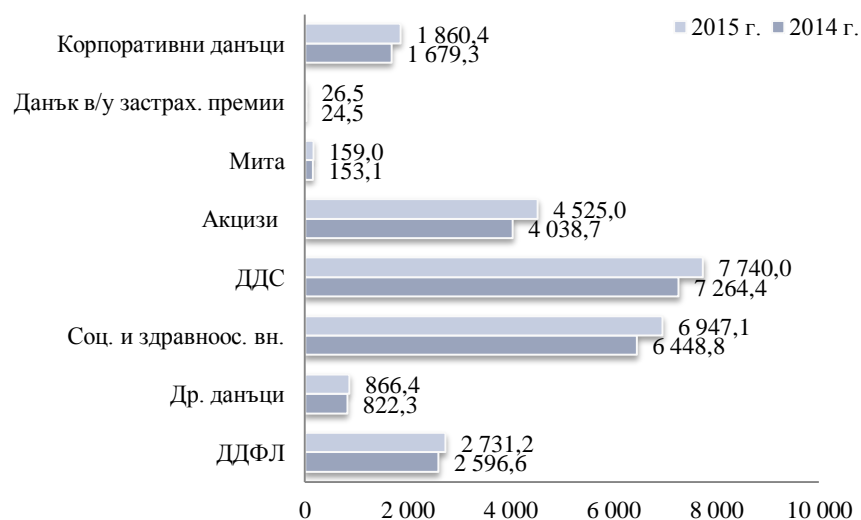
Неданъчните приходи са в размер на 3 696,2 млн. лв., което представлява 102,1% спрямо годишни разчети.

Постъпленията от **помощи** от страната и чужбина (вкл. помощите от фондовете на ЕС) са в размер на 3 647,7 млн. лв., което представлява 110,4% спрямо годишния разчет и със 726,3 млн. лв. (24,9%) повече спрямо 2014 г.

На графиката са представени данъчните приходи по КФП за 2014 г. и 2015 г.:

Граф.: Данъчни приходи по КФП за 2014 г. и 2015 г.

(млн. лв.)

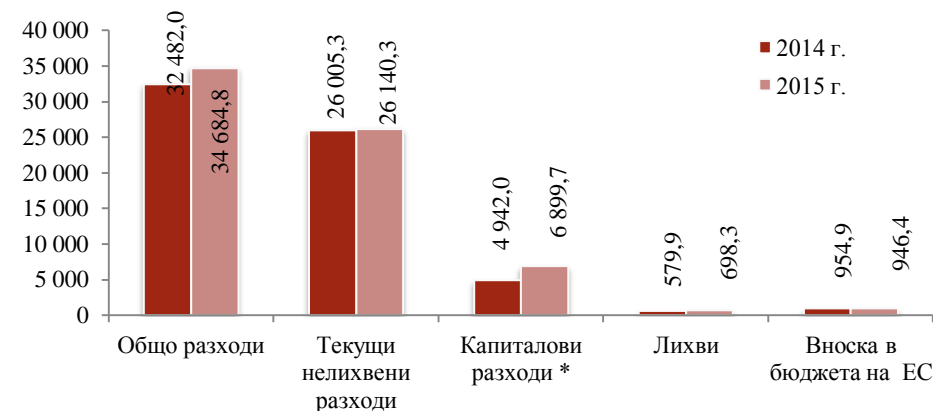

Изпълнение на разходите

Разходите по КФП (вкл. вноската на Република България в бюджета на ЕС) за 2015 г., са в размер на 34 684,8 млн. лв., 100,5% спрямо актуализирания годишен разчет, 40,2% от БВП срещу 38,8% за 2014 година. Съпоставено с предходната година общите разходи по КФП нарастват с 2 202,7 млн. лв. (6,8%). В структурно отношение ръст се отчита основно при капиталовите разходи (39,6%) и лихвените разходи (20,4%), докато текущите нелихвени разходи нарастват едва с 0,5%. Основната част от отчетения ръст на разходите по КФП спрямо предходната година се отчита в частта на капиталовите разходи, които нарастват с 2 млрд. лв. в номинално изражение. Това се дължи на по-високите инвестиционни разходи по оперативните програми, Програмата за развитие на селските райони и Програмата за развитие на сектор „Рибарство“ през последната година за финализиране на разплащанията по проектите, съфинансирани от ЕК за програмния период 2007-2013 г.

Граф.: Основни разходни показатели по КФП за 2014 г. и 2015 г.

(млн. лв.)

*Вкл. нетния прираст на държавния резерв

Разгледани по икономически елементи разходите по КФП са както следва: *лихвените разходи* са в размер на 698,3 млн. лв., *текущите нелихвени разходи* – 26 140,3 млн. лв. и *капиталови разходи* – 6 899,7 млн. лева.

Частта от вноската на България в общия бюджет на ЕС, изплатена за 2015 г. от централния бюджет възлиза на 946,4 млн. лв., което е в съответствие с действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС, Решение на Съвета 2007/436/ЕО, Евратом, относно системата на собствените ресурси на Европейските общности и Регламент на Съвета № 1150/2000, изменен с Регламент № 2018/2004, Регламент № 105/2009 и Регламент № 1377/2014, за прилагане на Решение 2007/436/ЕО.

Разходи по държавния бюджет, бюджетите на социалноосигурителните фондове и бюджетите на общините

• Държавен бюджет

Общият размер на *разходите по държавния бюджет* (вкл. трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) за 2015 г. е 20 945,9 млн. лв. или 98,1% от годишния разчет.

Нелихвените разходи по държавния бюджет (без трансферите за др. бюджети) за 2015 г. са в размер на 8 022,2 млн. лв., което представлява 93,3% от годишния разчет. Съпоставено с данните за предходната година нелихвените разходи са с 60,8 млн. лв. (0,8%) повече.

Разходите за персонал (заплати и възнаграждения, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски) са в общ размер на 3 839,7 млн. лева. За сравнение разходите за персонал за 2014 г. бяха в размер на 3 869,6 млн. лв., т.е. съпоставено с предходната година разходите за персонал намаляват с 29,8 млн. лева. Със ЗДБРБ за 2016 г. бяха одобрени промени в ЗДБРБ за 2015 г., като бе одобрен допълнителен ресурс

включително и за изплащане на дължими обезщетения при съкращаване на числеността на персонал. При някои разпоредители предвиденото съкращаване на щатни бройки с първоначалните разчети към ЗДБРБ за 2015 г. не можа да се реализира в пълен размер поради законодателни и други ограничения като необходимост от поддържане на определена численост за изпълнение на ангажиментите по охраната на държавната граница при засиления миграционен натиск, ангажименти, свързани с членството на България в НАТО и т.н. Поради тези причини планираният ефект от икономии при разходите за персонал не бе възможно да се реализират в пълен размер.

Разходите за издръжка (вкл. разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности и платени данъци, такси и административни санкции) са в размер на 1 644,1 млн. лева.

Социалните разходи (вкл. разходите за стипендии) са в размер на 986,9 млн. лв. или 93,3% от предвидените за годината и са основно разходи по бюджета на МТСП за помощи и добавки по Закона за социално подпомагане, Закона за интеграция на хората с увреждания, Закона за семейните помощи за деца и др.

Разходите за субсидии и други текущи трансфери са в размер на 894,5 млн. лв. или 101,6% спрямо планираните за годината. От тях 134,8 млн. лв. са субсидиите и другите текущи трансфери за Национална компания „Железопътна инфраструктура“ (99,9% от планираните в ЗДБРБ за 2015 г.); 179,8 млн. лв. за „БДЖ – Пътнически превози“ ЕООД (99,9% от уточнения план) и 12,5 млн. лв. (100,0% спрямо планираните в ЗДБРБ за 2015 г.) за „Български пощи“ ЕАД. През 2015 г. ДФ „Земеделие“ е изплатил субсидии и други текущи трансфери в общ размер на 315,0 млн. лв., от които 107,4 млн. лв. субсидии по преходна национална помощ за сектор „Тютюн“; 112,3 млн. лв. държавна помощ и 93,2 млн. лв. преходна национална помощ за сектор „Животновъдство“.

Капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 657,0 млн. лева.

Лихвените плащания по държавния бюджет за 2015 г. са в общ размер на 654,9 млн. лв. или 77,4% от предвидените в годишните разчети.

Нетният размер на *трансферите по държавния бюджет* (вкл. временните безлихвени заеми) за 2015 г. е 11 322,4 млн. лева.

- **Разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове**

Извършените разходи по бюджетите на социално и здравноосигурителните фондове (НОИ, НЗОК, УПФ и ФГВРС) за 2015 г. са в размер на 12 840,7 млн. лв., което представлява 101,0% спрямо разчета за годината, в т. ч. пенсии, помощи и обезщетения по КСО в размер на 9 707,1 млн. лв. и здравноосигурителни плащания в размер на 2 988,9 млн. лева.

- **Разходи по бюджетите на общините**

Извършените разходи по общинските бюджети, включително и за сметка на предоставените целеви трансфери от други бюджети са в размер на 4 614,4 млн. лв. или 98,8% от актуализираните разчети за 2015 година. Текущите разходи възлизат на 3 850,6 млн. лв. (99,3% от годишния разчет), а капиталовите разходи са в размер на 763,8 млн. лв. или 96,4% от разчета за годината.

Бюджетно салдо по консолидираната фискална програма за 2015 г.

Бюджетното салдо по КФП за 2015 г. е отрицателно в размер на 2 485,2 млн. лв. (2,9% от БВП). За сравнение за 2014 г. бюджетното салдо по КФП е отрицателно в размер на 3 072,9 млн. лв. (3,7% от БВП), т.е. отнесено към БВП бюджетната позиция се подобрява с 0,8 процентни пункта. Отчетените данни сочат, че

заложените цели по отношение на бюджетното салдо по КФП за годината са изпълнени, като дефицитът на касова основа отчита дори по-голяма консолидационна стъпка от планираната. Дефицитът по КФП се формира от дефицит по националния бюджет в размер на 2 170,8 млн. лв. и дефицит по европейските средства в размер на 314,4 млн. лева. При анализа на параметрите за бюджетното салдо по националния бюджет и по сметките за средствата от ЕС следва да се отчете влиянието на предоставените от националния бюджет за сметките за средства от ЕС трансфери и временни безлихвени заеми, които съпоставени с предходната година са с 1,4 млрд. лв. по-високи. Предоставените от националния бюджет за сметките за средства от ЕС трансфери и временни безлихвени заеми влошават салдото по националния бюджет и подобряват салдото по сметките за средства от ЕС, което трябва да бъде отчетено при анализа на данните.

Общият размер на **касовите постъпления от ЕС** (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за 2015 г. е 5 163,7 млн. лв. Нетните постъпления от ЕС към 31.12.2015 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на 4 217,4 млн. лв.

Размерът на **фискалния резерв**²⁵ към 31.12.2015 г. е 7,9 млрд. лв., в т.ч. 6,8 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 1,1 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

²⁵ Съгласно §1, т. 41 от Допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси, в обхвата на фискалния резерв се включват и вземанията от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

2. Изпълнение на КФП към 30.09.2016 г.

(в млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛИ	Разчет към ЗДБРБ 2016 г.	Отчет 30.09.2016 г.			Изпълнение отчет/разчет
		КФП*	Национален бюджет	Европейски средства ²⁶	
к.1	к.2	к.3=к.4+к.5	к.4	к.5	к.6=к.3:к.2
ПРИХОДИ И ПОМОЩИ	33 017,7	25 650,3	23 399,3	2 251,0	77,7%
Данъчни приходи	25 992,2	20 105,6	20 105,6	0,0	77,4%
Преки данъци	4 684,9	3 574,6	3 574,6		76,3%
Косвени данъци	13 261,6	10 384,9	10 384,9		78,3%
Приходи от социални и здравноосиг. вноски	7 134,2	5 366,0	5 366,0		75,2%
Други данъци**	911,5	780,1	780,1	0,0	85,6%
Неданъчни приходи	4 481,6	3 219,2	3 218,8	0,4	71,8%
Помощи	2 544,0	2 325,6	75,0	2 250,6	91,4%
РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	34 817,7	22 288,1	21 285,7	1 002,4	64,0%
Нелихвени	33 005,7	21 015,0	20 012,6	1 002,4	63,7%
Текущи	26 510,8	19 482,6	19 010,1	472,5	73,5%
Капиталови***	6 107,2	1 532,4	1 002,4	530,0	25,1%
Резерв за непредвидени и неотложни разходи ****	387,7				
Лихвени	802,3	661,6	661,6		82,5%
Вноска в общия бюджет на ЕС	1 009,7	611,5	611,5		60,6%
Трансфери – нето			-166,3	166,3	
БЮДЖЕТНО САЛДО	-1 800,0	3 362,2	1 947,4	1 414,9	

* Данните са на база месечните отчети за касовото изпълнение на ПРБ; ** Вкл. постъпленията от такси върху производството на захар и изоглюкоза

*** Вкл. нетния прираст на държавния резерв; **** В позицията „Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи“ се отразяват само разходите по разчет, а средствата, изразходвани за сметка на резерва по отчет са отчетени по съответните разходни позиции, към които се отнасят извършените разходи

²⁶ Европейски средства - включват средствата по предприсъединителни инструменти на ЕС и по оперативни програми от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС (управлявани от Националния фонд към МФ), Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, Европейския фонд за гарантиране на земеделието, и Европейския фонд за рибарство (управлявани от Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“), както и други програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС. В европейските средства участват и средствата от национално съфинансиране.

Изпълнение на приходите по КФП към 30.09.2016 г.

Постъпилите **приходи и помощи** към 30.09.2016 г. са в размер на 25 650,3 млн. лв., което представлява 77,7% от годишните разчети. Съпоставено със септември 2015 г. приходите и помощите нарастват с 1 488,1 млн. лв. (6,2%). Ръстът спрямо предходната година се дължи на по-високите данъчни и неданъчни приходи, които нарастват с 1 905,2 млн. лв., докато постъпленията в частта на помощите (възстановени средства от Европейската комисия) са с 417,1 млн. лв. по-малко. Въпреки това изпълнението на приходите от помощи спрямо разчета за годината е добро, като постъпленията от помощи от страната и чужбина (основно възстановени сертифицирани разходи от края на 2015 г. по Оперативните програми и фондовете на ЕС за стария програмен период 2007-2013 г. и постъпили аванси от ЕК по новия програмен период 2014-2020 г.) са в размер на 2 325,6 млн. лв., което представлява 91,4% от годишния разчет.

Общата сума на **данъчните приходи** (вкл. приходите от осигурителни вноски) е 20 105,6 млн. лв., което представлява 78,4% от общите постъпления по КФП за периода. Постъпленията в групата представляват 77,4% от разчета за годината и нарастват номинално с 1 537,1 млн. лв. (8,3%) спрямо отчетените към септември 2015 г.

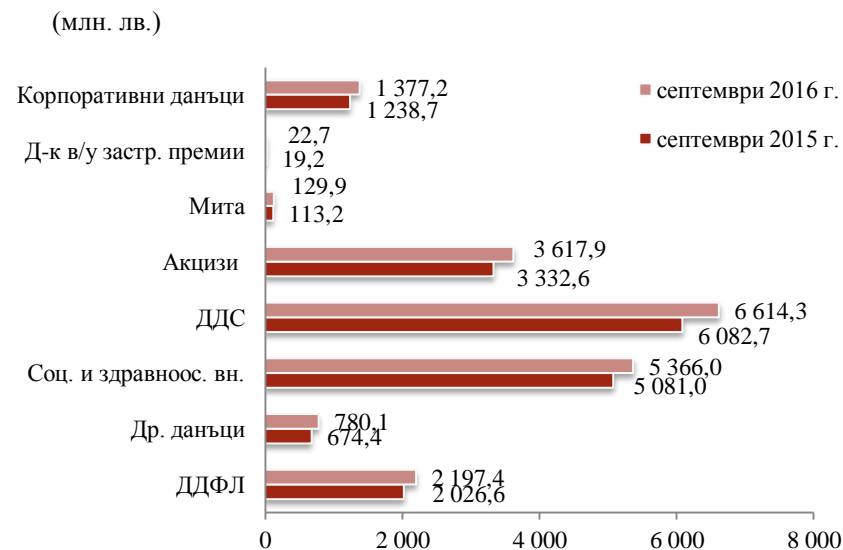
Постъпленията в групата на **преките данъци** за деветмесечието на 2016 г. са в размер 3 574,6 млн. лв., което представлява 76,3% от планираните за годината, при 3 265,3 млн. лв. за същия период на 2015 година. Ръстът при преките данъци е 9,5% (309,2 млн. лв.).

Отчетените приходи от **осигурителни вноски** на общественото и здравно осигуряване към 30.09.2016 г. са в размер на 5 366,0 млн. лв. или 75,2% от разчета за 2016 година. В номинално изражение осигурителните вноски нарастват с 5,6% (285,0 млн. лв.) спрямо деветмесечието на 2015 година.

Постъпленията от **косвени данъци** са в размер на 10 384,9 млн. лв., което представлява 78,3% от предвидените в ЗДБРБ за 2016 г. и нарастват с 837,3 млн. лв. (8,8%) спрямо същия период на предходната година.

Постъпленията от **други данъци** (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 780,1 млн. лв., което представлява 85,6% от разчетите към ЗДБРБ за 2016 г.

Граф.: Данъчни приходи по КФП към септември 2015 г. и септември 2016 г.

Неданъчните постъпления по КФП към края на месец септември 2016 г. са в размер на 3 219,2 млн. лв., което представлява 71,8% изпълнение на годишните разчети или с 368,1 млн. лв. (12,9%) повече спрямо отчетените към септември 2015 г.

Постъпилите **помощи** към 30.09.2016 г. са в размер на 2 325,6 млн. лв. или 91,4% от планираните за годината.

Изпълнение на разходите към 30.09.2016 г.

Разходите по КФП (вкл. вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) към 30.09.2016 г. са в размер на 22 288,1 млн. лв., което представлява 64,0% от годишните разчети. Разходите за същия период на миналата година са в размер на 23 529,7 млн. лева. По-ниското усвояване на разходите през деветте месеца на годината е свързано преди всичко със забавяне при капиталовите разходи (основно по сметките за средства от ЕС), което се дължи от една страна на ниското усвояване през началния етап на изпълнение на проектите по новия програмен период 2014-2020 г., и от друга – на изместване на голяма част от капиталовите разходи в последното тримесечие на годината, поради технологични и процедурни фактори.

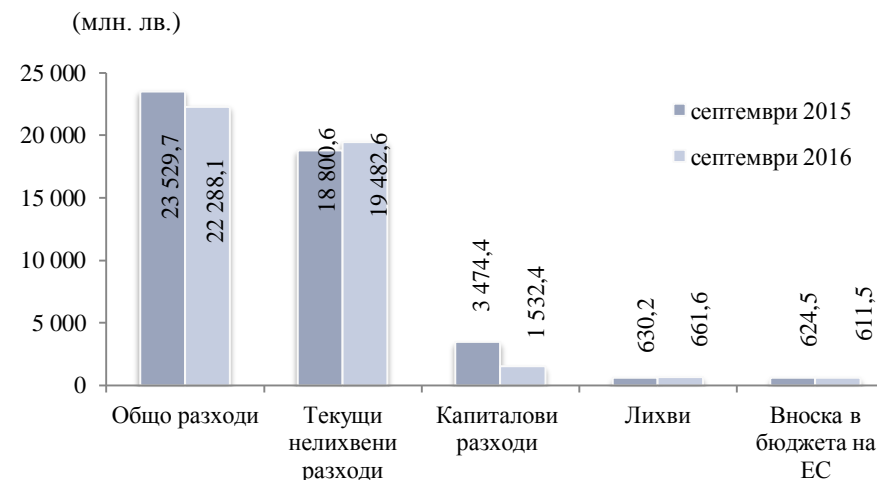
Нелихвените разходи са в размер на 21 015,0 млн. лв., което представлява 63,7% от годишния разчет. Текущите нелихвени разходи към септември 2016 г. са в размер на 19 482,6 млн. лв. (73,5% от разчета за годината), капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 1 532,4 млн. лв. (25,1% от разчетите към ЗДБРБ за 2016 г.). Съпоставено с предходната година текущите нелихвени разходи нарастват с 682,0 млн. лв., главно поради по-високите разходи по бюджетите на ДОО (334,6 млн. лв.) и НЗОК (152,8 млн. лв.).

Лихвените плащания са в размер на 661,6 млн. лв. (82,5% от планираните за 2016 г.).

Частта от вноската на Република България в общия бюджет на ЕС, изплатена към 30.09.2016 г. от централния бюджет възлиза на 611,5 млн. лв., което е в съответствие с действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС, Решение на Съвета 2007/436/ЕО, Евратом, относно системата на собствените ресурси на Европейските общности и Регламент на Съвета № 1150/2000, изменен с Регламент № 2018/2004, Регламент

№ 105/2009 и Регламент № 1377/2014, за прилагане на Решение 2007/436/ЕО.

Граф.: Основни разходни показатели по КФП към 30.09.2015 г. и 30.09.2016 г.

*Вкл. нетния прираст на държавния резерв

Разходи по държавния бюджет, бюджетите на социалноосигурителните фондове и бюджетите на общините

• Държавен бюджет

Общият размер на **разходите по държавния бюджет** (вкл. и трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) към септември 2016 г. е 14 204,3 млн. лв. или 63,4% от предвидените със ЗДБРБ за 2016 година.

Нелихвените разходи по държавния бюджет (без трансферите за др. бюджети) към септември 2016 г. са в размер на 5 557,5 млн. лв., което представлява 54,5% от годишния разчет. Съпоставени

със същия период на предходната година, нелихвените разходи нарастват със 164,4 млн. лв. (3,0%) поради по-високите капиталови разходи.

Разходите за персонал (заплати и възнаграждения, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски) са в общ размер на 2 791,5 млн. лв. или 73,8% от планираните за 2016 г.

Разходите за издръжка (вкл. разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности и платени данъци, такси и административни санкции) са в размер на 1 001,2 млн. лв. или 54,7% от планираните за годината.

Социалните разходи (вкл. разходите за стипендии) са в размер на 677,9 млн. лв. или 63,2% от предвидените за годината и са основно разходи по бюджета на МТСП за помощи и добавки по Закона за социално подпомагане, Закона за интеграция на хората с увреждания, Закона за семейните помощи за деца и др.

Разходите за субсидии и други текущи трансфери са в размер на 656,3 млн. лв. или 74,3% от планираните за годината. От тях 135,0 млн. лв. са за Национална компания „Железопътна инфраструктура“ (100% спрямо планираните в ЗДБРБ за 2016 г.); 131,1 млн. лв. за „БДЖ – Пътнически превози“ ЕООД (74,9% от планираните в ЗДБРБ за 2016 г.) и 9,7 млн. лв. за „Български пощи“ ЕАД (77,6% от планираните в ЗДБРБ за 2016 г.). Към 30.09.2016 г. ДФ „Земеделие“ е изплатил субсидии и други текущи трансфери в общ размер на 189,2 млн. лв., от които 93,5 млн. лв. преходна национална помощ за сектор „Тютюн“, 54,4 млн. лв. държавна помощ, 28,3 млн. лв. преходна национална помощ за сектор „Животновъдство“, 10,2 млн. лв. временна помощ за сектор „Животновъдство“ и средства в размер на 2,8 млн. лв. за ДДС по схеми „Училищен плод“ и „Училищно мляко“.

Капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 430,7 млн. лева.

Лихвените плащания по държавния бюджет към 30.09.2016 г. са в общ размер на 630,0 млн. лв. или 81,4% от предвидените в годишните разчети.

Нетният размер на *трансферите по държавния бюджет* за отчетния период е 7 405,3 млн. лв. или 70,8% от одобрените за годината.

• **Разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове**

Извършените разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове към 30.09.2016 г. са в размер на 10 040,4 млн. лв., което представлява 75,7% от разчета за годината, в т. ч. пенсии, помощи и обезщетения по КСО в размер на 7 520,3 млн. лв. и здравноосигурителни плащания в размер на 2 412,1 млн. лева.

• **Разходи по бюджетите на общините**

Извършените разходи по общинските бюджети, включително и за сметка на предоставените целеви трансфери от други бюджети са в размер на 3 499,7 млн. лв. или 77,1% от разчетите към ЗДБРБ за 2016 година. Текущите разходи възлизат на 3 053,3 млн. лв. (79,9% от годишния разчет), а капиталовите разходи са в размер на 446,4 млн. лв. или 62,3% от разчета за годината.

Бюджетно салдо по консолидираната фискална програма към 30.09.2016 г.

Бюджетното салдо по КФП към края на септември 2016 г. е положително в размер на 3 362,2 млн. лв. (3,8% от прогнозния

БВП) и се формира от излишък по националния бюджет в размер на 1 947,4 млн. лв. и излишък по европейските средства в размер на 1 414,9 млн. лева. За сравнение за деветмесечието на 2015 г. бе отчетен излишък по КФП в размер на 632,6 млн. лв. (0,7% от БВП), което означава, че като относителен дял в БВП бюджетната позиция се подобрява с 3,1 процентни пункта. Факторите за подобрието на бюджетната позиция продължават да бъдат високите приходи и свиването на разходите спрямо същия период на предходната година. Освен добрите параметри по приходите по националния бюджет влияние върху текущото салдо по КФП оказват и сметките за средства от ЕС, където превишението на приходите над разходите представлява 1,6% от прогнозния БВП.

Общият размер на **касовите постъпления от ЕС** (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за деветмесечието на 2016 г. е 3 759,6 млн. лв. Нетните постъпления от ЕС към 30.09.2016 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на 3 148,0 млн. лева.

Размерът на **фискалния резерв**²⁷ към 30.09.2016 г. е 14,3 млрд. лв., в т.ч. 12,8 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 1,5 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

3. Оценка за изпълнението на КФП за 2016 г.

Основните макроикономически индикатори отчитат положително развитие за деветмесечието на 2016 г., което заедно с ефектите от

²⁷ Обхватът на показателя фискален резерв е в съответствие с §1, т. 41 от Допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси.

мерките за подобряване събираемостта на приходите се отразява и в подобрието на фискалните показатели. Параметрите по изпълнението на по-голямата част от основните данъци бележат ръст, който значително изпреварва ръста на икономиката и индикира за подобрената събираемост и преминаване на светло на част от оборотите от сивата икономика. Приходите от ДДС и акцизи за изминалите девет месеца на 2016 г. се подобряват значително спрямо постъпленията за същия период на 2015 г. (номинален ръст от 8,7%, респективно 8,6%). Данъчните постъпления като цяло нарастват в номинално изражение с 1 537,1 млн. лв. (8,3%) спрямо края на септември 2015 г. Неданъчните приходи бележат номинален ръст от 368,1 млн. лв., като изпълнението към 30.09.2016 г. на годишните разчети представлява 71,8 процента.

Параметрите по разходите индикират за по-ниско изпълнение на разходите през деветте месеца на годината спрямо годишните разчети в сравнение с предходни години. Това се дължи преди всичко на забавяне при някои капиталови разходи (основно по сметките за средства от ЕС), което е свързано от една страна със забавяне при стартиране на процедурите за кандидатстване и при изпълнението на проектите по новия програмен период 2014–2020 г, административни трудности и други, и от друга, с изместване на голяма част от капиталовите разходи в последното тримесечие на годината, поради технологични и процедурни фактори. От друга страна – социалните и здравноосигурителните разходи бележат ръст спрямо същия период на миналата година, основно поради базовия ефект върху разходите за пенсии през 2016 г. от увеличението на пенсиите от юли 2015 г., както и високите здравноосигурителни плащания през настоящата година. Въпреки това, изпълнението на разходите остава ниско и в годишен план се очертава планираните инвестиционни и капиталови разходи (основно по сметките за средства от ЕС) да не бъдат изпълнени в пълен размер.

На база на изложеното може да се обобщи, че развитието на параметрите по приходите и разходите по консолидираната фискална програма за деветмесечието на 2016 г. очертават възможност за постигане на по-голямо от планираното свиване на бюджетния дефицит през настоящата година. При допускане, че положителните тенденции в приходите бъдат затвърдени през оставащите месеци, като същевременно изпълнението на разходите остане по-ниско от планираното в годишен план, може

да се очаква постигането на балансирано бюджетно салдо на касова основа. В средносрочен хоризонт се предвижда България да продължи да следва благоразумна фискална политика, насочена към последователна фискална консолидация, засилване устойчивостта на българската икономика и неутрализиране в максимална степен на потенциалните рискове от вътрешните и външните дисбаланси.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 2:
ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ ПО АКТУАЛИЗИРАНАТА СРЕДНОСРОЧНА БЮДЖЕТНА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 Г.

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	2017 г.	2018 г.	2019 г.
1.	Размер на данъчната ставка за облагане с ДДС	%	20	20	20
	в т.ч.:				
	- Данъчната ставка за настаняване, предоставяно в хотели и подобни заведения		9	9	9
2.	Размер на основната данъчна ставка на корпоративния данък	%	10	10	10
3.	Данък върху доходите на физическите лица, основна ставка	%	10	10	10
	в т.ч.:				
	- Данъчна ставка за данъка върху доходите от стопанска дейност на едноличните търговци		15	15	15
	- Данък върху придобитите от местни физически лица доходи от лихви по банкови сметки		8	8	8
4.	Данъци, удържани при източника				
	в т.ч.:				
4.1.	Данък, удържан при доходи от дивидентите и ликвидационните дялове, в т.ч.:	%	5	5	5
	от дивидентите и ликвидационните дялове разпределени в полза на чуждестранно юридическо лице, което е местно лице за данъчни цели на държава - членка на Европейския съюз, или на друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство и другите лица по чл. 194, ал. 3 от ЗКПО		0	0	0

ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ		Мерна единица	2017 г.	2018 г.	2019 г.
4.2.	Данък върху доходите на чуждестранни юридически лица	%	10	10	10
	в т.ч.:				
	Данъчна ставка за данъка върху доходите от лихви, авторски и лицензионни възнаграждения, когато са изпълнени допълнителните условия по чл. 195, ал. 7-12 от Закона за корпоративното подоходно облагане		0	0	0
5.	Данък върху разходите	%	10	10	10
6.	Данък върху хазартната дейност от игри, при които залогът за участие е чрез цената на телефонна или друга електронна съобщителна услуга (основна ставка)	%	15	15	15
7.	Данък върху приходите на бюджетни предприятия	%	3	3	3
	в т.ч.:				
	- на общините		2	2	2
8.	Акцизи				
	в т.ч.:				
8.1.	Акциз на безоловен бензин	лв./1000 л.	710	710	710
8.2.	Акциз на газьол (в т.ч. използван и като гориво за отопление)	лв./1000 л.	646	646	646
8.3.	Акциз на втечен нефтен газ (LPG)	лв./1000 л.			
	- използван като моторно гориво		340	340	340
	- използван като гориво за отопление		0	0	0
8.4.	Акциз на керосин	лв./1000 л.	646	646	646
8.5.	Акциз на кокс и въглища	лв./гигаджаул	0,60	0,60	0,60

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	2017 г.	2018 г.	2019 г.
8.6.	Акциз на електрическа енергия	лв./MWh			
	- използвана за стопански нужди		2	2	2
	- използвана за битови нужди		0	0	0
8.7.	Акциз на цигари - общ (не по-малък от)	лв./1000 къса	168	177	177
8.8.	Акциз на тютюн за пушене (за лула и цигари)	лв./кг.	152	152	152
8.9.	Акциз на пури и пурети	лв./1000 къса	270	270	270
8.10.	Акциз на спиртни напитки (етилов алкохол)	лв./хектолитър	1 100	1 100	1 100
	- Акциз на етилов алкохол (ракия) - намалена ставка		550	550	550
8.11.	Акциз на междинни продукти	лв./хектолитър	90	90	90
8.12.	Акциз на бира - основна ставка	лв./хектолитър градус Плато	1,5	1,5	1,5
	- намалена ставка за бира, произведена от независими малки пивоварни		0,75	0,75	0,75
8.13.	Акциз на природния газ: *	лв./гигаджаул			
	- използван като моторно гориво		0,85*	0,85*	0,85*
	- използван като гориво за отопление		0,60	0,60	0,60
8.14.	Акциз на тежки горива:	лв./1000 кг.			
	- използвани като моторно гориво		646	646	646
	- използвани като гориво за отопление		400	400	400
9.	Данък върху застрахователните премии	%	2	2	2
10.	Размер на минималната работна заплата	лева	460	460	460
11.	Размер на осигурителните вноски за държавното обществено осигуряване				
	в т.ч.:				

ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ		Мерна единица	2017 г.	2018 г.	2019 г.
11.1.	за фонд „Пенсии” **	%	18,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;	19,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;	19,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;
			13,8 за родените след 31 декември 1959 г.	14,8 за родените след 31 декември 1959 г.	14,8 за родените след 31 декември 1959 г.
11.2.	за фонд „Общо заболяване и майчинство”	%	3,5	3,5	3,5
11.3.	за фонд „Трудова злополука и професионална болест”	%	0,7	0,7	0,7
			/от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска/	/от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска/	/от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска/
11.4.	за фонд „Безработица”	%	1	1	1
12.	Размер на осигурителната вноска за здравно осигуряване	%	8	8	8
13.	Размер на осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване – универсални пенсионни фондове	%	5	5	5
14.	Размер на осигурителната вноска за Учителския пенсионен фонд	%	4,3	4,3	4,3
15.	Размер на осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване за работещите при условията на първа и втора категория труд - професионални пенсионни фондове	%	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд;	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд;	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд;
			7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд	7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд	7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд
16.	Размер на вноската за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите”	%	0	0	0
17.	Размер на гарантирания минимален доход (ГМД)	лева	65	65	65
18.	Максимален месечен размер на осигурителния доход през календарната година	лева	2 600	2 600	2 600

ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ		Мерна единица	2017 г.	2018 г.	2019 г.
19.	Минимален месечен размер на осигурителния доход през календарната година за самоосигуряващите се лица	лева	до 5 400 лв. - 460 лв. 5 400/6 500 лв. - 500 лв. 6 500/7 500 лв. - 550 лв. над 7 500 лв. - 600 лв.	до 5 400 лв. - 460 лв. 5 400/6 500 лв. - 500 лв. 6 500/7 500 лв. - 550 лв. над 7 500 лв. - 600 лв.	до 5 400 лв. - 460 лв. 5 400/6 500 лв. - 500 лв. 6 500/7 500 лв. - 550 лв. над 7 500 лв. - 600 лв.
20.	Разпределение на осигурителните вноски между осигурители и осигурени в т.ч.:				
20.1.	Разпределение на осигурителните вноски за социалноосигурителни фондове между осигурители и осигурени лица (с изключение на фонд „Пенсии”)	съотношение	60:40	60:40	60:40
20.2.	Разпределение на осигурителната вноска за фонд “Пенсии” между осигурители и осигурени	съотношение	10,5:8,3 за лицата родени преди 1 януари 1960 г.; 7,7:6,1 за лицата родени след 31 декември 1959 г.	11,1:8,7 за лицата родени преди 1 януари 1960 г.; 8,3:6,5 за лицата родени след 31 декември 1959 г.	11,1:8,7 за лицата родени преди 1 януари 1960 г.; 8,3:6,5 за лицата родени след 31 декември 1959 г.
20.3.	Разпределение на здравноосигурителната вноска между осигурители и осигурени	съотношение	60:40	60:40	60:40
21.	Минимален размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст		Индексиране с процента на увеличение на тежестта на всяка година осигурителен стаж, считано от 1 юли	Индексиране с процента на увеличение на тежестта на всяка година осигурителен стаж, считано от 1 юли	Индексиране с процента на увеличение на тежестта на всяка година осигурителен стаж, считано от 1 юли
22.	Максимален размер на получаваните една или повече пенсии	лева	910	910	1 040
23.	Пенсионна политика		Преизчисление чрез увеличение на тежестта на всяка година осигурителен стаж с процент, равен или по-голям от процента по чл.	Преизчисление чрез увеличение на тежестта на всяка година осигурителен стаж с процент, равен или по-голям от процента по чл.	Преизчисление чрез увеличение на тежестта на всяка година осигурителен стаж с процент, равен или по-голям от процента по чл.

ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ		Мерна единица	2017 г.	2018 г.	2019 г.
			100, ал. 1 от КСО, считано от 1 юли	100, ал. 1 от КСО, считано от 1 юли	100, ал. 1 от КСО, считано от 1 юли
24.	Размер на месечното парично обезщетение за отглеждане на малко дете	лева	340	340	340
25.	Размер на средномесечния доход по чл. 4 от Закона за семейни помощи за деца	лева	400	400	400
26.	Размер на еднократната помощ при бременност по чл. 5а, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	150	150	150
27.	Размер на еднократната помощ при раждане на живо дете по чл. 6, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца				
	в т.ч.:				
27.1.	- за първо дете	лева	250	250	250
27.2.	- за второ дете	лева	600	600	600
27.3.	- за трето дете	лева	300	300	300
27.4.	- за четвърто и всяко следващо дете	лева	200	200	200
28.	Размер на допълнителната еднократна помощ за дете с установени трайни увреждания 50 и над 50 на сто до навършване на двегодишна възраст по чл. 6, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца	лева	100	100	100
29.	Размер на еднократната помощ при осиновяване на дете по чл. 6б, ал. 1 от Закона за семейните помощи за деца	лева	250	250	250
30.	Размер на еднократната помощ за отглеждане на близнаци по чл. 6а, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	1200	1200	1200

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	2017 г.	2018 г.	2019 г.
31.	Размер на еднократната помощ за отглеждане на дете от майка (осиновителка) студентка, учаща в редовна форма на обучение, по чл. 8в, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	2880	2880	2880
32.	Размер на месечните помощи за отглеждане на дете до навършване на една година по чл. 8, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	100	100	100
33.	Размер на месечните помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст, по чл. 7, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца в т.ч.:				
33.1.	- за семейство с едно дете	лева	37	37	37
33.2.	- за семейство с две деца	лева	85	85	85
33.3.	- за семейство с три деца	лева	130	130	130
33.4.	- за семейство с четири деца, като за всяко следващо дете в семейството помощта за семейството расте с 20 лв.	лева	140	140	140
34.	Размер на месечната помощ за отглеждане на близнаци по чл. 7, ал. 6 от Закона за семейните помощи за деца	лева	75	75	75
35.	Размер на месечната помощ за отглеждане на дете с трайно увреждане по чл. 8д, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца, в т.ч.:				
35.1.	- за дете с определени 90 и над 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност	лева	930	930	930
35.2.	- за дете с определени от 70 до 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		450	450	450

ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ		Мерна единица	2017 г.	2018 г.	2019 г.
35.3.	- за дете с определени от 50 до 70 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		350	350	350
36.	Размер на месечната помощ за отглеждане на дете с трайно увреждане по чл. 8д, ал. 2 от Закона за семейни помощи за деца, в т.ч.:				
36.1.	- за дете с определени 90 и над 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност	лева	490	490	490
36.2.	- за дете с определени от 70 до 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		420	420	420
36.3.	- за дете с определени от 50 до 70 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		350	350	350
37.	Минимален дневен размер на обезщетението за безработица по чл. 54б, ал. 2 от Кодекса за социално осигуряване	лева	7,20	7,20	7,20
38.	Ниво на салдото по консолидираната фискална програма	% от БВП	-1,4	-1,0	-0,5

Забележки:

* По т. 8.13. - акцизната ставка върху природния газ за моторно гориво в размер на 0,85 лв. за гигаджаул е запазена до постановяване на акт за несъответствие от Европейската комисия с правилата в областта на държавните помощи.

** По т. 11.1. - посочените размери за осигурителната вноска за фонд "Пенсии" за лицата родени след 31 декември 1959 г. са за лицата, които се осигуряват за допълнително задължително пенсионно осигуряване в универсален пенсионен фонд.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 3: КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЕРИОДА 2015-2019 Г.

Показатели млн. лв.	2015 Отчет	2016 Програма	2016 Оч. изпълн.	2017 Прогноза	2018 Прогноза	2019 Прогноза
Приходи, помощи и дарения	32 199,5	33 017,7	33 189,3	35 439,6	36 509,1	37 909,7
Данъчно-осигурителни приходи	24 855,6	25 992,2	26 569,9	28 037,1	29 196,3	30 291,7
<i>Преки данъци</i>	<i>4 591,6</i>	<i>4 684,9</i>	<i>4 824,0</i>	<i>5 092,2</i>	<i>5 343,7</i>	<i>5 634,1</i>
Корпоративни данъци	1 860,4	1 843,0	1 956,0	2 035,9	2 126,6	2 221,1
от нефинансови предприятия	1 680,3	1 671,3	1 758,0	1 831,0	1 914,1	1 998,1
от финансови институции	180,1	171,7	198,0	204,9	212,5	223,0
Данъци върху доходите на физическите лица	2 731,2	2 841,9	2 868,0	3 056,3	3 217,1	3 413,0
<i>Приходи на социалното и здравното осигуряване</i>	<i>6 947,1</i>	<i>7 134,2</i>	<i>7 267,9</i>	<i>7 935,3</i>	<i>8 321,7</i>	<i>8 537,9</i>
Осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване	4 836,6	5 013,2	5 056,5	5 655,6	5 979,8	6 132,6
Здравноосигурителни вноски	2 110,5	2 121,0	2 211,4	2 279,7	2 341,9	2 405,3
<i>Косвени данъци</i>	<i>12 450,5</i>	<i>13 261,6</i>	<i>13 499,6</i>	<i>14 018,4</i>	<i>14 503,9</i>	<i>15 054,5</i>
ДДС	7 740,0	8 409,6	8 409,6	8 783,5	9 094,8	9 477,8
Акцизи	4 525,0	4 670,0	4 900,0	5 038,0	5 200,8	5 360,0
Данък върху застрахователните премии	26,5	32,0	30,0	30,9	32,9	34,2
Мита и митнически такси	159,0	150,0	160,0	166,0	175,4	182,5
<i>Такса върху производството на захар и изоглюкоза</i>	<i>1,0</i>	<i>1,0</i>	<i>1,0</i>	<i>1,0</i>		
<i>Други данъци</i>	<i>865,3</i>	<i>910,5</i>	<i>977,4</i>	<i>990,2</i>	<i>1 027,0</i>	<i>1 065,2</i>
Неданъчни приходи	3 696,2	4 481,6	4 075,4	4 758,0	4 196,7	4 254,5
<i>Превъзходство на приходите над разходите на БНБ</i>	<i>48,6</i>	<i>27,3</i>	<i>19,6</i>			
<i>Други</i>	<i>3 647,7</i>	<i>4 454,3</i>	<i>4 055,8</i>	<i>4 758,0</i>	<i>4 196,7</i>	<i>4 254,5</i>
Приходи от такси	1 726,9	1 930,6	1 916,5	2 061,4	2 077,4	2 091,0
Приходи и доходи от собственост	1 022,8	1 039,6	1 071,4	1 057,0	1 064,4	1 075,2
Глоби, санкции и наказателни лихви	223,4	178,9	236,3	255,2	255,5	255,9
Постъпления от продажба на нефинансови активи	402,6	487,2	372,8	469,3	483,2	517,1
Приходи от концесии	126,7	705,2	181,8	709,9	110,5	110,5
Други приходи	145,3	112,8	276,9	205,2	205,6	204,6
Помощи и дарения	3 647,7	2 544,0	2 544,0	2 644,4	3 116,1	3 363,5
помощи от страната	21,1	17,9	17,9	21,0	21,3	21,5
помощи от чужбина	3 626,6	2 526,1	2 526,1	2 623,4	3 094,8	3 342,0

Показатели

2015

2016

2016

2017

2018

2019

млн. лв.	Отчет	Програма	Оч. изпълн.	Прогноза	Прогноза	Прогноза
Общо разходи и Вноска в бюджета на ЕС	34 684,8	34 817,7	33 189,3	36 769,6	37 509,1	38 449,7
Разходи	33 738,4	33 808,0	32 179,6	35 777,0	36 458,9	37 331,4
<i>Нелихвени разходи</i>	<i>33 040,1</i>	<i>33 005,7</i>	<i>31 436,3</i>	<i>34 950,3</i>	<i>35 703,8</i>	<i>36 530,1</i>
Текущи разходи	26 186,8	27 301,1	27 422,0	29 114,1	29 564,2	30 108,7
Заплати и стипендии	4 711,8	4 791,5	4 824,5	5 044,7	5 026,4	5 022,7
Заплати	4 615,6	4 716,6	4 749,6	4 969,0	4 950,7	4 947,0
Стипендии	96,2	74,9	74,9	75,7	75,7	75,7
Осигурителни вноски	1 382,3	1 433,9	1 433,9	1 723,6	1 752,8	1 752,2
Издръжка - общо	4 250,6	4 768,7	4 668,7	5 130,7	5 051,8	5 038,5
Субсидии и други текущи трансфери - общо	1 600,7	1 523,2	1 559,2	1 850,0	1 966,5	1 942,2
Субсидии и други текущи трансфери	1 504,1	1 439,1	1 475,1	1 753,8	1 870,3	1 846,0
Субсидии и др. тек. трансф. за осъществяване на болнична помощ	96,6	84,1	84,1	96,2	96,2	96,2
Социални и здравноосигурителни плащания	13 543,1	13 981,6	14 192,4	14 538,3	15 011,6	15 551,8
Пенсии	8 432,6	8 727,0	8 750,0	8 965,1	9 301,6	9 691,8
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	2 423,6	2 445,3	2 543,1	2 541,2	2 566,5	2 600,4
Здравноосигурителни плащания	2 687,0	2 809,2	2 899,3	3 032,0	3 143,5	3 259,7
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	32,9	11,9	11,9	14,4	14,4	14,4
Прираст на държавния резерв и изкупуване на земеделска продукция	18,1	19,2	19,2	19,2	19,2	19,2
Капиталови разходи	6 751,7	6 088,0	4 338,7	6 216,8	6 436,1	6 751,2
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи	748,8	387,7	387,7	412,5	424,9	437,8
- за допълнителни фискални мерки	387,2					
- по бюджетите на бюдж. организации	302,5	317,7	317,7	342,5	354,9	367,8
НЗОК	301,9	316,6	316,6	341,4	353,8	366,7
Народно събрание		0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Съдебна власт	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
- за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия	59,1	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0
<i>Лихви</i>	<i>698,3</i>	<i>802,3</i>	<i>743,3</i>	<i>826,8</i>	<i>755,0</i>	<i>801,3</i>
Външни лихви	431,2	506,9	450,0	561,9	471,2	471,6
Вътрешни лихви	267,1	295,3	293,3	264,9	283,8	329,7
Вноска в бюджета на ЕС	946,4	1 009,7	1 009,7	992,6	1 050,2	1 118,3
Бюджетно салдо (+/-)	-2 485,2	-1 800,0	0,0	-1 330,0	-1 000,0	-540,0
Финансиране (+/-)	2 485,2	1 800,0	0,0	1 330,0	1 000,0	540,0

Забележка: За 2015 и 2016 оч. изпълн. сумите в резерва за непредвидени и/или неотложни разходи са посочени с оглед съпоставимост на информацията.

Показатели

2015

2016

2016

2017

2018

2019

в % от БВП	Отчет	Програма	Оч. изпълн.	Прогноза	Прогноза	Прогноза
Приходи, помощи и дарения	37,3%	37,4%	37,3%	38,4%	37,9%	37,7%
Данъчно-осигурителни приходи	28,8%	29,4%	29,9%	30,3%	30,3%	30,1%
<i>Преки данъци</i>	<i>5,3%</i>	<i>5,3%</i>	<i>5,4%</i>	<i>5,5%</i>	<i>5,5%</i>	<i>5,6%</i>
Корпоративни данъци	2,2%	2,1%	2,2%	2,2%	2,2%	2,2%
от нефинансови предприятия	1,9%	1,9%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
от финансови институции	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
Данъци върху доходите на физическите лица	3,2%	3,2%	3,2%	3,3%	3,3%	3,4%
<i>Приходи на социалното и здравето осигуряване</i>	<i>8,0%</i>	<i>8,1%</i>	<i>8,2%</i>	<i>8,6%</i>	<i>8,6%</i>	<i>8,5%</i>
Осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване	5,6%	5,7%	5,7%	6,1%	6,2%	6,1%
Здравноосигурителни вноски	2,4%	2,4%	2,5%	2,5%	2,4%	2,4%
<i>Косвени данъци</i>	<i>14,4%</i>	<i>15,0%</i>	<i>15,2%</i>	<i>15,2%</i>	<i>15,1%</i>	<i>15,0%</i>
ДДС	9,0%	9,5%	9,5%	9,5%	9,4%	9,4%
Акцизи	5,2%	5,3%	5,5%	5,5%	5,4%	5,3%
Данък върху застрахователните премии	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Мита и митнически такси	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
<i>Такса върху производството на захар и изоглюкоза</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,0%</i>		
<i>Други данъци</i>	<i>1,0%</i>	<i>1,0%</i>	<i>1,1%</i>	<i>1,1%</i>	<i>1,1%</i>	<i>1,1%</i>
Неданъчни приходи	4,3%	5,1%	4,6%	5,1%	4,4%	4,2%
<i>Превъзходство на приходите над разходите на БНБ</i>	<i>0,1%</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,0%</i>			
<i>Други</i>	<i>4,2%</i>	<i>5,0%</i>	<i>4,6%</i>	<i>5,1%</i>	<i>4,4%</i>	<i>4,2%</i>
Приходи от такси	2,0%	2,2%	2,2%	2,2%	2,2%	2,1%
Приходи и доходи от собственост	1,2%	1,2%	1,2%	1,1%	1,1%	1,1%
Глоби, санкции и наказателни лихви	0,3%	0,2%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%
Постъпления от продажба на нефинансови активи	0,5%	0,6%	0,4%	0,5%	0,5%	0,5%
Приходи от концесии	0,1%	0,8%	0,2%	0,8%	0,1%	0,1%
Други приходи	0,2%	0,1%	0,3%	0,2%	0,2%	0,2%
Помощи и дарения	4,2%	2,9%	2,9%	2,9%	3,2%	3,3%
помощи от страната	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
помощи от чужбина	4,2%	2,9%	2,8%	2,8%	3,2%	3,3%
Показатели в % от БВП	2015 Отчет	2016 Програма	2016 Оч. изпълн.	2017 Прогноза	2018 Прогноза	2019 Прогноза

Общо разходи и Вноска в бюджета на ЕС	40,2%	39,4%	37,3%	39,8%	38,9%	38,2%
Разходи	39,1%	38,3%	36,2%	38,7%	37,8%	37,1%
<i>Нелихвени разходи</i>	<i>38,3%</i>	<i>37,4%</i>	<i>35,4%</i>	<i>37,8%</i>	<i>37,1%</i>	<i>36,3%</i>
Текущи разходи	30,3%	30,9%	30,9%	31,5%	30,7%	29,9%
Заплати и стипендии	5,5%	5,4%	5,4%	5,5%	5,2%	5,0%
Заплати	5,3%	5,3%	5,3%	5,4%	5,1%	4,9%
Стипендии	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Осигурителни вноски	1,6%	1,6%	1,6%	1,9%	1,8%	1,7%
Издържка - общо	4,9%	5,4%	5,3%	5,6%	5,2%	5,0%
Субсидии и други текущи трансфери - общо	1,9%	1,7%	1,8%	2,0%	2,0%	1,9%
Субсидии и други текущи трансфери	1,7%	1,6%	1,7%	1,9%	1,9%	1,8%
Субсидии и др. тек. трансф. за осъществяване на болнична помощ	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Социални и здравноосигурителни плащания	15,7%	15,8%	16,0%	15,7%	15,6%	15,5%
Пенсии	9,8%	9,9%	9,8%	9,7%	9,7%	9,6%
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	2,8%	2,8%	2,9%	2,8%	2,7%	2,6%
Здравноосигурителни плащания	3,1%	3,2%	3,3%	3,3%	3,3%	3,2%
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Прираст на държавния резерв и изкупуване на земеделска продукция	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Капиталови разходи	7,8%	6,9%	4,9%	6,7%	6,7%	6,7%
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи	0,9%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%
- за допълнителни фискални мерки	0,4%					
- по бюджетите на бюдж. организации	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%
НЗОК	0,3%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%
Народно събрание		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Съдебна власт	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
- за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
<i>Лихви</i>	<i>0,8%</i>	<i>0,9%</i>	<i>0,8%</i>	<i>0,9%</i>	<i>0,8%</i>	<i>0,8%</i>
Външни лихви	0,5%	0,6%	0,5%	0,6%	0,5%	0,5%
Вътрешни лихви	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%
Вноска в бюджета на ЕС	1,1%	1,1%	1,1%	1,1%	1,1%	1,1%
Бюджетно салдо (+/-)	-2,9%	-2,0%	0,0%	-1,4%	-1,0%	-0,5%
Финансиране (+/-)	2,9%	2,0%	0,0%	1,4%	1,0%	0,5%
Б В П	86 372,6	88 282,4	88 873,8	92 394,5	96 338,2	100 556,5

ПРИЛОЖЕНИЕ № 4:
ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО ОТДЕЛНИ ПЪРВОСТЕПЕННИ РАЗПОРЕДИТЕЛИ С БЮДЖЕТ ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 ГОДИНА НА БЮДЖЕТНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

		(в хил. лв.)		
№	Бюджетни организации	2017 г.	2018 г.	2019 г.
1	Администрация на президента	6 118,0	6 136,0	6 136,0
2	Министерски съвет	88 270,0	88 523,0	85 678,0
3	Конституционен съд	2 815,0	4 227,0	2 827,0
4	Омбудсман	2 800,0	2 809,0	2 809,0
5	Министерство на финансите	427 188,0	440 185,0	444 472,0
6	Министерство на външните работи	128 358,0	128 438,5	128 438,5
7	Министерство на отбраната	1 080 267,0	1 080 578,0	1 080 578,0
8	Министерство на вътрешните работи	1 233 600,0	1 233 960,4	1 233 960,4
9	Министерство на правосъдието	211 070,0	228 420,0	228 420,0
10	Министерство на труда и социалната политика	1 117 528,9	1 118 143,0	1 118 143,0
11	Министерство на здравеопазването	438 847,7	439 844,1	439 844,1
12	Министерство на образованието и науката	486 158,5	487 228,1	487 228,1
13	Министерство на културата	149 143,9	149 299,1	149 299,1
14	Министерство на околната среда и водите	44 651,9	44 822,9	44 822,9
15	Министерство на икономиката	76 431,8	76 606,6	76 606,6
16	Министерство на енергетиката	119 340,1	119 376,1	119 376,1
17	Министерство на туризма	13 783,7	14 094,3	14 094,3
18	Министерство на регионалното развитие и благоустройството	400 904,1	401 200,0	401 200,0
19	Министерство на земеделието и храните	205 544,9	206 383,3	206 383,3
20	Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията	270 668,6	250 887,3	251 083,9
21	Министерство на младежта и спорта	73 428,7	73 481,1	73 481,1
22	Държавна агенция "Национална сигурност"	107 691,0	107 697,0	107 697,0
23	Комисия за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия	3 415,0	3 430,0	3 430,0

		(в хил. лв.)		
№	Бюджетни организации	2017 г.	2018 г.	2019 г.
24	Комисия за защита от дискриминация	2 500,0	2 510,0	2 510,0
25	Комисия за защита на личните данни	2 450,0	2 459,0	2 459,0
26	Държавна агенция "Електронно управление"	19 996,9	20 056,3	20 056,3
27	Комисия за отнемане на незаконно придобито имущество	6 162,0	6 192,0	6 192,0
28	Национална служба за охрана	37 260,0	37 344,0	37 344,0
29	Държавна агенция "Разузнаване"	23 300,0	23 300,0	23 300,0
30	Национален статистически институт	19 591,4	21 180,7	22 180,7
31	Комисия за защита на конкуренцията	3 755,6	3 778,1	3 778,1
32	Комисия за регулиране на съобщенията	9 318,3	9 429,5	9 429,5
33	Съвет за електронни медии	1 310,3	1 316,5	1 316,5
34	Комисия за енергийно и водно регулиране	5 535,7	5 557,3	5 557,3
35	Агенция за ядрено регулиране	4 851,8	5 201,6	6 301,6
36	Държавна комисия по сигурността на информацията	8 997,0	9 913,0	9 913,0
37	Държавна агенция "Държавен резерв и военновременни запаси"	40 478,4	40 539,9	40 539,9
38	Комисия за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси	1 300,0	1 307,0	1 307,0
39	Комисия за финансов надзор	11 253,6	11 543,4	11 543,4
40	Комисия за публичен надзор над регистрираните одитори	1 313,0	1 320,0	1 320,0
41	Централна избирателна комисия	3 735,0	3 597,0	3 547,0
42	Държавен фонд "Земеделие"	367 745,3	367 965,3	367 965,3
43	Национално бюро за контрол на специалните разузнавателни средства	1 334,0	1 340,0	1 340,0
44	Държавна агенция "Технически операции"	48 375,0	48 397,0	48 397,0
45	Сметна палата	16 000,0	16 060,0	16 060,0
46	Национален осигурителен институт	10 368 163,8	10 752 779,7	11 173 699,7
	в т.ч. Пенсии	8 935 000,0	9 268 000,0	9 655 000,0
47	Фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите"	1 833,7	1 898,6	1 897,5
48	Учителски пенсионен фонд	30 133,4	33 663,5	36 793,5
49	Национална здравноосигурителна каса	3 448 762,0	3 572 816,0	3 701 962,0

ПРИЛОЖЕНИЕ № 5:
ПРЕПОРЪЧИТЕЛНИ ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТИТЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ И НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 Г.

(в хил. лв.)				
№	Бюджетни организации	2017 г.	2018 г.	2019 г.
1	Народно събрание	56 600,0	57 400,0	57 400,0
2	Висш съдебен съвет	565 000,0	551 531,8	551 531,8

ПРИЛОЖЕНИЕ № 6:
РАЗМЕРИ НА БЮДЖЕТНИТЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ (ТРАНСФЕРИТЕ) НА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ С БЮДЖЕТИТЕ НА БНТ, БНР, БТА, БАН, ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ УЧИЛИЩА И ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ ВОЕННИ УЧИЛИЩА ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 Г.

(в хил. лв.)				
№	Бюджетни взаимоотношения (трансфери)	2017 г.	2018 г.	2019 г.
1	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българската национална телевизия	65 272,2	65 397,4	65 397,4
	в т.ч. по чл.70, ал.4, т.2 от Закона за радиото и телевизията	8 100,0	8 100,0	8 100,0
2	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българското национално радио	42 224,4	42 336,8	42 336,8
	в т.ч. по чл.70, ал.4, т.2 от Закона за радиото и телевизията	3 900,0	3 900,0	3 900,0
3	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българската телеграфна агенция	4 836,3	4 852,6	4 852,6
4	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на образованието и науката за бюджетите на Българската академия на науките и държавните висши училища - общо	472 470,4	473 630,4	474 180,4
4.1.	- за бюджета на Българската академия на науките	78 287,0	79 447,0	79 997,0
4.2.	- за бюджетите на държавните висши училища	394 183,4	394 183,4	394 183,4
5	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на околната среда и водите за бюджета на Българската академия на науките	2 550,0	2 550,0	2 550,0
6	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на отбраната за бюджетите на държавните висши военни училища	25 736,0	25 801,0	25 801,0

ПРИЛОЖЕНИЕ № 7:**ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ И/ИЛИ НА ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 Г.**

(в хил. лв.)

Сметки за средствата от Европейския съюз	2017 г.			2018 г.			2019 г.		
	Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.	
		к.2.1-к.2.2	Разходи		Трансфери (нето)	к.3.1-к.3.2		Разходи	Трансфери (нето)
1	2	2.1	2.2	3	3.1	3.2	4	4.1	4.2
Сметка за средствата от Европейския съюз на Държавния фонд „Земеделие“	713 178,0	669 138,0	-44 040,0	764 914,9	1 040 805,7	275 890,8	868 346,2	1 163 180,0	294 833,8
Сметка за средствата от Европейския съюз на Националния фонд	2 029 619,3	3 012 106,2	982 486,9	2 437 328,4	3 566 264,0	1 128 935,6	2 451 238,3	3 495 508,8	1 044 270,5
Другите сметки за средства от Европейския съюз и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от Европейския съюз	411 125,5	541 560,5	130 435,0	160 893,1	211 739,2	50 846,1	138 841,8	164 231,8	25 390,0

ПРИЛОЖЕНИЕ № 8:**ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ И ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО ДЪРЖАВНИ ПРЕДПРИЯТИЯ, ВКЛЮЧЕНИ В КФП ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 Г.**

(в хил. лв.)

№	Държавни предприятия, включени в консолидираната фискална програма	2017 г.			2018 г.			2019 г.		
		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.	
		к.2.1-к.2.2	Разходи	Трансфери (нето)	к.3.1-к.3.2	Разходи	Трансфери (нето)	к.4.1-к.4.2	Разходи	Трансфери (нето)
1	2	2.1	2.2	3	3.1	3.2	4	4.1	4.2	
1	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда	17 639,0	95 507,0	77 868,0	16 565,7	80 135,7	63 570,0	15 665,7	80 235,7	64 570,0
2	Фонд „Сигурност на електроенергийната система“	436 920,0	436 920,0	0,0	446 920,0	446 920,0	0,0	476 920,0	476 920,0	0,0

ПРИЛОЖЕНИЕ № 9:
РАЗМЕРИ НА БЮДЖЕТНИТЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ЦЕНТРАЛНИЯ БЮДЖЕТ И БЮДЖЕТИТЕ НА
ОБЩИНИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 Г.

(в хил. лв.)

№	Показатели	2017 г.	2018 г.	2019 г.
	Бюджетни взаимоотношения - всичко	2 871 352,5	2 888 761,1	2 888 761,1
	от тях:			
1.	Обща субсидия за делегираните от държавата дейности	2 413 034,2	2 430 442,8	2 430 442,8
2.	Трансфери за местни дейности, без целева субсидия за капиталови разходи	304 228,1	304 228,1	304 228,1
	от тях:			
2.1.	Обща изравнителна субсидия	274 000,0	274 000,0	274 000,0
2.2.	За зимно поддържане и снегочистване на общински пътища	30 228,1	30 228,1	30 228,1
3.	Целева субсидия за капиталови разходи	154 090,2	154 090,2	154 090,2
	от тях за:			
3.1.	делегирани от държавата дейности	30 104,8	30 104,8	30 104,8
3.2.	местни дейности	123 985,4	123 985,4	123 985,4